

Uvodnik

Jurij Paljk

Dovolj je!!!

To, čemur smo pričre sedaj v Sloveniji, nezasišanemu medijskemu linču, zasmehovanju in smešenju kardinala Franca Rodeta namreč, je sramota brez primere, nevredno vsakogar, ki se hoče imenovati časnikar, kaj šele pošten človek, to je velika sramota za vso Slovenijo! Da je v Sloveniji na vseh področjih veliko narobe, priča že podatek, da niti en sam ropar niti en sam plenilec državnega, ljudskega, skupnega premoženja ne sedi za zapahi, kot tudi dejstvo, da se slovensko sodstvo obnaša kot noj, ki tišči glavo v pesek sredi nevarne puščavske nevihte, ko gre za roparje, ko pa gre za rajo, se obnaša kot rabelj!

Da je Slovenija v hudi socialni, moralni, etični krizi, da ne rečem ravno na psu, a gotovo vsaj v globoki greznici, je preprosto dejstvo vsem na očeh, za uvidenje le-tega ni potrebno biti noben strokovnjak, že preprost pogled z roba govori, da ima prav naš pisatelj Boris Pahor, ko mirno, preudarno in sredi bele Ljubljane na glas pove, da v Sloveniji sedanja politika vseh barv nima nobenega državnika odnosa do lastne domovine in lastnih ljudi, kot tudi nima nobenega ponosa, saj bi se sicer ne obnašala tako, kot se, da o viziji za prihodnost niti ne govorimo, ker je nima nobene, razen iskanja še zadnjega plena seveda!

Da vsaka riba najprej pri glavi smrdi, vemo že dolgo, a vseeno si nismo mislili, da bomo pričra takim škandalom, kot smo jim pričra danes, ko se plenilci, falotje, roparji vseh političnih barv ter odtentki v Sloveniji lepo in mirno sprehajajo, medtem ko se raja – slovenski narod vse težje prebija skozi vsakdanjik.

Da se lahko v Sloveniji brez stvarnih dokazov, brez potrebnih preverjanj, naredi "zgodba", je neverjetno; da lahko mažejo kardinala Rodeta, kot hočejo, in zaradi tega nikomur ne odgovarjajo, je sramota brez primere.

Da imajo v Sloveniji dva različna metra za različne ljudi, vsi normalni ljudje vemo že od konca druge svetovne vojne naprej, kot vemo tudi, da je Cerkev na Slovenskem v krizi, a smo vseeno mnenja, da je obnašanje pisunov dnevnika Delo zavrženo dejanje, ki ga tudi v Italiji na tako nizkotni ravni ne poznamo, gotovo pa vsi poklicni časnikarji vemo, da za taka, vsakega časnikarja nevredna, dejanja sledijo pri nas obsodbe na sodišču, izgoni iz Vseslovenskega združenja časnikarjev, denarne, tudi zaporne kazni.

Seveda je veliko lažje kazati s prstom na sedanjo krizo Cerkve, veliko lažje, bolj udobno, kot pa reči na glas, da je tak način pisanja sramota brez primere!

"Viri" Delovih pisunov so bili: "ljudje iz Slovenije", "farani", "oseba, ki je tudi na sodišču pripravljena povedati vse" in tako dalje, ker dejansko nima niti smisla izgubljeni besed s takimi "viri", ki to niso, ampak služijo le klevetanju po znanem načelu, da "je treba klevetati, klevetati, klevetati, nekaj bo gotovo od klevetanja ostalo".

V Novem glasu smo jasno zapisali že ob začetku "afere Maribor", kasneje ob "aferi Uran" in danes ponovno ob "aferi Rode", da mora slovenska Cerkev z resnico na dan, kajti le resnica nas osvobaja.

To smo zapisali in pišemo kot kristjani, kot "tisti, ki hodimo k maši", da se razumemo!

Nismo se nikdar skrivali za prstom, kot tudi nismo za pometanje grehov pod preprogo, kot dejavni člani Cerkve smo dolžni spregovoriti tudi o stranpotih Cerkve, da, prav zato, ker smo tudi sami Cerkev, zahtevamo, da se pride resnici do dna, da se jasno spregovori o zmotah, stranpotih ter grehah, ker se zavedamo, da je Cerkev samo skupnost spreobrnjenih grešnikov in ni ter tudi ne more biti nobena skupnost pravičnejšev, ki to niso.

/ stran 4

DRAGA dvatisočdvanaest

Park Finžgarjevega doma na Opčinah / Študijski dnevi Draga 2012

"Premajhni smo, da bi lahko kdo koga odpisal"

Pod šotorom v Parku Finžgarjevega doma na Opčinah so se v petek, 31. avgusta, začeli 47. študijski dnevi Draga. Tokratna izvedba je potekala pod geslom organizatorja delovanja katoliške kulturne platforme v Trstu Jožeta Peterlina. Njegove besede "Premajhni smo, da bi lahko kdo koga odpisal" so še kako pomembne v današnjem času, ko mora naša narodna skupnost v Italiji (in tudi v širšem vseslovenskem prostoru) iskati sintezo za obstoj in razvoj. Nelahke družbene in finančne okoliščine namreč silijo našo manjšino v iskanje tvornega dialoga bodisi v svoji sredini bodisi z institucionalnimi sogovorniki v Italiji in Sloveniji. Na prizorišču dogajanja je bila v otvoritvenem petkovem popoldnevu čuti ta potreba. Pozdravi gostov, ki jih je pred mikrofonom vabil predsednik Društva slovenskih izobražencev Sergij Pahor, so namreč odražali nujo skupnih prizadevanj in tvorne dialoške sposobnosti. Med tistimi, ki so posegli, je največje presenečenje prinesel predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka. Novice, ki jih je posredoval, so namreč nekoliko odpihal oblake nad bližnjo prihodnostjo naše manjšine, nad katero je kot navadno, sicer letos še hujše, pretlila nevarnost finančnega poloma. Štoka je najprej napovedal, da se bo notranja ministrica Anna Maria Cancellieri v kratkem mudila v naši deželi ob skorajšnjem začetku delovanja vladnega omizja za vprašanja slovenske narodne skupnosti v Italiji. Še kako razveseljujoča pa je bila novica, ki jo je istega dne predsednik Štoka prejel od slovenskega veleposlanika v Rimu Iztoka Mirošiča: finančno ministristvo je namreč potrdilo, da bo naša manjšina najkasneje do oktobra prejela težko pričakovana finančna sredstva (sicer ni še znano v kolikšni meri). Preko vseh kanalov, ki jih skupno zastopstvo manjšine snuje na institucionalni ravni, je po mnenju predsednika Štoka potrebno gojiti tudi take vezi, ki lahko pripomorejo k uspešnejšemu razpletu tovrstnih problemov: v svojstvu predsednika SSO je zato navezal stike tudi s predstavnikom Ljudstva svoboščin in poslancem v Rimu Isidorom

Gottardom, kar je zaradi pozitivnih novic imelo svojo težo. Prav tako prihajajo dobre novice iz Režije, kjer je tamkajšnji župan predsedniku Štoku potrdil, da slovenske organizacije ne bodo zapustile doma na Ravenci. Izhodiščna napaka je bila po mnenju Drage Štoka storjena takrat, ko so jugoslovanske oblasti ob izgradnji doma v znak podpore prizadetim Slovincem po potresu v Furlaniji, lastništvo poslopja pripisale občini, ne pa slovenskim organizacijam: to napako še danes plačujemo. Pozdrave je prinesla tudi senatorka Tamara Blažina, ki se je v svojem posegu navezala na tematiko kasnejšega predavanja o zajamčenem zastopstvu manjšine. Dejala je, da se v Rimu nadaljujejo pogajanja v zvezi z novim volilnim zakonom. Že samo glede njegove sestave se mnenja strank krešejo, kaj šele, da bi vanj vključili normo glede zajamčene zastopnosti predstavnika slovenske narodne skupnosti. Pozdrav je izrekel tudi deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, po čigar mnenju tematika zastopstva ostajajo težko uresničljive sanje. Pod šotorom so prvemu predavanju Drage prisostvovali tudi dolinska županja Fulvia Premolin, zgoniški župan Marko Pisani, predsednik tržaškega pokrajinskega sveta Maurizio Vidali in tržaški občinski svetnik Igor Švab.

Petek, 31. avgusta
Slovinci v Avstriji in Italiji se desetletja zama-

tegujejo za zajamčeno zastopstvo v izvoljenih organih obeh držav, italijanska manjšina v Sloveniji pa jo je podedovala od socialistične Jugoslavije in je zapisana tudi v ustavi. Ta je bila tema prvega predavanja Drage v petek, 31. avgusta, ki so ga pod moderatorsko taktirko novinarka Erike Jazbar razvili koroški odvetnik ter letošnji Tischlerjev nagrajenec Rudi Vouk, deželni tajnik stranke Slovenska skupnost Damijan Terpin in poslanec italijanske narodnosti v slovenskem parlamentu Roberto Battelli. Jazbarjeva se je na začetku okrogle mize spomnila obletnice smrti pomembnega publicista in političnega delavca Slavka Uršiča. Bil je med ustanovitelji Slovenske demokratske zveze, za njim se je leta 1947 izgubila vsakršna sled, ko ga je jugoslovanska tajna policija odvedla v ljubljanske zapore.

Rudi Vouk je s svojim izvajanjem razprl dragocen pogled v politično dogajanje na Koroškem. Bil je namreč mnenja, da bi bilo zajamčeno zastopstvo v koroškem deželnem parlamentu danes še kako potrebno za slovensko manjšino. Sodne afere zaradi korupcije, ki so hudo prizadele politične vrhove večinskih koroških strank, odpirajo namreč novo obdobje tudi znotraj slovenske narodne skupnosti. Dejansko so vladajoče politične opcije prikrievale svojo zlorabo oblasti tudi na podlagi napihovanja protislovenske gonje, na kar so koroški volivci očitno nasedali. V takih okoliščinah pa se trenutno slovenski koroški politiki počutijo v stiski, saj bi njihove zahteve glede spoštovanja manjšinskih pravic izzevale kot jalov protinapad na politične nasprotnike; po drugi strani bi morda ta dejstva lahko zasenčila korupcijsko afero dosedanjih vladajočih krogov.

/ stran 3

Spominska svečanost

Krožek A. Gregorčič vabi v soboto, 8. septembra, ob 16. uri v Kobarid na svečanost v spomin na Slavka Uršiča

2

Politika

Razširjeno deželno tajništvo SSK je razpravljalo o poenotenju pokrajin, kar bi slovenski manjšini škodilo

16

KOBARID Krožek Anton Gregorčič

Spominska svečanost za Andreja (Slavka) Uršiča

Študijski center za družbenopolitična vprašanja - Krožek Anton Gregorčič vabi ob sodelovanju občine Kobarid in Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo - Gornje Posočje na svečanost v spomin na Andreja (Slavka) Uršiča ob 65-letnici nasilne ugrabitve (31.8.1947-31.8.2012). Dogodek bo v soboto, 8. septembra 2012, ob 16. uri pri spominski plošči na trgu Svobode v Kobaridu.

Pozdravili bodo županja občine Kobarid Darja Hauptman, predstavnik Veterinov Metod-Ciril Leban, deželni tajnik SSK Damijan Terpin; slavnostni govor bo imel časnikiar Ivo Jevnikar. Sledil bo kulturni program.

Andrej (Slavko) Uršič je bil politik in časnikiar, rojen 17. oktobra 1908 "pri Jeronovih" v Kobaridu. 31. avgusta 1947 je bil ugrabljen in je izginil neznan kam. Bil je drugi izmed sedmih otrok trgovca Antona, ki je bil svojčas starosta Sokola in kobariški župan, in Amalije Volarič iz Robiča. Dne 31. avgusta letos je minilo 65 let, kar je jugoslovanska politična policija blizu rojstnega Kobarida ugrabila časnikiarja in politika Andreja Uršiča, ki se je kot primorski emigrant uveljavil v ljubljanskem krogu mlajših liberalnih časnikiarjev in politikov. Po vojni se je umaknil na Koroško in nato v Italijo. V Gorici se je pridružil pobudnikom samostojne politične stranke SDZ

(Slovenske demokratske zveze). V sklopu SDZ je skupaj s Polde-
tom Kemperletom postal urednik tednika Demokracija, ki je začela izhajati v Gorici 25. aprila 1947.

Ugrabitev je imela velik odmev, SDZ se je obrnila tudi na Varnostni svet OZN, da bi dosegla njegovo osvoboditev. Uršičeva mati je pisala predsedniku Josipu Brozu - Titu in pravosodnemu ministru. Odgovor je bil, da se njen sin ne nahaja na področju Jugoslavije. 22. marca 1990 je stranka SSK zaprosila Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin v Ljubljani, da bi ugotovil, zakaj in kako je prišlo do Uršičeve ugrabitve in smrti.

Desettisoči vernikov in drugih so se v Milanu poklonili velikemu možu!

Umril je kardinal Carlo Maria Martini

Kardinal Angelo Scola, milanski nadškof, je v petek, 31. avgusta, sporočil, da je v 85. letu starosti umrl kardinal Carlo Maria Martini, ki je zadnja leta bolehal za Parkinsonovo boleznijo, njegovo zdravstveno stanje pa se je poslabšalo zadnje dni avgusta.

Kardinal Carlo Maria Martini je umrl v Alojzijevišču pri Milanu (Aloisianum v kraju Gallarate), iz milanske kurije so tudi sporočili, da se je odrekel zdravljenju za vsako ceno in tudi nasilnemu prehranjevanju skozi cevko neposredno v želodec, kar je v Italiji sprožilo val neumestnih polemik, saj je znano, da je kardinal Martini ljubil življenje in se zavzemal za dostojanstvo prav vsakega življenja, torej tudi svojega in lastne smrti.

Truplo kardinala Martinija so pripeljali v milansko katedralo v soboto ob 12. uri, medtem ko je bil slovesen pogreb za nekdanjim milanskim nadškofom v ponedeljek, 3. septembra, ob 16. uri, neposredno ga je prenašala državna televizija RAI, predvsem pa se je pred kardinalovim truplom zvrstila vrsta na desettisoče vernikov in prijateljev kardinala Martinija. Truplo kardinala Martinija, ki je bil med Milančani, in ne samo med njimi, izjemno priljubljen, so izpostavili že v soboto zato, da bi se od njega lahko poslovilo čim več vernikov in prijateljev. Znano je, da je kardinal Martini v času vodenja milanske nadškofije, ki je največja na svetu, ustanovil tudi t. i. "katedralo za neverne", ki je postala kraj srečevanja in dialoga med vernimi in nevernimi, ter je bil tudi zato izjemno priljubljen med vsemi Milančani.

Kardinal Carlo Maria Martini se je rodil leta 1927 v Turinu, milanski nadškof je bil med leti 1979 in 2002, ko se je upokojil in

odšel v Sveto deželo, od koder pa je redno spremljal ter komentiral javno življenje v Italiji in svetu. Leta 2008 se je zaradi šibkega zdravlja vrnil v Italijo. V red jezuitov, v Družbo Jezusovo, je stopil pri 17 letih, pri 25 je postal duhovnik, izjemno hitro se je uveljavil kot izjemen učenjak ter

Milana", kot so mu tudi rekli. Ko ga je blaženi papež Janez Pavel II. poklical k sebi leta 1979, da bi mu zaupal vodenje največje škofije na svetu, mu je kasnejši kardinal Martini dejal, da se sam ne počuti vrednega za vodenje škofije, ker je vse dotodanje življenje preživel z knjigami

in v študijskih središčih, velikemu Poljaku je rekel: "Sveti oče, jaz ne znam najti stika z ljudmi, nikdar nisem hodil med ljudi, niti se nisem srečeval z ljudmi"! Pa mu je papež Janez Pavel II. mirno odvrnil: "Ne skrbi te, ljudje bodo sami prišli k vam"! Tako je tudi bilo, saj je sam kardinal Martini šel med ljudmi, kot prvi med zapornike, med preproste in revne, postal je vest Milana in ne samo, bil je eden največjih glasnikov prepotrebne prenove v Cerkvi, vedno zvest svetemu očetu in vedno tudi evangeliju, kateremu je posvetil vse svoje življenje.

Več o kardinalu Martiniju v naslednji številki!

velik poznavalec Svetega pisma, bil je tudi rektor papeževega bibličnega zavoda in rektor Gregorijanske univerze v Rimu. Kot milanski škof je bil priljubljen in, čeprav Turinčan, je dejansko postal prvi med prebivalci Milana, veliko je pisal za italijanski najuglednejši dnevnik Il Corriere della Sera, izdal izjemno številno knjig, predvsem pa je bil "vest

JUP

Koprski škof Jurij Bizjak je pisal predsedniku SSO Dragu Štoki Zahvalil se je za izrečena voščila

Predsednik SSO Drago Štoka je na dan slovesnega imenovanja čestital novemu koprskemu škofu Juriju Bizjaku ter mu izrekel voščila za njegovo pomembno poslanstvo pri oznanjanju evangelija in potrjevanja v krščanski veri.

Škof Jurij Bizjak je 22. avgusta naslovil na predsednika Štoko zah-

valno pismo, ki ga prilagam. V svojem pismu je škof Bizjak izrekel zahvalo in obenem zaželel obilo blagoslova nad delom v sklopu SSO-ja. Škof Bizjak je podčrtal, da novo službo sprejema z zaupanjem in brez strahu. Pri tem je navedel besede enega izmed svojih predhodnikov, škofa Pavla Naldinija, čigar 300-letnica smrti

bo potekala v naslednjem letu. Spoštovani gospod dr. Drago Štoka!

Prisrčno se vam zahvaljujem za čestitke in voščila, ki ste mi jih poslali ob imenovanju za koprskega škofa, in tudi sam vam želim veliko blagoslova in lepih uspehov pri opravljanju vašega dela in vašega poslanstva.

Novo službo sprejemam z besedami psalmista, kralja Salomona, ki se nahajajo tudi v napisu v koprski mestni hiši: "Če Gospod ne zida hiše, se zaman z njo trudijo njeni zidarji. Če Gospod ne varuje mesta, zaman bedi, kdor straži" (Ps 127,1). Zaupam in se ne bojim.

In jo sprejemam z besedami našega slavnega predhodnika, škofa Pavla Naldinija, čigar 300-letnice smrti se bomo spominjali prihodnje leto: "Noben napor za Cerkev ni bil nikoli prevelik in nihče, ki se je trudil, da bi povečal njeno slavo, naporom ni podlegel" (Krajepis, Uvod). Na delo! Kajti jaz sem z vami, govori Gospod nad vojskami.

Z najboljšimi željami in bratskimi pozdravi.

SSO / Pojasnilo

Spoštovano Uredništvo, in v vednost Slovenskemu raziskovalnemu inštitutu, Slovenskemu stalnemu gledališču, Narodni in študijski knjižnici, Glasbeni matici, Združenju slovenskih športnih društev, Inštitutu za slovensko kulturo:

Svet slovenskih organizacij je z začudenjem zvedel za novico o srečanju med SKGZ in nekaterimi slovenskimi organizacijami. Začudenje izhaja iz dejstva, da so med temi vse t. i. skupne organizacije. Zaradi nekaterih govoric, da se SSO na to srečanje ni odzval, je potrebno, da se stvari izjasnijo. SSO ni bil nikoli seznanjen s tem srečanjem in niti povabljen nanj. SSO želi pri tem poudariti, da drži, kar je predsedniku Dragu Štoki posredoval veleposlanik Republike Slovenije v Rimu Iztok Mirošič. Na podlagi zagotovil italijanskega zakladnega ministrstva bodo sredstva za delovanje slovenskih organizacij nakazana konec septembra oziroma v začetku oktobra. SSO je tako kot zmeraj vedno pripravljen, da se s skupnimi močmi in vzajemno pomočjo naredi vse potrebno za pozitiven razplet vprašanja glede finančnih sredstev, ki jih je Republika Italija dolžna izplačati na podlagi zaščitnega zakona 38/2001. Trst, 4. septembra 2012

Slovensko kulturno gospodarska zveza Prihaja vroča jesen

Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je tradicionalno tiškovno konferenco, ki vsako leto uvaja krovno organizacijo v novo sezono, mislil začeti z veliko bolj perspektivni mi upi. Dejansko pa okoliščine silijo v črnoglednost, ki je letos še kako upravičena. Pavšič je svoje navajanje v četrtek, 30. avgusta, po sestanku z nekaterimi slovenskimi društvi in organizacijami izrazil solidarnost rojakom v Režiji, kjer se nadaljuje strategija odpora in odprtega nasprotovanja, ki teži k brisanju slovenske prisotnosti. V drugem delu tiškovnega srečanja je predsednik SKGZ analiziral sedanje stanje finančne podpore slovenski narodni skupnosti. Slovenske ustanove in organizacije niso doslej prejele niti evra vsote, ki jim omogoča delovanje. Še več: pred leti so navadno iskali drugo polovico javnih sredstev, danes pa se ukvarjajo celo z iskanjem celote! Pred časom je senatorka

Tamara Blažina Pavšiču zaupala, da bo letos sredstev zaščitnega zakona milijon osemstisoč evrov manj. Kaže, da bo končna vsota, s katero bodo organizacije in ustanove manjšine razpolagale, okrog tri milijone evrov. K temu je potrebno prišteti 10 % manjšo podporo iz RS. Pojavlja se zato resen problem racionalizacije znotraj manjšine. V tem vidiku je Pavšič pozdravil deželno konferenco o manjšinah, ki bo oktobra v Gorici. Ta forum bo imel pozitivne učinke samo, če bodo iz njega izšli konkretni predlogi; prav tako bo moralo na istem načelu delovati vladno omizje, ki naj bi v kratkem nastalo na italijanskem notranjem ministrstvu. Pavšič se je dotaknil tudi vprašanja skupnega zastopstva, ki ga trenutno sestavljajo predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ, senatorka Tamara Blažina (DS), deželna svetnika Igor Gabrovec (SSK) in Igor Kocijančič (Zveza

levice). Potrebno pa je določiti njegove pristojnosti. To lahko manjšina stori v sklopu dveh zakonsko priznanih telesih, in sicer skupščine slovenskih izvoljenih predstavnikov ter skupščine slovenskih organizacij, ustanov in društev, ki so zapisane v deželnem seznamu. Pavšič je izrazil tudi željo, da bi se na relaciji manjšina-RS predruščil svet za Slovence v Italiji pri slovenski vladi. Zastopstvo slovenske manjšine bi bilo po njegovem mnenju potrebno razširiti. Pavšič je obžaloval odsotnost Slovenske manjšinske koordinacije, ki je bila pomembna sogovornik med manjšinskimi telesi in matično domovino. Sklepni del svojega pisa je Pavišič namenil načrtovani reformi pokraj in v Italiji: pri tem je potrebno upoštevati načelo, da se manjšini ne sme znižati nivoja zastopstva. Pavšič je med drugim dodal, da bo SKGZ na kongresu nadaljevala z razpravo o spremembi imena, velik up so za krovno organizacijo mlade sile. Te bodo najbrž prevzele njegovo mesto, ko se bo on najbrž spustil v politično arenno.

Pismo Draga Štokes tržaškemu županu Cosoliniju

Spoštovani gospod župan Roberto Cosolini!

Prof. Samo Pahor me je kot predsednika SSO pisno obvestil, da se je obrnil 24. septembra 2011 na občinskega odbornika za kulturo, nato pa 20. avgusta 2012 na vas osebno za poseg za držav-

no priznanje spomenika bazoviških junakov na kraški gmajni v neposredni bližini vasi Bazovica.

Kot predsednik SSO Vas v imenu celotne organizacije naprošam, da se za rešitev vloge zavzamete v smislu želja celotne slovenske narodne skupnosti na Tržaškem in v deželi FJK. S spoštovanjem

dr. Drago Štoka
Predsednik SSO

Povejmo na glas

Se bomo rešili bremena preteklosti?

Izkušnja uči, da preteklost ni le naše bogastvo, ampak tudi veliko breme, če ne razrešimo tragičnih posledic takšnih ali drugačnih spopadov, kar velja za zgodbo posameznika in za zgodbo odnosov med državami, narodi ali celo nasprotja znotraj istega naroda. V tej luči velja razumeti nedavni Evropski dan spomina na žrtve totalitarnih in avtoritarnih režimov. Gre za izjemno pomemben dogodek, ki želi v izdatnejši meri prispevati, da bi se nova Evropa slednjic dokopala do enotne zgodovine, brez katere nimamo prave prihodnosti. Tovrstno obeležje želi pomagati vsakemu narodu posebej, da bi se rešil razkrajajočih notranjih delitev, ki se sicer prenašajo iz roda v rod in so večno odprta rana. Evropski parlament je resolucijo dolgo pripravljal in jo pod naslovom "Evropska zavest in totalitarizem" sprejel 2. aprila 2009 s skoraj 90-odstotno večino: 553 poslancev za, med njimi vsi slovenski predstavniki, 44 proti in 33 vzdržanih. Istočasno je predlagal vsem svojim državam, naj obhajajo ta dan, saj bi to lahko prispevalo k odpravi rušilnega in spodkopavajočega vpliva preteklosti. Pustimo zdaj ob strani dejstvo, da Pahorjeva vlada te resolucije ni osvojila in da so se oglasili močni odpori nekdanje Zveze borcev ter se je na ta način Slovenija postavila ob bok Moskvi. Resolucijo je pred kratkim sprejela Janševa vlada, kot jo je tudi predsednik države Danilo Türk. Vsekakor bolj zanimiva in nova ter izvrinna pa so izhodišča, iz katerih je resolucija o žrt-

vah vseh totalitarizmov nastala. Prvo izhodišče navaja, da se celo zgodovinarji strinjajo, kako zgodovinskih dejstev ni mogoče razlagati povsem objektivno, kar pomeni, da prihaja do ločevanja med totalitarizmi zdaj v zagovor enega zdaj v zagovor drugega. Drugo izhodišče trdi, da noben političen organ ali politična stranka nima izključne pravice do razlage zgodovine. Tretje, da usodnih političnih razlag ne bi smeli vsiljevati z večinskimi odločitvami v parlamentih. Vsa navedena izhodišča so izpostavljena zato, ker se pri pogledu na bolečo preteklost povsem pozablja na žrtve, ki jih je srhljivo veliko in ki gotovo ne zaslužijo, da jih zlorablamo za sedanje prestižne boje oziroma pravico do večjih ugodnosti. Med številnimi izhodišči se izstopa prepričanje, da je Evropa in z njo evropski človek obremenjen vsaj z dvema zgodovinama, s svojo in tisto nasprotnikovo, in da Evropa ne bo nikoli združena, če ne bo na svojo zgodovino izoblikovala enotnega pogleda. Breme preteklosti je torej izredno veliko in čas je, da bi se tega zavedali. Še vedno je namreč na delu izključujoča miselnost, kjer vsaka stran vidi le sebe, časti svoje mrtve in ji ni mar za žrtve drugih ter vidi vso krivdo na drugi strani, čeprav je sama izvajala podobna nasilja. In tako nas rušilni del preteklosti spremlja desetletja in še dlje, dokler ne spoznamo, da krvavi tragični dogodki živijo med nami zaradi naše zakrknjene oholosti.

Janez Povše

S 1. strani

“Premajhni smo ...”

Slovenski Korošci se zato bojijo formulacije lastnih potreb: prav zato bi lahko zajamčeno zastopstvo v dežel- nem parlamentu preprosto raz- rešilo to kritično stanje. Ker pa te možnosti ni, so manjšinski poli- tiki prisiljeni iskati zaveznitva z ostalimi strankami, kar že itak predpostavlja tehtanje manjšin- skih zahtev, da bi političnih part- nerjev ne razdražili. Ker je bil go- vor o zajamčenem zastopstvu, je Vouk predlagal tri modele: prvi naj bi predvideval oblikovanje okrožja, v katerem naj bi izvolili enega predstavnika manjšine, drugega je evidentiral v kombi- naciji javnopravnega pluralnega manjšinskega zastopstva, v kate- rem bi predsednik tega organa

varjati naša matična domovina. Večkratni poslanec v DZ **Roberto Battelli** je svoj zgodovinski spom- in glede geneze zajamčenega zastopstva italijanske manjšine, ki je bil od sredine 80. let prejšnjega stoletja izredno per- spektiven in ga je velika večina slovenske družbe v duhu uveljavljanja človekovih pravic in demokratičnih vrednot takrat podpirala, spajal s trenutnim po- ložajem, ki je vse prej kot rožnat. Po začetnem navdušenju je od- nos do italijanske manjšine začel pešati po vstopu države v med- narodne forume. Takrat se je začelo spodbujanje pravic manjšine in primerjati raven nje- ne zaščite z zaščito slovenske manjšine v Italiji, Avstriji in na

spregovorila **dr. Lučka Kajfež Bogataj**. Pred tem je Ser- gij Pahor povabil predstavnike poli- tičnih oblasti pred mikrofon. Predsed- nica tržaške pok- rajne Maria Teresa Bassa Poropat je dejala, da pred- stavljajo Slovenci izredno bogastvo tako za Pokrajino kot Deželo in prav zaradi tega podpirajo njho- vo kulturno dejavnost. General- ni konzul Dimitrij Rupel, stari znanec Drage, je kot pozdrav po- dal nekaj misli glede na to, kako se odzivamo na vprašanje “Kako vam gre?”. Od ljubljanskega župa-

Foto IG

danje sloven- ske krščanske in filozofske misli. Ena naj- bolj usodnih iluzij sodobne- ga človeka je prepričanje, da človek v bistvu pozna stvarno- st, da ni več ve- likih skrivno- sti. Zato je tudi govor o duhovni raz- sežnosti člo- veka z vidika naravoslovnih znanosti zgolj

Petkovo omizje: Roberto Battelli, Rudi Vouk, Erika Jazbar in Damijan Terpin (foto IG)

zasedal hkrati mesto v deželnem zboru; tretji model gre v smeri evropske zahteve po zastopa- nosti manjšin v krajevnih enotah.

Deželni tajnik SSK **Damijan Terpin** je izhajal iz pravne lite- rature in navedel razsodbo ustavnega sodišča, ki je oceni- lo za nezadostno dejstvo, da je pripadnik ledinske manjšine izvoljen na listi, ki ni izraz nje- gove skupnosti. V pokrajinah Trento in Bocen sicer ob- stajajo drugačna volilna pravi- la kot pri nas, razsodba pa ne- porečno kaže, “da koncept et- nične liste ni izmišljen pojem, a ima ustavno pravno podla- go”. V tem vidiku bo morala Italija razmišljati tudi takrat,

ko bo obravnavala vprašanja zajamčenega zastopstva sloven- ske narodne skupnosti. Res pa je, da trenutno naša manjšina nima glede tega vprašanja ustavnega kritija, obstaja pa varianta olajša- nega zastopstva za evropske volitve (zakon omogoča povezavo strank, ki so izraz nemške, slo- venske in francoske manjšine) in za deželne volitve v naši deželi: mučna pogajanja za deželni vo- lilni zakon, pri katerih sta bila ob Terpinu svojčas soudeležena tudi pokojni Mirko Špacapan in An- drej Berdon, so na zadnjih volit- vah omogočila izvolitev pred- stavnika (Igorja Gabrovca) v deželni svet v povezavi z DS. Ter- pin upa, da se bodo dogovori z največjo stranko na levici na- daljevali tudi na prihodnjih de- želnih volitvah, manjšina pa se začneja zavedati, da je vprašanje zajamčenega izvolje- nega predstavnika v izvoljenih tele- silih (tudi v parlamentu) vprašanje celotne narodne skupnosti, ne samo SSK. Skupno zastopstvo se s tem vprašanjem ukvarja tudi zato, ker lahko politični in strankarski premiki v luči novega volilnega zakona preprečijo vstop slovenskega predstavnika DS v parlament. Terpin je obem dodal, da se ta argument dotika tudi RS, saj bi slovenski predstavnik v italijanskem parla- mentu lahko neposredno obrav- naval manjšinske probleme, s katerimi se je danes prisiljena uk-

Sobotno omizje: Lučka Kajfež Bogataj in Martin Breclj (foto M. Maver)

Madžarskem. Prišlo je polagoma do zamrznitve izvajanja zakono- na leta 1918 Ivana Hribarja do Dušana Pirjevca, Kučana in

Janše. Predlagal je, naj raje ne pretiravamo z odgovorom “od-

Nedelja zjutraj: Tomaž Simčič in Branko Klun (foto DPD)

lično, pa se še izboljšuje”; raje od- govorimo “še kar”.

Predavateljica je doma z Jese- nic, diplomirala je na Fakulteti za matematiko in fiziko v Ljubljani leta 1980, doktorat je opravila na Biotehniški fakul- teti v Ljubljani, izobraževala pa se je na Švedskem in v ZDA. Od leta 1997 je redna profesori- ca na Univerzi v Ljubljani, od leta 1996 vodijska Centra za bio- meteorologijo. Bila je članica Medvladnega odbora za pod- nebne spremembe pri Združe- nih narodih (IPCC) v Ženevi. Raziskuje na področju klima- tologije, objavila je sto znanst- venih in petsto strokovnih člankov ter leta 2008 napisala

knjigo *Kaj nam prinašajo pod- nebne razmere*.

Dr. Kajfež Bogataj je preko dia- projekcije prikazala, kako je pri- šlo do kritičnega stanja, v katerem smo sedaj. Gre za dvojno razvoj- no krizo, in sicer gospodarstva in našega razvojnega modela, ki sloni na količinski rasti. S tem da rušimo ravnovesje, ogrožamo obstoj našega planeta. Kot je dejala predavateljica, se od osnovne šole pa do univerze učimo predmeta zgodovina, sama pa pogreša predmet “prihodno- st”. Lahko se izognemo prihodno- sti, ki ni taka, kot si jo želimo. Obstaja tudi prihodnost, ki se je bojimo, taka, ki jo pričakujemo, in pa taka, ki je vredna, da se zanjo potrudimo. Prav o tej je tekla beseda pod šotorom v parku Finžgarjevega doma. “Ima- mo izbiro, zato izberimo pravilno”, je mnenja predavateljica. Dejstvo je, da ima dvajset od- stotkov prebivalstva v lasti osem- deset odstotkov vsega kapitala, eksponentna rast ekonomskih virov pa ne vodi v trajnostni si- stem, ker nam zmanjkuje suro- vin. Na Zemlji je enako vode kot v času rimskega imperija. Prebi- valcev pa je vedno več in tudi drugače živimo kot pred dvesto leti. V eni uri je deset tisoč ljudi več, posekajo en hektar gozda, izumrejo tri vr- ste živali, od- vržemo trinajst milijonov pločevink, na dan pa eno mi- liardo vrečk.

Predavateljica se je zaustavila ob pomembnih okoljskih proble- mih ter prikazala porabo energije od leta 1800 dalje. Zaradi one-

snavevanja živijo na Kitajskem pet let manj, v Ljubljani pa eno leto manj.

“Ogrevanje je zadnjih deset let močnejše, kot so lahko strokovnjaki predvidevali. Ne moremo več preprečiti teh procesov, lahko jih le omilimo. Vsako leto je več naravnih, vre- mensko pogojenih nesreč. Zime bodo toplejše, sušna poletja pa bodo postala stalnica”. Podneb- ne spremembe prinesejo fizična, politična, ekonomska, socialna in pravna tveganja.

Ob koncu je dr. Lučka Kajfež Bo- gataja navedla štiri možne scena-rije za prihodnost: najbolj opti- mistični pravijo, da ne bo treba živeti drugače zaradi tehnolo- gije. Drugo možnost poudarjajo predvsem politiki: ozelenili bo- mo gospodarstvo in zategnili za- voro. Fizički zagovarjajo možnost sestopa rabe naravnih virov ozi- roma planetarno skrbništvo. Naj- bolj negativen scenarij je popol- ni kolaps. Predavateljica je skle- nila svoj poseg nekoliko optimi- stično, saj je dejala, da za prihod- nost, ki si jo želimo, potrebujemo inovacije, tako tehnološke kot institucionalne, infrastrukt- urne in inovacije obnašanja. / Metka Šinigoj

Nedelja, 2. septembra

Nedeljsko jutro pod šotorom Finžgarjevega doma se je začelo s sv. mašo, ki jo je ob somaševanju p. Edija Kovača daroval škofov vikar za slovenske vernike **g. Anton Bedenčič**. V homiliji je ob poglobitvi dnevnih beril pouda- ril pomenljivo misel, da mora Božja beseda preiti v dejanja. Je- zusove besede namreč preveč prirejamo svojim potrebam in željam. Za večino pomeni krščanstvo pripadnost neki kul- turi, Božjo zapoved je zamenjala človeška beseda. To je kultura smrti. Če se želimo ohraniti kot narod, se moramo vrniti k Božji besedi. “Tre- bno je manj govoriti in filozofirati, naša vera potrebuje dejanja”. Krščanska vera je osebni odgovor na Božji klic, je osebno srečanje s Kristusom. Kristjan ne more biti individualist, sam za sebe. “Vera ni v knjigah, je v življenju”.

Jutranje predavanje z naslovom *Nemir spraševanja. Temeljna duhovnost in religija* je imel teolog in pedagog **dr. Branko Klun**, ki kot je uvodoma povedal prof. To- maž Simčič - sodi v sam vrh se-

prispodoba, način govora. Toda dosleden filozofski razmislek nas privede do tega, da je vsako člo- vekovo spraševanje in vedenje dejavnost človeka. Iz notranje perspektive, ki jo vsakdo izmed nas živi, ne moremo izstopiti. Življenje, ki ga živimo v vsakor- ratni osebni enkratnosti, je prvotnejše od vsakega naknadne- ga, tudi znanstvenega, spoz- nanja. Vsako spoznanje ima svoj smisel v odnosu do tega živete- ga življenja. Človek je odprt na način razumevanja in na način spraševanja. Razumevanje je ne- ločljivo povezano s spraše- vanjem. Človek je odprto bitje, ki po svojem bistvu sprašuje in išče razumevanje. Spraševanje je naš način življenja. To spraše- vanje zadeva v prvi vrsti nas sa- me. Razumevanje tega, kaj sem, nam ni dano, temveč, nasprotno, zadano. Človeško življenje je to- rej zaznamovano s temeljno vprašljivostjo. Ne gre zgolj za vprašanja, ki so v službi preži- vetja in koristnosti. To, kar smo, smo v razumevanju sebe. Kdo smo in kaj smo: to je temeljno vprašanje, ki konstituira človeka. Sem vprašljiv, ker ne vem, kdo sem. Temeljna vprašljivost je ne- mir, ki ga v tem življenju ne bo- mo nikoli pomirili. Tudi vera ne utiša te vprašljivosti. Kljub vsem znanstvenim dosežkom ostaja človek sam sebi največji vprašaj. Duhovna razsežnost je odprto človeka, spraševanje, s katerim človek presega naturalistično do- ločenost bitja. Smo telesna bitja, a v razumevanju in spraševanju presegamo ujetost in tukaj in zdaj. Duhovna razsežnost lahko osta- ne človeku zakrita. Duhovno življenje je odpiranje človeka v lastno vprašljivost. Gre za vprašanja, ki zadevajo človeka oz. njegovo življenje v celoti. Temeljna duhovnost, v kateri se človek odpre in odgovarja na vprašanja, ki mu jih zastavlja življenje v njegovi celovitosti, ima lahko različno izraznost in intenzivnost. Duhovno življenje ima za cilj, da odgovorimo na klic življenja, da v polnosti po- stajamo ljudje. Poslanstvo religij je v tem, da človeku ponujajo ce- lovite odgovore na celovita vprašanja življenja. Krščanska duhovnost je odgovor človeka na Božji nagovor. Biblično razodetje je dogajanje, odrešenjska zgodov- vina. Srčika religioznosti je, da nismo mi prvi, temveč Bog. Vera ne ukinja naše vprašljivosti, jo pa korenito spreminja. Če stopam v resničen odnos, izstopam iz se- be, se odpovedujem, da bom sam središče in temelj. Tega “razsre- diščenja” ni možno na- rediti z golim umom, temveč z vero, upanjem in ljubeznijo, ki prinašajo razsre- diščenje lastne egocen- tričnosti. Vsako duhov- no življenje ima težnjo k lagodnosti: zato *spreobrnjenje* ni enkratno dejanje, temveč zahteva vsakič novo preverjanje *obrnjenosti*. Kdor ni- ma takšnega spraše- vanja, nima duhovne- ga življenja.

Nedelja zjutraj: g. Tone Bedenčič in p. Edi Kovač (foto DPD)

Ob tragediji je molk pogosto zlato

Še o strokovnjakih...

V nedeljo se je zgodila na francoski plaži nevsakdanja nesreča, ko je 12-letna italijanska deklica padla v luknjo v pesku, ki jo je sama izkopal, stene luknje pa so popustile in deklico je zasul pesek ter jo zadušil. Ko se zgodijo tako tragične nesreče, je najlažje se vprašati: "Zakaj?" Veliko težje pa je dobiti odgovor, vsaj takšnega, ki bi dovolj dobro odgovoril na naše vprašanje. Lahko seveda podamo vse tehnične podrobnosti dogodka, pa še vedno ne bomo dobili pravega odgovora. Kje so časi, ko je moralo biti poročilo v črni kroniki karseda skopo, nuditi je moralo zgolj osnovne podatke. Novice iz kronike tedaj seveda niso veljale za osrednje, temveč za obrobne, danes pa je ravno obratno. Zgodi se nesreča in zdi se, da je ljudje ne bodo jemali dovolj resno, navajeni kot so na vse negativne in tragične novice. Najbrž se jih zgodba sploh ne bo dotaknila, pa bi se jih morala, ko pa

vendarle gre za ubogo, komaj 12-letno punčko (kolikor 12-letnicam, žal, danes sploh še tako lahko rečemo...). Zato je treba nemudoma zavrteti telefonsko šte-

vilko in poklicati na pomoč dežurnega strokovnjaka. Ti so namreč posvečena kasta, neke vrste duhovniki, ki jih obdaja neka skrivnostna "aura". Tudi tokrat je bilo tako. V največjem italijanskem dnevniku so namreč

brž na pomoč poklicali strokovnjaka, da bi neukim ljudem "razložil", kaj se je zgodilo. Tako nam geolog (da, prav ste prebrali!) raz-

loži, kako se izogniti v prihodnje podobnim tragičnostim. Pravi, kako je "luknja, izkopana v mokrem pesku, bolj stabilna od tiste, izkopyane v suhem", zato je tudi

"priporočljivo, da zmočimo celoten delovni prostor, ali pa smo bolj blizu morju". Spominja tudi, naj bomo "pazljivi, da ne bomo izkopali pregloboke luknje, pa tudi ne preširoke", saj "že pri premeru od 40-50 cm" obstaja tve-

ganje, da v luknjo pademo. Na koncu tudi priporoča, da preverimo, da "nagibni kot stranskih sten ni večji od 40 stopinj", saj je tako "luknja bolj stabilna". Tako je, ko kdo želi govoriti na vse pretege, kar sodobni "duhovniki" delajo na medijskih prižnicah. Tam že dolgo ne morejo več, ne da bi se po pomoč zatekli k strokovnjakom, da bi nam ti razložili vsako stvar, tudi takšno, ki se je zgolj s kakšnim tehničnim podatkom ne da razložiti, ker spada med skrivnosti, ki človeka presegajo, kakršni sta skrivnost zla in smrti. V dotičnem primeru smo izvedeli tudi, da mora 12-letni otrok, če se želi igrati v pesku, biti tehnični inženir, saj mora poznati vse tehnične podrobnosti, kakor tudi pravi kot izkopa. Kot da bi podrobno upoštevanje tehničnih navodil lahko preprečilo nesrečo, za katero so že stari dejali, da nikoli ne počiva.

Andrej Vončina

Imeti moramo osebno izkustvo vere Costa Concordia v slovenski zamejski Cerkvi

Spletkarjenje v slovenskem tisku o dveh slovenskih cerkvenih dostojanstvenikih je sprožilo val odzivov: eni so primitivni in žaljivi, drugi se sprašujejo, komu to koristi, tretji pa so si privoščili nemalo humorja ob vsem tem. Je že tako, da je Cerkev, še zlasti njeni voditelji, bila in bo nekakšen poper, ki ga radi potresemo na informativni golaž, da nam vsaj včasih malo popeče jezik. Pustimo ob strani način informiranja, pa naj gre za tisk, radio ali televizijo, da o strokovnosti, spo-

štovanju zasebnosti in dostojanstva, kar je le in ostaja neko merilo kulture, če hočete celo kulture nekega naroda, ne bi govoril. Na vse to me je spomnil zapis, ki je govoril, da je to del utopije nekega konca. Kakšnega? Tega ne vem. V filozofiji je bilo nič koliko utopizmov. V novejšem času

smo se srečali s komunizmom in njegovo utopijo. Je pa dejstvo, da so se v zgodovini tudi v Cerkvi pojavljali razni odenki takšne in drugačne utopistične miselnosti, ki je lahko pri verovanju v določenem okolju pustila tudi svoj pečat. Utopizem v veri v nekem okolju se najlepše vidi v pričevanju vernih. Če je te odnesel javnomnenski piš ali pa so se od božjega sporočila oddaljili, to še ni znak za alarm glede vere v tem okolju, ampak bolj pokazatelj, da so se posamezniki ali skupina

bolj zapirali vase in želeli z vero trgovati. Hoteli so jo zase in iz nje zase iztisniti čim več osebnih koristi. Če smo iskreni, tega na nekdanjem zahodu ni bilo malo in se je seveda preneslo tudi na rodove, ki so zaživel v združeni Evropi. Ob tem ugotavljamo, da ti utopistični verniki niso imeli prave podlage za osebno pričevanje, tega pa tudi niso mogli imeti, ker je stal v ospredju osebni - uveljavljeni - in ne božji vidik. Pričevanje je nekakšna novost v našem krščanskem verovanju. S tem ne zanikam, da Cerkev tega tudi do sedaj ni poznala. Delal bi ji veliko krivico, če zlasti pa pravim pričevalcem za vero. Pričevanje, o katerem govorimo danes, je novost glede na krščanstvo, kakršnega smo živeli do sedaj, zato tudi cerkveni dokumenti zadnjih let to natančno opredeljujejo. Živeli smo tradicionalno krščanstvo, ko se je vera prenašala iz roda v rod. Posamezniku se ni bilo treba prepričati o

pravilnosti vere. To je spoznaval iz rodov pred njim. Vera je bila podobna zapečatenemu paketu, ker so bili vsi prepričani (z javnim mnenjem vred), da je tako prav. Prav tako se ni veliko govorilo o slabostih in napakah v Cerkvi, še zlasti ne med vernimi. Nasprotno, to so radi celo napačno opravičevali, češ da je že taka božja volja, kar pa seveda ni res. Sodobna verska kriza pa zahteva, da ta zapečateni paket vere odpremo in iz njega živimo. Življenje iz tega odprtega paketa vere se razlikuje od dosedanjega, ki je slonelo predvsem na avtoriteti sami, ko so nam s paketom predali tudi vero in smo jo tako podedovali. Današnji kristjan mora imeti osebno izkustvo vere. Iz njega raste versko prepričanje, ki pripelje do osebnega prepričanja. Pavel VI. je o tem rekel: "Ljudje danes iščejo priče, ki prijateljujejo z Bogom, kakor da vidijo Nevidnega". To pomeni, da smo vključeni v občestvo, ki ga tvori potujoča Cerkev. V našem okolju so to predvsem župnije. Vse obrobne strukture, ki se dičijo s katoliškim nadihom, so zaprti paketi, ki se bodo prej ali slej s "pošto" izgubili, ker so podobni Costi Concordii, če ne odprejo in zaživijo z jedrom - župnijo, v kateri so.

Ambrož Kodolja

Paradoks očeta (II. del) Nenehno moramo iskati rešitve

Gotovo je Odisej najbolj znan junak zahodne družbe. Predstavlja tudi simbol pravega moža in očeta, čigar edina skrb predstavlja žena... in sin Telemah. Vendar tudi v Odiseju očetovska podoba ni popolna. Večkrat je v dvomu in včasih se zdi, da v resnici se mu ne zelo mudi na domači otok Itako. Zdi se, da Homer v svojih epih nagrajvarja današnjo družbo in ji hoče dopovedati, da oče ne izginja za vselej. Ne smemo ga pa iskati med Penelopinimi snubci, ki so prevzetni, nedorasli, ampak med tistimi, ki so bolj ponižni, zdelani, občutljivi, in vsaj po zunanem videzu bolj podobni "revežem", kot je bil na pogled sam Odisej po vrnitvi na otok Itako. Dovolj je, da pogledamo televizijske programe ali spletne strani, in bomo takoj opazili, da v naši družbi prevladuje prvi tip "očeta", ki je nadut, domišljav, predrzen. In če pogle-

damo v ep Eneido, spoznamo, da se grški mit nadaljuje. Najbolj znana mitološka figura je v prvem obdobju rimske zgodovine gotovo Enej, ki pelje starega očeta in sina skozi goreče mesto na varno. Podoba se je v starem Rimu pojavljala po zidovih, na zastavah, na prvih rimskih kovancih. Podoba Eneja, ki beži pred bojevniki iz gorečega mesta, simbolično predstavlja tisoletni boj med moškimi kot voditeljem horde in odgovornim očetom. Potovanje glavnega junaka Eneja ni ločitev od rodne Troje in ustanovitev novega mesta Rima, ampak beg pred mestom in plamenih, ki simbolizira tudi uničujočega moškega, in ustanovitev nove družine, družbe na novih temeljih, v kateri je odgovoren oče. V moderni dobi je predvsem industrijska revolucija oslabil očetovstvo, ker so očetje takrat začeli iskati donosnejše delo. Poljedelci so zvečine zapustili

polja, na katerih so tudi otroci dozorevali in lahko vsak dan spremljali očetovo delo; ljudje so postajali neopredeljena skupina delavcev v tovarni. Delo jih je odtujilo od družine. Takrat ni bilo več poti nazaj na podeželje, kjer je bil oče gospodar. Od dneva, ko je zapustil motiko, ni bil več "prisojen", sin ga je videl le zvečer, ko se je oče vračal utrujen iz tovarne. Zaradi te "prisiljene" odsotnosti je oče izgubil tudi avtoriteto nad otroki. Podoba očeta se je v otroških očeh počasi izgubljala. In tako smo prišli do tega, ko otrok ni hotel več biti podoben očetu in niti odrasti. Otrok si zaradi tega včasih rad poišče "zunanje" nadomestnika ali vzornika", ki je lahko tudi kaka potepuška skupina ali kak karizmatičen politik ali pač kdo drug. V književnosti osemnajstega in devetnajstega stoletja je polno romanov, povesti, v katerih se oče ne kaže v ravno lepi luči. Tudi sam filozof Karl Marx, ki se je boril za pravice delavcev, je hotel v resnici zamenjati očeta z

državo, saj je bil oče v njegovih očeh del tiste "buržujske" družine, ki jo je bilo treba odpraviti. Odsotnost očeta v družini se stopnjuje, dokler ne izbruhnejo svetovne vojne, zaradi katerih je bil oče popolnoma odsoten. Otroke so med vojno in v mnogih družinah tudi po vojni vzgajale matere ali druge sorodnice. Vse te družbene spremembe so odvrnile očeta od otrok. Oče je bil vedno manj prisoten v družini. Pred leti je raziskava pokazala, koliko časa povprečno namenijo očetje v ZDA svojim otrokom: sedem minut dnevno! Razen tega se je izkazalo, da 85% ameriških moških zapornikov nima odnosa z očetom. Od-

Genfest v Budimpešti

Mladi v Budimpešti sprejeli izziv graditi mostove med ljudmi in narodi

V Budimpešti so sklenili Genfest - festival mladih z vsega sveta, ki so ga pripravili mladi iz Gibanja fokolarov; potekal je od 31. avgusta do 2. septembra 2012. Na njem se je zbralo več kot 12 tisoč mladih z vseh petih celin. Začeli so ga z mednarodnim koncertom, nato pa so mladi prisluhli več pričevanjem, pesmim ter besedam predsednice gibanja Marie Voce. S posebnim navdušenjem so sprejeli sporočilo papeža Benedikta XVI. Predstavniki mladih iz različnih držav so obiskali tudi madžarski parlament.

Graditi mir na trajnih temeljih

Papež Benedikt XVI. je mladim ob naslovu Gradimo mostove zaželel, da bi gradili mir na trajnih temeljih. Povabil jih je, naj gradijo edinost, ki bo predokus večnega mesta.

Program je vseboval pričevanja mladih z vsega sveta, ki so povedali, kako si prizadevajo graditi vesoljno bratstvo. Slovesen trenutek je bil napoved Projekta zedinjen svet, ki so ga mladi z navdušenjem sprejeli. Namen projekta je poudariti dejanja bratstva med posamezniki, skupinami in narodi, ki že obstajajo, in ta dejanja hkrati spodbujati. Ob tem so ustanovili stalni observatorij vesoljnega bratstva, ki so ga priznali tudi Združeni narodi.

Svet potrebuje več duše in ljubezni!

Mladi so medse sprejeli tudi predsednico gibanja fokolarov Mario Voce, ki jih je takole nagovorila: "Glejte navzgor. Glejte daleč naprej, tam boste našli trdno oporo. Glejte na ljubezen, ki je Bog. Edino On vas ne bo prevaral... Bodite na njegovi strani, poskušajte videti stvari in svet z njegovimi očmi in boste trdni stebri novih mostov, po katerih boste hodili gotovi, srečni in mnogi vam bodo sledili". Potem pa je nadaljevala: "Ne bojte se! Vstopite v družbo, dajte na razpolago svoje sposobnosti in svoje talente. Vaš prispevek je edinstven, neponovljiv, drugačen od prispevka odraslih. Poklicani ste k nečemu neskončnemu, da bi za seboj pustili nekaj neumrljivega". Zato jih je povabila, naj takoj stopijo v akcijo. "Začnite konkretno ljubiti. Prvi korak ne pomeni velikih akcij, ampak predstavlja majhna dejanja ljubezni, ki življenje naredijo veliko in imajo moč spreminjati svet. Tukaj ste med sabo zgradili košček zedinjenega sveta in vsak od vas zdaj v sebi nosi moč te izkušnje... Zato lahko iz te športne dvorane priteče velika reka ljubezni". Končala je z besedami ustanoviteljice Chiare Lubich: "Svet potrebuje več duše, več ljubezni. In to mu moramo prinesiti!"

Zvečer so mladi pripravili veliko koreografijo na prostem, ki jo je sestavljalo vseh 12 tisoč udeležencev. Preplavili so most verig nad reko Donavo, da bi tudi na zunaj izrazili zavzemanje mladih za zedinjen svet pri gradnji mostov med ljudmi, narodi, verstvi in kulturami.

S 1. strani

Dovolj je!!!

In se sprašujem, kje so danes vsi tisti krščanski laiki, ki so se v zadnjih dvajsetih letih izšolali v škofijskih zavodih v Vipavi, v Šentvidu, Mariboru, Želmlju, kje so, zakaj jih v javnosti ni, zakaj ne povedo tudi oni, da so tu, da se s takimi nevednimi, zavrnjenimi dejanji ne strinjajo, zakaj tega ne povedo na glas? Kje so? Kaj se vsi ravnajo kot tista mlada izobraženka, ki je izšla iz ene od omenjenih cerkvenih šol in je na moj očitek, da molči, ko bi tudi sama morala reči javno in na glas svoj odločni NE!, samo suho odvrnila, da mora najprej poskrbeti za svojo kariero? Pa kaj bomo zares morali spremljati taka nedostojna, človeka nevredna početja v nedogled?

Kaj v domovini zares ni več občutka za človeško dostojanstvo, lastno in sočloveka, tudi obče? In če smo v "afri Rode" že od samega začetka vedeli, da gre za še eno od zavrnjenih dejanj točno določenega slovenskega tiska, si ne moremo kaj, da se ne bi na glas vprašali, zakaj se ljudje, da, preprosti ljudje, temu ne uprejo. Kaj se dogaja? Mar ne vedo, da je slovit Umberto Eco, ki ni veren človek, a ima visoka etična ter

moralna merila, dal že pred desetletji recept, kako se nečemu upreš? Mar ne vedo, da se od pisanja nekoga, ki te nenehno maže, ki nenehno laže o tvojih svetih stvareh, odgradiš tako, da pač njegovega pisanja ne kupiš več? Je to tako težko narediti? Sam nisem enkrat samkrat v življenju kupil italijanskega dnevnika, ki vedno, nenehno in ob vsaki priložnosti piše grdo o nas Slovencih!

Je to tako težko narediti? Kaj zares nimamo dostojanstva več, niti toliko ne več, da ne zmoremo več reči: "Tega pa se ne gremo več"! Kar me najbolj boli, a ne samo mene, a bom zapisal le zase, je dejstvo, da so danes preprosti slovenski ljudje, da, raja, folk, socialno dno, na cesto vrženi, brez služka usodi prepuščeni, brez dostojnega plačila nekje na robu vsega odloženi ter dostojne pokojnine in vsega drugega oropani, počutijo osamljene, izigrane, pozabljene, na rob potisnjene, oropane vsega, tudi prihodnosti in upanja vanjo. Prav zato mora slovenska Cerkev jasno spregovoriti in se ponovno postaviti na stran ter v bran preprostega slovenskega človeka, ti stega, ki so ga okradli, prevarali, zavedli in mu vzeli vse tisti slovenski ljudje, ki so človeštva, kaj šele Cerkev!, nevredni! Vrniti se k evangeliju, to!

sotnost očeta v družini ima sicer več vzrokov: ločitev, rojstvo otroka izven zakona itd. Posledice pa so večkrat zelo hude: v zadnjih desetletjih so se npr. pomnožile "tolpe" mladoletnikov. Večkrat v časopisih beremo srhljive novice o vsakovrstnem nasilju, ki se navadno dogaja v nočnih urah. Mladi, ki nimajo vzornika v očetu, so večkrat lahek plen teh zlonamer-nih tolp. Bežno nas lahko vse to spominja na Penelopine snubce. Nekateri pravijo, da se mladi zatekajo v te lopovščine, ker nimajo pravega življenjskega cilja. A ni tako. Mladi, ki nimajo več čuta odgovornosti in ne priznavajo več očetove podobe, "padajo v žival-

sko stanje", ki je po antropoloških raziskavah vladalo takrat, ko v človeški družbi ni bila jasno začrtana figura očeta. Luigi Zoja končuje svojo knjigo ob spoznanju, da smo del naše zgodovine, in če poznamo očeta, poznamo tudi del sebe. "Oče, ki ne pozna zgodovine lastnega očeta, je kot Francoz, ki ne pozna zgodovine Napoleona", pravi Zola. "Tako ne bo nikoli vedel, zakaj pripada tisti družbi in ne drugi, in ne bo tako odgovoren". Pomembno je, da nenehno iščemo rešitve, slabo je namreč, če sploh nič ne iščemo, ker se niti ne zavedamo pomembnosti iskanja.

Karlo Nanut

BARBANA Prvo romanje slovenskih družin iz Italije

O novi evangelizaciji, zakoncih in družini

Ze nekaj let je zlasti na Goriškem živa želja, da bi se slovenske družine srečevale enkrat letno na romanju na Barbano. V nedeljo, 2. septembra, se je prijetna in razigrana skupina staršev in otrok skupno s slovenskim dekanom g. Karlom Bolčino popoldne končno z ladjico odpravila na otok v Gradeški laguni.

Posebni gost je tokrat bil upokojeni koprski škof msgr. Metod Pirih, ki je pred mašo staršem v dvorani doma ob Marijinem svetišču na jasen in zelo nazoren način spregovoril o letos posebno aktualni temi o "novi evangelizaciji". Ta izraz je prvi uporabil bl. papež Janez Pavel II. let 1979, je povedal msgr. Pirih. Gre za ponovno pokristjanjenje področij, kjer je krščanstvo pogoltno globoke korenine, a ljudje pod vplivom brezbrzičnosti, sekularizacije, ateizma in potrošništva živijo, "zadovoljijo se z lupino, s površno ali prazno vernostjo". Gre za ponovno evangelizacijo področij, kjer se še kažejo zunanji izrazi vere v obliki različnih navad, vendar je praktično krščanstvo vedno bolj izključeno iz življenja. Nova evangelizacija je kaže tudi kot ponovna vzpostavitev edinosti med vero in življenjem, vero in kulturo, vero in razumom. Gre za to, da bi vera prežela vse, posebno še družinsko in javno življenje. Z okrepljenimi naporji je treba spet odkriti izgubljene temelje. "Ne zadostuje samo poznati evangelij, po njem je treba tudi živeti". Evan-

Foto DPD

gelizacija želi biti nova v gorečnosti, izrazih, načinih in nosilcih oznanjevanja. Noče biti ideološko nasilje nad

"Najprej je treba začeti pri sebi, nato postopoma oblikovati manjšo skupino ljudi, ki se iskreno trudijo živeti po evangeliju, krščansko jedro cerkvenih občestev..."

Prihodnost je v majhnih skupinah."

človekom, ampak uveljavljanje prave svobode pred Bogom, sočlovekom in svojo vestjo. "Nova evangelizacija nikakor ni oživiljanje zunanje moči

Cerkve, ni boj za oblast, marveč hoče biti globlje služenje človeku po zgledu in vzoru Jezusa Kristusa". Evangelizirati pomeni prinašati Jezusovo veselje oznanilo v vse plasti družbe in z duhovno močjo osvobajati, spreminjati in prenavljati človeka.

V Sloveniji je veliko verskega neznanja, vse več je odraslih, ki so potrebni prve evangelizacije. Zaradi načrtnega širjenja brezboštva s komunizmom so se mnoge moralne drže, ki so bile v slovenski družbi nekdaj samoumevne, izvotile in oslabele. Posledice tega bodo občutne še več desetletij v medčloveških odnosih, na področju gospodarstva, politike, šolstva, zdravstva, kulture in vere. Prizadevanje za prenavno bo moralo biti dolgotrajno, vztrajno in strpno v duhu nauka o spravi.

Bistvene sestavine in načela nove evangelizacije najdemo v koncilskih odlokih in pokoncilskih spodbudah. Benedikt

XVI. je sklical sinodo škofov na to temo, ki bo potekala oktobra letos v Rimu. Načela nove evangelizacije naj bi uresničevali "povsod in zmeraj". Najprej je treba začeti pri sebi, nato postopoma oblikovati vsaj manjšo skupino ljudi, ki se iskreno trudijo živeti po evangeliju, krščansko jedro cerkvenih občestev. Gre za to, da se poživi v nas samih začetni ogenj in da nas prevzame gorečnost apostolskega oznanjevanja. Vsi zadnji papeži poudarjajo pomen zgleda: v tistih, ki nas vidijo, se morajo prebujati radovedna vprašanja: Zakaj so taki? Zakaj so drugačni? Zakaj tako živijo? Kdo te ljudi navdihuje? Tako pričevanje je zelo močno in učinkovito

razglašanje veselega oznanila". Za Cerkev je prvo sredstvo evangelizacije pristno krščansko življenje. Naučiti se moramo biti pričevalci v vsakdanjih stvareh. Msgr. Pirih je poudaril, da je "prihodnost v majhnih skupinah. Če imam pri maši ob nedeljah 500-600 ljudi, bo teh vsako leto manj. Pomembne so skupine ljudi, ki se srečujejo, pogovarjajo, si izmenjujejo misli. Vse to pomaga k poglobitvi in utrditvi". Namen nove evangelizacije je torej pripeljati krščene do osebnega odnosa z Bogom. Vernikom je treba pomagati, da se iz pasivnih razvijajo v aktivne nosilce evangelija. "Najti je

treba način, kako naj bi Cerkev postala bolj vidna v družbi: samo navzočnost v župnijskem življenju je premalo". Krščansko izkustvo je na slovenskih tleh skovalo delovno, vztrajno, požrtvovalno in verno ljudstvo, ki je bilo do globin zaznamovano s Kristusovim evangelijem. Obzorje vere in krščanski razlogi so dali vzgibe za osebno, zakonsko, družinsko, cerkveno in marsikje tudi za družbeno življenje. V tem zmaterializiranem času sredi splošne krize smo poklicani, da evangelij oznamamo na nov način, z novo gorečnostjo in močjo. "Svet evropskih škofovskih konferenc v Bruslju je dejal, da so duhovniki največji problem in

ovira pri novi evangelizaciji". Zato je potrebna redna in obilna molitev k Sv. Duhu, za katero škofje še posebno prosijo. "K novi evangelizaciji smo poklicani vsi, ker smo vsi sveto božje ljudstvo".

Po krajšem oddihu na otoku so se starši z otroki, ki so bili med predavanjem na sladoledu z g. Bolčino, udeležili prav lepe mašne daritve za vse naše družine, ki jo je obogatilo lepo petje ob orglanju Silvana Zavadlava. V homiliji se je škof Pirih zahvalil zakoncem za vse lepo in dobro, kar delajo v skupnostih, kjer živijo. "Ljubezen je danes najbolj zlorabljena beseda, in vendar brez nje ne moremo živeti". Zakon ni samo človeška ustanova. Ljubezen med ženino in nevesto v Kani Galilejski je

"Potrebno je ustvarjati okolje, da bodo starši in otroci živeli v složni in srečni družinski skupnosti."

Jezus povzdignil v zakrament, odtlej je poroka znamenje Kristusove navzočnosti. Otroci so najodličnejši dar za starše in družino. Družina je zaveza, temelj, osnovna celica družbe. Sodobni način življenja in dela ni preveč naklonjen družini. Osnovni stiki med družinskimi člani se rahljajo. Oblast je dolžna z ustreznimi ukrepi zaščititi družino in družinsko življenje. Potrebno je ustvarjati okolje, da bodo starši in otroci živeli v složni in srečni družinski skupnosti. Otroci in mladi so danes tarča različnih ponudb in pohlepov. V Cerkvi lahko najdejo prostor za svoje udejstvovanje. Največ koristi bodo imeli sami, potem pa tudi župnije in njihov domači kraj. "V temnem stiku s Kristusom bodo lahko našli tudi svoj smisel življenja". / DD

Foto DPD

Izjave za javnost

Izjava kard. Franca Rodeta

Časnik Delo z dne 28. avgusta 2012 v prispevku z naslovom "Razkrivamo: Peter S. upa, da bo Rode privolil v test očetovstva" nadaljuje objavljane izmišljenih ali polresničnih trditve, o katerih je prvič govoril v izdaji z dne 6. avgusta 2012 pod naslovom "Zaklenjena rajska vrata". Ker izmišljene trditve žalijo in napadajo moje dobro ime, sem še isti dan, takoj po prvi objavi, zahteval preklic trditve, a je moja zahteva po preklicu uredništvo zavrnilo.

Kakor se lahko vsak prepriča, temelji članek na govoricah, na navedbah neimenovanih virov in na domnevah gospoda Petra S., od katerega nisem osebno nikdar prejel zahteve po preverjanju sorodstvene povezave. Mati imenovanega gospoda je navedbo o očetovstvu odločno zanikala. Ponavljam, da je zgodba neresnična in me prikazuje v neresnični luči. Prijateljstva izpred

Cerkvi v Sloveniji preko napada na kardinala Rodeta. V teh težkih trenutkih zanj, ko nekateri hočejo zelo načrtno oblatiti njegovo dobro ime, izrekam gospodu kardinalu v svojem imenu, in v imenu vseh članov Slovenske škofovske konference, vso našo moralno podporo. Vesel sem, ko vidim, kako so njegovi odgovori jasni, prepričljivi in pogumni. Verjamem, da člani naše Cerkve ne bodo nasedli tem konstruktom, lažem in polresnicam. Verjamem pa tudi v pravni red Republike Slovenije, da bo ta zgodba dobila na sodišču razsodbo in sklep, kakor ju zasluži. Vse člane naše Cerkve prosim, da se združimo v molitvi za edinstvo v naši Cerkvi".

Sporočilo kardinalove pisarne z dne 29. avgusta 2012

Kardinal Franc Rode kratko in jedrnat odgovarja na pisanje slovenskih časnikov.

"Glede na včerajšnje in današnje objave v medijih ter novinarska vprašanja vnovič izjavljamo, da do tega trenutka kardinal Franc Rode ne s strani gospoda Petra S. ne s strani katerekoli odvetniške pisarne ni prejel pisem z zahtevo po ugotavljanju očetovstva. Prvi mu je to vprašanje zastavil novinar Dejan Karba kot eno od vprašanj, ki mu jih je po elektronski pošti poslal 23. avgusta 2012. Na novinarjeva vprašanja kardinal ni odgovoril, ker Delo pred tem ni hotelo objaviti njegove zahteve po preklicu neresnic, objavljenih v

članku 6. avgusta 2012. Šele 24. avgusta 2012 je na kardinalov elektronski naslov prispelo kratko sporočilo gospoda Petra S. Sporočilu so bile priložene tri fotografije gospoda Petra in njegove družine, nikjer pa ni bilo izražene želje po ugotavljanju očetovstva. Tudi v drugem elektronskem sporočilu gospoda Petra, poslanem v ponedeljek zvečer, te zahteve ni bilo. Ob tem ponavljamo, da je kardinal Franc Rode na vprašanja novinarjev včeraj jasno odgovoril, da je na primerjavo DNK pripravljen kadarkoli". / mag. Matej Pavlič, pisarna kardinala Rodeta

skoraj petdesetih let z gospo, ki o njej prispevek z dne 28. avgusta govori, ne tajim, ostro pa zanikam vse trditve o prelomitvi duhovniškega celibata in o domnevnem očetovstvu. Kakor sem napovedal v prvi zahtevi po preklicu neresničnih trditve, bom v obrambo svojega dobrega imena uporabil vsa pravna sredstva, zato pooblašчам odvetniško hišo Zidar-Klemenčič, da sproži in vodi vse potrebne postopke za zaščito mojega dobrega imena in časti. Verjamem, da bo postopek pokazal neutemeljenost in neresničnost zapisa v časniku Delo.

Izjava nadškofa Stresa v podporo kardinalu Rodetu

Msgr. dr. Anton Stres, ljubljanski nadškof metropolit in predsednik Slovenske škofovske konference, je 29. avgusta 2012 podprl kardinala Franca Rodeta z naslednjimi besedami: "Z globoko žalostjo in hkrati ogorčenostjo spremljam iz tujine nov pogrom proti Katoliški

Devinska dekanija Romanje v Maribor na Slomškov grob

V ponedeljek, 20. avgusta letos, smo iz devinske dekanije romali na Slomškov grob v Maribor ob 150-letnici smrti blaženega A. M. Slomška. Ob Slomškovem grobu v mariborski stolni cerkvi je žup-

Markuža poudaril Slomškovo delo in poslanstvo za duhovno, kulturno in narodno prebuditev slovenskega naroda. Romarji so s petjem lepo spremljali bogoslužje. Po maši so nas povabili na župnijsko dvorišče, kjer so nam

nik Jože Markuža opravil sveto daritev za Slomškovo kanonizacijo. Pred tem nas je pozdravil stolni župnik g. Marko Veršič in z razlago o poslikavi oken v kapeli bl. A. M. Slomška uvedel v sv. mašo. V nagovoru je župnik

ponudili pecivo in žlahtno kapljico. Na poti pred župniščem smo srečali upokojenega g. Škofa dr. Jožefa Smeja, ki letos obhaja devetdesetletnico rojstva. Čestitali smo mu ob tako visokem jubileju, v pogovoru se je spomi-

Ustavili smo se še na znanih Trojanah in v večernih urah prispeli srečno domov. Takšna romanja in izleti nas duhovno in kulturno obogatijo ter utrjujejo prijateljske odnose.

Kratke

Podobe Svetogorske Marije v Gorici

Nadaljujejo se "zgodovinsko-umetniški sprehodi" po Gorici, ki jih v letu 2012 organizira goriški Inštitut za družbeno in versko zgodovino (Istituto di Storia Sociale e Religiosa). V soboto, 8. septembra, bo prof. Liliana Mlakar vodila udeležence sprehoda po mestnih ulicah v odkrivanju podob Svetogorske Marije.

Strokovnjakinja pripravlja med drugim za zbirko Le chiese del Goriziano, ki jo izdaja ISSR, pravi vodnik oz. knjigo o Marijinem svetišču nad Solkanom. Podoba Svetogorske Matere Božje je zelo češčena pri ljudeh naših krajev, navdihnila je že veliko bolj ali manj znanih umetnikov, ki so jo upodobili. Številne lahko občudujemo v sami Gorici in okolici. Udeleženci sprehoda (zberejo naj se ob 18. uri pred stolno cerkvijo) si jih bodo ogledali le nekaj, izvedeli pa bodo tudi za mnoge druge, ki so tudi zelo zanimive. Naslednji sprehod bo potekal 29. septembra: Jernej Vidmar bo vodil ogled solkanske cerkve in palač, 6. oktobra pa bosta Liliana Mlakar in Luca Olivo predstavila strukturo Unione Ginnastica Goriziana in njen arhiv.

Romanje v Medžugorje

Letošnje jesensko romanje bo od 5. do 8. oktobra 2012. Odhod v petek zjutraj iz Rožne Doline, prihod na romarski kraj zvečer istega dne. Na romanju bodo vsakodnevna večerna sv. maša, vzpon na hrib Križevac, molitev na Hribu prikazovanj, obisk "Cenacolo" in Majčinega sela. Vrnitev domov bo naslednji ponedeljek v večernih urah. Za potovanje zadostuje veljavna osebna izkaznica tako za slovenske kot italijanske državljane. Romarji s Tržaškega po dogovoru vstopijo v avtobus na Kozini. Vpisovanje pri g. Darkotu v Gorici, tel. 0039-481-882395 ali 0039-481-32121; pri ga. Ani (SLO): 05-3022503; pri župniku v Zgoniku, tel. 040 229166. Pred odhodom se priporoča molitev devetdnevnice.

42. Mednarodna likovna kolonija

Zveza slovenskih kulturnih društev je od 19. do 25. avgusta priredila 42. Mednarodno likovno kolonijo v Sprejemnem centru Gradina v Doberdobu.

Mednarodna likovna kolonija je nastala leta 1970 v Vuzenici z namenom, da združuje slovenske otroke, ki živijo onstran meje: iz Avstrije, Madžarske, Italije, Slovenije in letos prvič tudi iz Hrvaške. Od leta 1990 poteka kolonija izmenično vsakič v drugi državi.

Na letošnji koloniji je sodelovalo 32 otrok - s tremi spremljevalci - od 11. do 15. leta starosti, ki jim je všeč barvanje, risanje in ustvarjanje z različnimi materiali. Kolonijo je vodil Štefan Turk, delavnice pa so bile zaupane umetnikom Jasni Merku', Luisi Tomasetig, Robertu Soaveju in Ani Tretnjak.

Poleg dela v delavnicah so si udeleženci lahko ogledali naravne lepote parka. Na ta način je kolonija poskrbela za promocijo lepote naravnega parka in goriškega Krasa. Mednarodno kolonijo so omogočili Republika Slovenija, Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu, Dežela FJK, Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, revija Galeb, Zadruga kraška banka, BCC Doberdob in Sovodnje. Kolonija bo potekala pod pokroviteljstvom goriške pokrajine in občine Doberdob.

VRH SV. MIHAELA 35-letnica Združenja prostovoljnih krvodajalcev v Sovodnjah

"Krvodajalci darujejo ljudem prihodnost"

Lepa množica ljudi se je v petek, 31. avgusta, udeležila baklade, s katero se je začelo dvodnevno obhajanje 35. obletnice obstoja in delovanja Združenja prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodnj. Z velikodušnostjo, ki jim je lastna, so se zbrali pod večer pri Kulturnem centru Danica na Vrhu Sv. Mihaela starejši in mlajši, med njimi lepa kopica otrok.

Besede, polne iskrene zahvale sodelujočim, je izrekel mladi in dinamični predsednik sekcije Štefan Tomsič. Odbornica za šport v sovodenjski občini Vesna Primožič je prinesla pozdrav županje in poudarila, da je občinska uprava ponosna na krvodajalce, saj izkazujejo občutljivost za ljudi v potrebah. Luciano Bon, član upravnega odbora združenja Via di Natale iz Aviana, ki mu je bil namenjen izkupiček darov ob bakladi, je nanizal nekaj zgornjih podatkov o delu združenja in hospica, sploh pa je spregovoril o vlogi in poslanstvu strukture, ki z velikodušno pomočjo ljudi nudi oporo bolnikom in družinam, poleg tega pa tudi podpira raziskave in napore v boju proti rakastim obolenjem. V siju polne lune, ki se je medtem prikazala na nebu, so se udeleženci baklade v prijetni družbi sprehodili po vaških ulicah s svečami v rokah, na koncu pa so se na dvorišču Kulturnega centra radi ustavili ob lastni paštašuti, pijači in slaščicah, ki so jih odbornice prijazno ponujale vsem prisotnim.

Dan kasneje, 1. septembra, se je praznovanje začelo proti večeru z mašno daritvijo v cerkvi na Vrhu Sv. Mihaela. S praporji so bili prisotni predstavniki številnih sekcij pokrajinske zveze krvodajalcev. V homiliji je g. Karel Bolčina poudaril, da je darovanje krvi na poseben način podobno evhareziji. Tudi Kristus je dal svojo kri, svoje življenje, ki se

pretaka v nas vsakokrat, ko obhajamo to daritev. Prav tako krvodajalci darujejo ljudem življenje in prihodnost. "Kristus vam je za to

otnost zahvalil vsem, zlasti pa županji Alenki Florenin, zvesti krvodajalki in upraviteljici, ki goji posebno občutljivost do združenja. Po minuti molka za nedavno umrlega člana Renza Cescuttija je z veseljem ugotovil, da je sekcija v letu 2011

izrekel v slovenskem jeziku. Pred sto leti je bilo na Vrhu Sv. Mihaela zaman prelite veliko krvi, sovodenjski krvodajalci jo danes simbolično vračajo tej krajevni skupnosti, je dejal. Darovanje krvi je dar za vse, krvodajalcem pa je v zadoščenje. Darovanje je zastonjsko, prostovoljno, anonimno, kar daje gesti še dodano vrednost, s katero moramo navdušiti zlasti mlade. Županja Alenka Florenin se je na glas vprašala, zakaj številni zdravi ljudje, ki bi lahko darovali kri, tega ne delajo. Gre namreč za plemenito gesto, ki človeku v potrebi podaljša življenje, darovalca pa nič ne stane, še več, daje mu veliko notranje zadoščenje. Sekcija ima pomembno povezovalno vlogo, lahko pa spodbuja tudi dodatne pobude. Odgovornim je zaželela še veliko uspehov, ki ne bodo izostali, če bodo našli stično točko med analizo potreb družbe in praviimi rešitvami.

Baklada

Maša

hvalježen". Darovanje krvi je tiho in skromno dejanje, a mnogi, je še povedal mašnik, "vas cenijo in za vas molijo". Ob koncu maše, ki jo je na koru spremljal odlični mladinski zborček, je predsednik Tomsič prebral molitev krvodajalca.

Pred cerkvijo je nato udeležence slavja sprejela godba na pihala iz Vileša, v spremstvu katere so prisotni šli položiti venec padlim, nato so se zbrali v centru Danica za uradni del praznovanja. Večer, ki sta ga v slovenskem in italijanskem jeziku povezovali Nika in Ivana Cotič, sta na citre s skladbami iz slovenske in tuje zakladnice popestrili gospe Marta Bizjak in Gabrijela Vidmar. Tomsič se je za pris-

dosegla zavidljive rezultate: darovanja so se povečala za 20%, pridružil se je 10 krvodajalcev. Morda so malce "zaspali na lovoriških", saj je število darovanj v letošnjem letu podobno prejšnjemu, novih krvodajalcev pa ne beležijo. Tomsič je toplo pozdravil tudi pred nekaj meseci izvoljenega pokrajinskega predsednika Feliciano Medeota, čigar "vizije in programske smernice so posebno primerne za čas, v katerem živimo". Med drugim si zavzema za enakovredno in dosledno spoštovanje jezikovnih skupnosti, ki živijo v naših krajih. Bučen aplavz si je Medeot prislužil že po prvih stvkih svojega posega, saj jih je

ci izvoljenega pokrajinskega predsednika Feliciano Medeota, čigar "vizije in programske smernice so posebno primerne za čas, v katerem živimo". Med drugim si zavzema za enakovredno in dosledno spoštovanje jezikovnih skupnosti, ki živijo v naših krajih. Bučen aplavz si je Medeot prislužil že po prvih stvkih svojega posega, saj jih je

Podelitev priznanj najbolj zaslužnim krvodajalcem

za 50-krat darovano kri, Annamaria Tomsič zlatu priznanje za 60-krat darovano kri, Piero Brumat pa zlatu priznanje s pohvalo za nič manj kot 100-krat darovano kri. Čestitamo! (Več slik na: www.noviglas.eu)

DD

V organizaciji SD Sončnica in Slovenskega pastoralnega središča v Gorici Nadvse uspelo potovanje na Poljsko

Od 18. do 22. avgusta je potekalo večdnevno romanje na Poljsko, ki sta ga organizirala Skupnost družin Sončnica in Slovenskega pastoralnega središča v Gorici. Bilo je to res enkratno potovanje, polno doživetij, številnih ogledov zgodovinskih znamenitosti, tudi pretresljivih, takih, ki človeka trajno zaznamujejo. Na avtobus smo se veselo razporežili 'vkrkali' v zgodnjih jutranjih urah in jo mahnilo proti Mariboru. Mimogrede smo v Vipavi pobrali še drugega voznika, saj sta za tako dolgo pot nujna dva, v Mariboru pa vodiča, ki nas je nato spremljal do konca potovanja. Ta se je izkazal kot zelo izobražen in informiran strokovnjak, saj nam je že takoj po svojem prihodu začel razpredati zgodovinske informacije o krajih in osebnostih, ki so bile na takšen ali drugačen način povezane s krajem, mimo katerih smo se vozili. Tako nam je omenil Žigo Herbersteina, njegov grad in diplomatsko kariero, govori o admiralu Tegethoffu, o

vzhodni fronti v prvi svetovni vojni, o Haškovem Dobrem vojaku Švejk, o mobilizaciji Slovencev v Wermacht, o arhitektih Maksu Fabianiiju in Podrečchi. Po postanku severno od Dunaja, kjer smo si privoščili kosilo (marsikatero družine so prinesle s seboj veliko hrane in pijače za vse udeležence), smo pot nadaljevali mimo Brna proti češkemu Olomoucu. Do večerje je bilo še dovolj časa, da smo si ogledali mestno jedro in najpomembnejše spomenike. Olomouc je pomembno moravsko univerzitetno mesto s številnimi trgi, baročnimi vodnjaki in parki. Na osrednjem trgu "Horní náměstí" stoji znani steber Sv. Trojice s kužnim znamenjem, ki je na seznamu Unescovih najpomembnejših zgodovinskih znamenitosti. "Preštevilnih" baročnih vodnjakov niso nikoli odstranili ali zmanjšali po številu zaradi pomembne zaloge vode v primeru požarov: najbolj znani so Herkulesov, Jupitrov in Cezarjev, po Juliju Cezarju, ki naj bi su-

tanovil mesto. V mestnem središču je še nekaj znanih cerkva, npr. Mihaelova cerkev in cerkev Marije Snežne. Vodič nam je pokazal še hišo, kjer je Mozart napisal svojo šesto simfonijo. Sicer pa je Olomouc mirno, da ne rečem skorajda prazno in mrtvo mesto, brez kakšnega nočnega življenja. Nekaj malega se dogaja le na glavnem trgu, tu je namreč odprta peščica lokalov, kjer smo lahko spili vrček odličnega, a močnega češkega piva. Po nočitvi v udobnem hotelu smo jo naslednji dan mahnilo proti Poljski. Pred nami je bil zagotovo najbolj naporen dan celotnega potovanja. Že na poti proti meji nam je vodič spregovoril o zgodovini Poljske in o dinastičnih povezavah med celjskimi grofi in poljskimi kralji. Po prečkanju meje, kjer smo evre zamenjali v poljske zlate, nas je pot vodila v Wadowice, rojstni kraj papeža Janeza Pavla II. Tu smo si najprej ogledali muzej, posvečen Ratzingerjevemu predhodniku, nato pa bili pri nedeljski maši v

bližnji baziliki. Že v Wadowicah smo lahko opazili, in nato v Krakovu še bolj, da so Poljaki zelo ponosni na "svojega" papeža in da znajo to tudi odlično unovčiti. Po kosilu, individualnem ali skupnem (kdor je hotel, je lahko prigriznil pri mizi, na katero so razgnili vsakršne dobrote, ki so jih udeleženci prinesli s sabo), smo se odpravili v taborišče Oswiecim, bolj znano kot Auschwitz, in nekoliko bolj oddaljen Birkenau. Predolgo bi bilo

tu opisovati občutke nas obiskovalcev ob ogledu obeh objektov, saj sta uničevalni taborišči morda najbolj znana in obenem žalostna zapuščina druge svetovne vojne, ne da bi s tem hotel zmanjšati ali pozabiti na vsa ostala koncentracijska taborišča, razsejana po vsem ozemlju, ki ga je takrat zasedla Hitlerjeva Nemčija. Posebno pretresljiv je bil nato voden ogled taborišča Auschwitz, kjer smo obiskovalci samo nemo sledili in poslušali podkovano

vodičko, ki je v dobrih dveh urah sintetično predstavila najbolj očitna zgodovinska dejstva. Sledili sta nato malo bolj sproščena vožnja proti Krakovu in večerja v hotelu nedaleč od zgodovinskega jedra, kjer smo ostali vse preostale tri dni do vrnitve domov. Ponedeljek, 20. avgusta, je bil ves namenjen ogledu nekdanje prestolnice Poljske. Ogledali smo si trg Jana Matejka, na katerem stoji spomenik, posvečen bitki pri Grumwaldu oziroma Tannenbergu leta 1410, glavni trg Rynek z renesančno tržnico Sukienice in Marijino gotsko cerkev z dvema različno visokima zvonikoma (gradila sta ju dva brata). Tu je še obrambna trdnjava Barbarka iz 16. stoletja, ki je branila vstop v staro mestno jedro, katerega največja atrakcija je vsekakor grad Wawel s kraljevim dvorcem in bližnjo katedralo sv. Stanislava in Vaclava, kjer so pokopani poljski kralji in drugi pomembni poljski ljudje.

/ dalje Adrijan Pahor

Poletno središče Štandrež

"Ena, dva, tri, najboljši smo mi!"

Tako se glasi radoživo geslo, ki so si ga ob navdihu pred nedavnim končanem olimpijskih iger samozavestno izmislili otroci za poletno središče Štandrež 2012, za počitniške dni, ki jih preživljajo v domačem kraju v razigrani družbi vrstnikov. Središče je tudi letos pripravila štandreška župnija sv. Andreja apostola v sodelovanju z vaškimi kulturnimi in športnimi društvi. Letos, žal, manjka podpora krajevnega rajonskega sveta, ki ga je kot vse ostale ukinila prejšnja goriška občinska uprava. G. župnik, dekan Karel Bolčina, ki sicer spremlja potek središča, je vodenje prepustil mladim, že izkušenim, prijaznim dekletom, Greti Zavadlav, vodji in koordinatorki vseh dejavnosti, Beatrice Cijan, Nikol Kerpan, Valentini Cijan in Micheli Manfreda. Njim pomaga še dvanajst mlajših animatorjev, po šest na dan, ki skrbijo za dobro počutje otrok ob igrivem uvajanju v skorajšnje šolsko delo, saj je začetek pouka, žal, že skoraj pred vrati. Prejšnji teden je te prijetne poletne dopoldneve, ki so se začeli v ponedeljek, 20. avgusta, in se bodo končali v petek, 7. septembra, obiskovalo dvajset otrok, prvi teden jih je

bilo pa trinajst. V glavnem so domačini, nekaj jih je tudi iz Sovodenj in Gorice. Otroci prihajajo od 8. do 8.30, odhajajo pa od 12.30 do 13.00. Pred začetkom kratkotrajnega učnega časa – od 8.30 do 10.00 –, ko so razdeljeni, kot po navadi, v dve skupini, 1., 2. in 3. r. ter 4., 5. r. in srednješolci, se otroci

tem pa seveda komaj čakajo, da se iztečejo te dolge minute, namenjene učenju, in da pospravijo v mapice obdelane liste ter knjige in zvezke v torbe in stečejo na dvorišče ob dvorani, kjer pojejo malico in se nato razigrano predajajo prostim in skupinskim igram. Včasih se preselijo tudi v bližnji župnijski

to in petošolcev ter srednješolcev, varno popeljala po brzicah naše krasne "hčere planin" in jim tako dala možnost okusiti adrenalinsko vznemirjenost ob spustu po soški strugi od Solkana do Pevme. Ko smo jih v četrtek, 30. avgusta, zmotili pri opravljanju učnih obveznosti, so po malici pričakovali klovne

Foto DP

društva Marea, ki so jim z improvizacijami podarili nekaj veselih trenutkov. Ker so želeli spoznati tudi težko življenje rudarjev, jih je pot vodila v Rabelj in predelski rudnik. Tam so si poleg rova ogledali tudi muzej. Da se ob raznolikih dejavnostih ne dolgočasijo, nam je bilo jasno, ko so nam otroci povedali, da jim je lepo, da so voditeljice in animatorji

pridni. Cecilia, prvošolka, nam je dejala, da najraje piše naloge, Samuele pa ima rad nogomet brez reševanja nalog, petošolki Liza in Katerina sta zaupali, da je "med odmorom" najlepše, Lara, četrtošolka, in Alessandro sta potrdila, da se imajo v središču v veseli družbi prav dobro. Dragi udeleženci središča Štandrež, uživajte še zadnje počitniške urice in srečno v novem šolskem letu!

Iva Koršič

po latinskem pregovoru *mens sana in corpore sano* razgibavajo pri jutranji telovadbi, ki je letos še bolj občutena in zaželjena, saj se tudi oni radi gredo olimpijskih iger. V spodnjih prostorih župnijske dvorane Anton Gregorič v Štandrežu se najmlajši srečujejo s črkami in števili, da bo vstop v prvi razred manj obremenjujoč, ostali pa s primernimi vajami začenjajo od počitniške svobode razpuščene misli spet navezovati na v šoli predelano snov. Pri

park, kjer je v maju Praznik špargljev. Prav teh kuhinjskih prostorov so se poslužili, ko so z gospo Anico pekli vabljivo dišeče piškote in pizze. Mudili so se že tudi pri društvu Mak in se zabavali ob balinanju. V gosteh so bili pri nogometnem društvu Juventina in tam spoznavali zakonitosti tega športa, ki vselej tako privlačuje mlade kratkohladičnike. Izurjena roka Bojana Makuca, člana kajakaškega društva Šilec, je sedem udeležencev središča, četr-

stave in predavanja. Bila je človek zanimivih notranjih razsežnosti. Označevala jo je je globoko čuteča, samonikla osebnost. Tudi po upokojitvi se njen delovni tempo ni upočasnili. S podvojneno energijo je negovala obolelega moža, priskočila na pomoč ob delu v vinogradu in se z ljubeznijo posvečala svojim najmlajšim vnukom. Posredovala jim je ljubezen do dobrih knjig, do materinščine in do narave. Silno je ljubila potovanja. Dokler ji je bilo dano, je rada zadostila želji po odkrivanju novih dežel in se podala na kako zanimivo pot. Njena velika ljubezen so bile tudi gore. Še do nedavnega je rada planinarila, ljubila pa je tudi samotne sprehode v tišini briških gozdov. Balkon in okolica njenega doma - vse priča o njeni neizmerni lju-

bezni do cvetja in do narave. Le postopoma bomo doumeli, koliko zlahtnega in dragocnega je v nas zasejala. Za zdaj vemo, da je njen prerani odhod zarisal neskončno praznino. Pogrebno sv. mašo, ki jo je daroval domači župnik, g. Mirko Butkovič, ob somaševanju g. Alessia Stasija, g. Marijana Markežiča in dekana, g. Karla Bolčina, je spremljalo njej tako ljubo petje domačega pevskega zbora. Obred je bil prežet s toplino obema števerjanskemu občestvu. Želimo ji, da bi bil njen vstop v večnostne vrtove miren in svetel in ves prepojen z zarjo jutra, kakršnega "oko ni videlo in uho ni slišalo in kar v človekovo srce ni prišlo..." Počivaj v miru, draga mami! Vsi njeni

In memoriam Mami Mimi Stanič v slovo

Zapustila nas je ob vn'dimi, v času nabreklih sočnih grozdov, ki naznanjajo, da se je leto prevesilo v svojo najplodnejšo polovico. V času, ki ga je še posebno ljubila, je Gospodar vinograda utrgal njen dozoreli, izpolnjeni sad. Mimi Stanič Znidarčič se je rodila v Kanalu ob Soči na Rožnvenško Mater Božjo, 7. oktobra leta 1940. Mami je bilo ime Marija, očetu pa Andrej. Prvorojenki Mimi sta se kmalu pridružila še brata Ivan in Božidar. Mimini najrosnejši spomini segajo v vojno obdobje, ko se je njena družina pred bombnimi napadi zatekala v skalno votlino. Teta ji je ob preteči nevarnosti zatiskala ušesa, da bi ji bobnenje ne poškodovalo sluha. V Kanalu je Mimi obiskovala osnovno in strokovno šolo. Radoživa, družabna, a obenem razmišljujoča in vedoželjna je ves prosti čas posvečala branju. Mama jo je včasih zalotila, ko se je potuhnila v kak kotiček, kjer se je predajala svojemu najljubšemu popotovanju. Tako je na delo v gruntu kratkoma pozabila. V dekletskih letih se je za kratak čas zaposlila v tovarni Anhovo, a se je zelo mlada, "še vsa muževna", preselila v Števerjan, kjer se je omožila s Stankom Znidarčičem. Rodili so se jima trije otroci: Jožica, Nadja in Marko. Življenje je od Mimi zahtevalo veliko moči in trdoživosti. Kljub

temu da je bila njena pot včasih neizprosno trda, težja od opoke v podbivku, je njena narava premožila obilo kljubovanja in življenjske energije.

Vrsto let je bila zaposlena v zna-

nem gostišču Pri Pavlinu. Bila je predvsem srce družine. Razdajala ji je svoje najzlahtnejše telesne in duhovne sile. Kljub mnogoterim obremenitvam je vedno trdila, da so najbolj harmonični tisti trenutki, ki jih lahko posveča branju: "hranilu za dušo". Zlasti zadnja leta pa je bila njena velika opora, gibalo vseh notranjih naprezanj, globoka vera. Ta ji je pomagala, da je tudi ob preizkušnjah ohranjala vedrino in pozitivno vizijo. Rada je zahajala v kulturne hramne na prireditve, gledališke pred-

ZAHVALA

Ko bi človeške in angelske jezike govoril, ljubezni pa bi ne imel, sem brneč bron ali zveneče cimbele. Ob prerani izgubi naše ljubljene žene, mame, sestre in stare mame

MIMI STANIČ ZNIDERČIČ

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v času njene boleznili lajšali bolečino, jo obiskovali in zanjo molili. Vsem, ki ste nam ob bridkem slovesu izkazali svojo sočutno bližino. Posebna hvala domačemu župniku, g. Mirku Butkoviču, za besede krščanske tolažbe, somaševalcem, g. Alessiu Stasiju, g. Marijanu Markežiču, g. dekanu Karlu Bolčini za doživeto poslovlilno bogoslužje. Hvala pevcem domačega cerkvenega zbora za ganljivo petje, dr. Goranu Rustji za zdravniško pomoč, g. dekanu Karlu Bolčini za podelitev poslednjega zakramenta, darovalcem cvetja in vsem, ki ste s svojo prisotnostjo počastili njen spomin.

Vsi njeni

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C
S pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

V Močnikovem domu pri sv. Ivanu v Gorici se bodo pričele delavnice Molitve in življenja. Prvo srečanje bo v torek, 11. septembra, ob 20. uri. Vabljeni! SCGV Emil Komel sprejema vpise za šolsko leto 2012/13. Informacije na tajništvo v Gorici od ponedeljka do petka od 8. do 13. in od 15. do 18. (Tel. 0481/532163 email: info@emilkomel.eu) V mesecu septembru nudi šola tudi brezplačne poskusne lekcije instrumentov.

Prodajamo vino iz Goriške rdeče sorte - merlot, barbera, cabernet - v rinfuzi, količina 10 tisoč litrov, cena od 0,80 evra do 1,20 evra za liter. Tel. št. 00386 41 625393.

Nudim likanje in čiščenje. Tel. št. 00386 41885539.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Prodajam stanovanje v Gorici, 85 kvadratnih metrov (dve spalnici, kuhinja, dnevna soba in kopalnica), mirno okolje, garaža. Za informacije pokličite na številko (+39) 335 6525946.

Iščem delo kot pomočnica v gospodinjstvu (likanje, čiščenje, kuhanje) ali negovalka starejših oseb. Tel. 003865-3001328.

Nudim likanje in čiščenje. Kličite na tel. 0038640153213.

Po poklicu sem ekonomist. Z

veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih. Kličite na tel. 0038640153213.

Sozaljje

Ob smrti predrage none Mimi izrekamo Jasmin Kovic in njenim domačim iskreno sozaljje vsi, ki spremljamo njeno gledališko ustvarjanje. Sozaljju se pridružuje uredništvo Novega glasa.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 7.9.2012 do 13.9.2012)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 7. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 9. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 10. septembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zanimivosti doma - Humor.

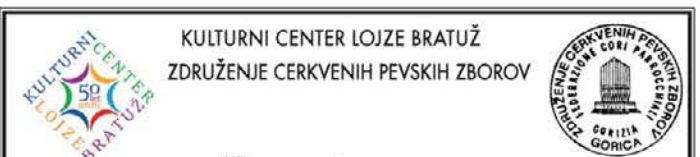
Torek, 11. septembra: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 12. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: V knjigah je moč. - Izbor melodij.

Četrtek, 13. septembra (v studiu Andrej Baucon): Poletna glasba - Zanimivosti po svetu - Humor.

Fotografska razstava v KCLB

Kulturni center Lojze Bratuž je po poletnem premoru spet odprl svoje duri v soboto, 1. septembra, ko je bilo v razstavnih prostorih KCLB odprtje fotografske razstave "6 za eno... razstavo", ki je že stalnica ob začetku nove sezone. Tokratno srečanje fotografov iz goriške pokrajine je že štirinajsto zapored. Prireditelji razstave so fotografski krožek Castrum iz Gradeža, posoški fotografski krožek iz Gorice, fotoklub II Torriane iz Romansa, fotografska skupina Lo scambio iz Gorice, Skupina 75 in fotoklub iz Ločnika, ob sodelovanju KCLB. Kot gost se navadno razstave udeležuje tudi Fotoklub Nova Gorica. Tematika letošnjih fotografskih utrinkov je komunikacija v vseh odtenkih. Razstava bo odprta do polovice septembra.

Koncertna sezona
2012-2013

IVAN SKRT, Klavirski recital

Koncert je v sklopu mednarodnega festivala
Kogojevi dnevi 2012

Na sporedu: M. Kogoj, A. Ginastra, A. Skrjabin,
M. Ravel, R. Ščedrin

Kulturni center Lojze Bratuž

petek, 14. septembra 2012, ob 20.30

6.9.2011 – 6.9.2012

DUŠAN DRUFOVKA

Vedno v naših srcih

Nova knjiga Bruna Volpija Lisjaka Literarno obarvano delo s tremi zgodbami

Pred kratkim se je na knjižnih policah znašla nova knjiga neutrudnega in izjemno plodnega raziskovalca in publicista - pomorščaka Bruna Volpija Lisjaka *Radovedni galeb*. Gre za šesti zvezek knjižne zbirke Morje Ribiškega muzeja Tržaškega Primorja, ki ga je izdala založba Libris iz Kopra.

Mnogim že dobro poznani avtor knjige se je rodil v Trstu, tam končal osnovno in nižjo srednjo šolo, nato diplomiral na strojnem oddelku srednje pomorske šole v Piranu, opravil prvi oficirski izpit v Splitu in nato še poročniškega in kapitanskega na luški kapitaniji v Trstu. Po devetletni plovi pod raznimi zastavami in po vseh oceanih sveta se je zaposlil v tržaški ladjedelnici, kjer je delal 31 let kot tehnično komercialni menedžer ter

obalo od Trsta do Timava, ki tudi po njegovi zaslugi postaja priljubljena destinacija slovenskih turistov in kopalcev, in v zadnjem času tudi kraj njihove naselitve. Njegov prispevek pri

Bruno Volpi Lisjak (foto IG)

nekaj leti v Rimu. V rojstni vasi je pustila za seboj trajen spomin, saj je s svojimi donacijami prispevala k razvoju domačega ribištva, k izgradnji kulturnega doma, Zavetišča idr. Sledi življenjska zgodba neimenovalnega avtorjevega prijatelja, pomorskega projektanta, ki se je iz posebnih bataljonov prebil v prekomorske brigade, se zaradi emigrantske preteklosti svoje ruske partnerice povsem nedolžen znašel skoraj leto dni v enkavedejevskih zaporih v Beogradu, se po končani robiji posvetil študiju pomorskega inženirstva ter se po opravljeni diplomii umaknil na Zahod. Tam se je povzpel do vodilne

Bruno Volpi Lisjak

Radovedni galeb je literarno obarvano delo, podobno zgodovinskemu romanu in prinaša troje zanimivih življenjskih zgodb, povezanih z morjem. Najprej kratak življenjski slabo poznane "slovenske kraljice bombaža", najbogatejše Slovenke vseh časov, to je Jožefe Šestak iz Sv. Križa pri Trstu, imenovane Lenka, ki se je s svojo močno voljo, kraško vztrajnostjo in življenjskim optimizmom povzpela od gospodinjske pomočnice pri mestnih družinah v Trstu do visoke družbe angleškega dvora. Umrla je pred

ga projektantskega mesta najprej v veliki ladjedelnici v Hamburgu, kjer je med ostalimi projektiral prvi velik supertanker za prevoz nafte za grškega ladjarja Onassisa kot tudi njegovo prestižno jahto Kristino. Nato je v Ženevi sodeloval pri ustanovitvi ladijskega projektne biroja s podružnicami po celem svetu in

s 1000 zaposlenimi ter ga vodil in na koncu dočakal pokoj kot tehnični direktor v švicarskem ladjarskem podjetju. Na koncu sledi še poznana, razgibana in ustvarjalna življenjska zgodba avtorja knjige, v kateri pa je podrobneje osvetlil mračno obdobje ruskega komunističnega eksperimenta, z arhipelagom Gulag vred, tem strašnim strojem za mletje ljudi, skozi katerega je šlo okrog 15 milijonov večinoma nedolžnih novodobnih sužnjev, ki so bili prisiljeni žrtvovati svoje življenje za gospodarski razvoj sovjetskega imperija. Avtorja in njegovega prijatelja je namreč povezovala tudi njuna družinska zgodba, saj sta oba poročena z Rusinjama, ki sta tudi prestajali muke z ruskimi oblastmi, da sta si lahko ustvarili svoji družini, in sta ob družinskih srečanjih pričarali na Krasu košček svoje Rusije.

Knjiga prinaša vrsto pomembnih sporočil kot npr. spoznanje, da je slovenski narod dal pomorstvu vrsto velikih mož, ki pa so se zaradi našega življenja pod tujimi državami spreti izgubljali iz zgodovinskega spomina, pa tudi, da lahko človek z globoko vero, močno voljo in vztrajnostjo ureni velike cilje, v duhu Gregorčičeve misli, "da usode ni, usoda tvoja - to si ti". Prek bridkega izkustva propadlega komunističnega eksperimenta pa nas knjiga hkrati opozarja, da naj ne nasedamo več obljubam utopičnih idealov, ker se to rado konča v potokih nedolžne krvi. In na koncu, kot iz vseh prejšnjih knjig, veje tudi iz te velika ljubezen do lastnega naroda in očetnjave. *Radovedni galeb* pa nosi naslov knjige zato, ker je pripovedovanju navedenih zgodb, naslonjen na možnar na prijateljevem dvorišču na kraškem robu, rad prisluhnil tudi galeb, ki je potem v svojem gnezdu pod Veliko steno premeleval povedano.

Milan Gregorič

Predstavljamo

Slikarka Sonja Peroci

Po poletnem premoru, ki ga je zaznamoval mesec avgust, novo reprizo naše rubrike *Predstavljamo* posvečamo kraški likovni umetnici Sonji Peroci. Perocijeva se je rodila in še danes živi v Koprivi na Krasu, kjer po večini tudi slikala. Iz svoje bližine izbira motive, ki se nato pojavljajo na njenih upodobitvah, to so narava (predvsem kraška pokrajina), cvetje (tudi seveda kraško) ter sama vas Kopriva, ki jo Perocijeva upodablja z mnogoterih zornih kotov. Umetnica je najbolj ponosna na svojo sliko Koprive v snegu oziroma zimskem vremenu, ki jo hrani v dnevnici sobi in na kateri je lepo vidna domača farna cerkev, posvečena svetemu Eliji preroku.

Svojih umetniških začetkov se Sonja zelo dobro spominja, saj ne segajo globoko v preteklost, če se lahko tako izrazimo. Za čopič je namreč resno poprijela poleti (povedala je, da je bilo do 2. julija) leta 2004. Prijateljica oziroma znanka jo je namreč tedaj povabila na šolo slikanja, ki se je tiste dni dogajala v Dutovljah. Ko je prispela na kraj dogajanja, ji je mentor ponudil lesenitno ploščo in čopič. Svoje prve slike se še toliko spominja, da ve povedati, da je nanjo naslikala reko in njeno naravno okolico. Umetniški mentorji so se nato vrstili, od njih pa se je Sonja veliko naučila. V nadaljevanju se

je preizkusila tudi v akvarelni tehniki, ki jo je močno pritegnila. Nekateri od mentorjev, ki so Sonjo spremljali na njeni umetniški poti, so (bili) Raso Causevic iz Postojne, s katerim je Sonja tudi začela slikati, nato Simon Kastelic iz Sežane, pa še Marjan Miklavc iz Sežane, ki jo je uveljavil v akvarelu. Zadnje čase umetnica obiskuje Vrhniko, kjer se zbira akvarelistična družba, kateri mentorsko in umetniško sledi Peter Lazarevič. Zanimivo je predvsem dejstvo, da je za Sonjo slikanje tudi oblika druženja, in sicer v nasprotju z veliko umetniki, ki jim lastno delovanje predstavlja predvsem posvetitev osebni intimi. Zaradi družinskih in zdravstvenih razlogov namreč Sonja ne more več obdelovati kakšne kraške njivice, kot sama pravi, ampak se mora nujno posvečati drugim stvarim. Ko ji kakšna slika posebno dobro in lepo uspe, je pri vsem sku-

le ter Društvu likovnih umetnikov iz Postojne. Tako priraja skupinske, pa tudi samostojne likovne razstave, na katerih daje

na ogled predvsem svoje akvarele. Na skupinskih se seveda več umetnikov predstavi z eno in isto temo. V tem oziru je umetnica v Izoli slikala delfine, v Postojni pa je upodobila stari del mesta. Slike umetnikov so bile razstavljene na mestu, ki so ga tudi same upodobile. Umetnica se slikarski dejavnosti posveča predvsem v zimskem času, in sicer v kleti domače hiše, ki jo uporablja kot slikarski atelje.

Izjema so seveda razni ekstempori, kjer slikanje poteka na kraju naravnem. Sonjina narava je taka, kot si jo sama zamišlja, drugače pa slika resnično naravo, največkrat po kaki fotografiji. Pravi, da je slikanje nekaj, kar jo dopolnjuje. Včasih pride na vrsto tudi kriza, ko ne more nič, še posebno v poletnih vročinah, ki je je bilo letos veliko. Večkrat pa dobi Sonja tudi naročila, ki pa ji niso "pogodu". Ugotovi namreč le kakim sorodnikom in bližnjim prijateljem. Glede upodabljanja ljudi pa je portretirala samo svojega vnuka, in sicer ko je bil star dve leti.

Primož Šturman

Kratke

Tečajji za tuje govorce na FF v Ljubljani

Pri Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani septembra organizirajo več tečajev slovenščine za tuje govorce:

- **Okusimo slovenščino** (6. september-15. november 2012): 30-urni tečaj za popolne začetnike (A1). Enkrat na teden po 3 šolske ure, ob četrtkih od 18.00 do 20.30. Primeren za zelo zaposlene!

- **Intenzivni tečaj** (17. -21. september 2012): 20-urni popoldanski tečaj slovenščine je izvrstna enotedenska priložnost za spoznavanje najosnovnejših sporazumevalnih vzorcev ali osvežitev že znanega. Tečaj poteka od ponedeljka do petka od 17.00 do 20.30.

- **Specializirani intenzivni tečaj za zdravnike in zobozdravnike** (3. september-7. november 2012): 80-urni tečaj slovenščine za zdravnike, zobozdravnike in drugo medicinsko osebje, katerih prvi jezik ni slovenščina. Ob ponedeljkih in sredo od 17.00 do 20.30.

- **Priprava na izpit iz znanja slovenščine na srednji in visoki ravni** (10. -21. september 2012): v 40-urnem tečaju se pod vodstvom učitelja seznanite s tipi dejavnosti in nalog, ki so zajete v izpitu iz znanja slovenščine, ter še pred izpitom preizkusite svoje znanje slovenščine. Več na www.centerslo.net

Metavečer v čast Društva slovenskih pisateljev

V veliki dvorani Slovenske filharmonije bo v torek, 11. septembra, ob 19.30, 2012 literarno-glasbeni metavečer, prva od mnogih slavnostnih počastitev pomembne obletnice Društva slovenskih pisateljev. Slovenski pesniki in pisatelji se v društvo združujejo že 140 let. Društvo slovenskih pisateljev je dedič te zgodovine, ki je izjemna celota, ko se primerjamo s podobnimi evropskimi društvi. Program je sestavljen iz pisem in dnevnikov Josipa Jurčiča, Janeza Trdine, Ivana Cankarja, Josipa Stritarja, Josipa Murina Aleksandrova, Srečka Kosovela in Slavka Gruma. Pisali so ženskam in pisma še danes pričujejo, kako težko je vzdržati umetniškost in človeškost v družbi, ki umetnikovo globino izključuje, čeprav brez vzpostavljanja najvišje duševne kulture ne more obstati.

Kulturni program bodo izvajali: dramska igralka Maja Blagovič in dramski igralci Andrej Kurent, Vladimir Jurc, Primož Pirnat in Matej Puc. Pianist Marjan Peternel bo igral skladbe Philipa Glassa. Pozdravni nagovor: gospod Veno Taufer, predsednik DSP. Častni nagovor: gospod dr. Danilo Türk, predsednik Republike Slovenije. Glavna govorka: gospa dr. Barbara Simoniti, pesnica, pisateljica in prevajalka. Scenarij, režija in moderiranje pesnica Meta Kušar. Organizatorica Meta Kušar.

Pokrovitelj UniCreditBank. Soorganizator Slovenska filharmonija. Počastitev visoke obletnice bi ne bila možna brez naklonjene pomoči številnih posameznikov.

Poslušajmo ... z branjem

Ana Pupedan - Na domači brjači (Založba Radia Študent, 2010)

V novo sezono stopamo z obnovljenimi močmi in zvrhano košaro idej. Da se bomo sunkovito prebudili od poletne "omotice", če je lenarjenja in poležavanja letos sploh kaj bilo, izbiram lokalpatriotski bend iz Pivke, ki že skoro dve desetletji prodorno posega po koncertnih in festivalskih odrih naše dežele, s svojimi skladbami pa določa težnje neke generacije.

Skupina Ana Pupedan že od samega začetka prepričuje z ošiljenim, svojstvenim glasbenim pristopom, ki temelji na vrhunskem obvladovanju instrumentalij, pogumnem poseganju po raznoterih žanrskih kontekstih, globinskem tekstopisnem delu in kritičnem, na trenutke celo lucidnem odnosu do življenja in dogajanja. Kljub veseljaški držji in energiji, ki "vžiga" na odru in pod njim, "Pupedanovci" niso banalno uporniški ali modno alternativni, temveč argumentirano opazujejo današnji svet... od domačega brjača dalje!

Založba Radia Študent, ki ob glasbeni agenciji Celinka nadomešča diskografski manko javnih institucij, je pred dvema letoma poskrbela za četrti studijski izdelek pivške četvorice. Simon Avsec, glas, Boštjan Požar, kitara, Peter Žnidaršič, bas kitara, Marko Doles, bobni: v garaži na Dolesovi kmetiji v Petelinjah pri Pivki so z lastno opremo posneli dvanajst pesmi, ki so na sledi njihovega montypythonskega svetovnega nazora. Pred tem se je Ana avtorsko postavila na radijski in diskografski trg, spomnimo se tudi uspešnih poskusov v gledališču (Viže inu griže), na filmu (Vrtičkarji) in animiranem filmu (Bizgeci). Mogoče ste jih kdaj srečali v njihovi drugi različici Ante Upedanten Banda, v kateri z akustičnimi instrumenti za staro šaro preigravajo skladbe vseh mogočih glasbenih zvrsti, v živo pa se dotikajo ljudske duše s pevsko različico Anademski pupevski pulpet. Mogoče so jim sorodni glasbeni izrazi kakšnih Zmelkoov, spogledujejo se tudi z genialnostjo kakšnih Elio e le Storie Tese. Na domači brjači v slovenskem prostoru še vedno odmeva od uvodne pesmi Cigordom do zadnje Prvomajska sreča, vmes pa ne smemo pozabiti na naslovno skladbo, ki jo "jemljite po kapljicah". Ana Pupedan ostaja zvesta svojemu "glokalnemu" pristopu, saj se povsem primorske in slovenske tematike prepletajo z vsebinskimi nastavki širšega, globalnega dometa. Osnovne sestavine okusnega recepta so: rock zvočnost, jazz, country, reggae, blues dodatki, simpatična in hudomušna pojava, družbenokritična očala, pivški dialekt. Ana Pupedan ostaja alternativna in hkrati komercialna, po svoje prijazna, a vselej direktna in iskrena, skratka takšna, kakršna je vedno bila: spontana in nepredvidljiva.

Jernej Šček

Umetniki za Karitas Polnoletni Umetniki za Karitas

“Na Sinjem Vrhu nad Ajdovščino se je tudi letos tretji teden v avgustu dogajala 18. mednarodna likovna kolonija Umetniki za karitas. In to ne čisto navadna, letošnja kolonija je postala polnoletna. Vse so si podobne, pa vendar, vsaka zase sporoča o stiskah, s katerimi se sodelavci Karitas srečujemo, in vsaka zase združuje slikarje in kiparje, ki darujejo čas in talent. Geslo letošnje kolonije in prodajnih razstav 2012/2013 je: “Lačen sem bil in ste mi dali jesti, žejen sem bil in ste mi dali piti,

likovnih del.

V sredo zvečer je potekal Pogovor o umetnosti in dobroti, ki ga je vodil Jože Bartolj, kulturni urednik na Radiu Ognjišče. V pogovoru smo sodelovali organizatorji, strokovni sodelavci in udeleženci. Poleg osebnega doživljanja kulture ustvarjanja in darovanja je bil tudi pogled na prehojeno pot od samega začetka do polnoletnosti kolonije. Veliko osebnih občutkov so umetniki povedali, osebno so se me najbolj dotaknile besede akademskega slikarja, ki ugotavlja, da se s krizo in posledicami s preživetjem soočata tudi umetnost in kultura. Žal srednjega sloja ljudi, ki so kupovali slike, skoraj ni več, višji sloj pa vidi samo denar in mu je umetnost pogosto nepotrebna. Spraševali smo se, kam to vodi? V četrtek je bila že tradicionalna sklepna prireditev s predstavitev nastalih del in kulturnim programom. Tudi tokrat so Mladi z gore na hu-

domušen način sporočali, kako je otrokom brezposelnih staršev. Zapele so Fantje spod velba, nagovorili pa so nas koprski škof Jurij Bizjak, ajdovski župan Marjan Poljšak, ravnatelj ŠK Matej Kobal in direktor Družine Tone Rode. Še posebej smo bili veseli prisotnosti škofa Metoda, ki je vseh 18 let skrbno spremljal kolonijo in razstave.

Tudi škof Bizjak nas je na njemu svojstven način spomnil, da smo dolžni pomagati prav vsakemu, saj je povedal zgodbo, v kateri je katehet spraševal otroke, kaj bi naredili, če bi bil kdo lačen, in vsi so odgovorili, da bi mu dali jesti, pa je spraševal dalje, kaj bi naredili, če bi bil kdo žejen, in vsi so odgovorili, da bi mu dali piti; potem pa je vprašal, kaj bi naredili, če bi srečali koga nagega, in enoglasno so odgovorili, da bi pogledali proč. In prav tu se je potrebno zamisliti, da ne bi pogledali proč, ko se ljudem godijo krivice ali so zaradi svoje stiske pahnjeni na rob družbe. Projekt Umetniki za karitas je se-

Hieronim Vidmar in Jožica Ličen (foto JMP)

stavljen iz treh delov:

- Likovna kolonija, kjer umetniki darujejo talent in čas za ljudi v stiski. V vseh dosedanjih katalogih (1995 - 2012) je zapisanih 1300 imen avtorjev z domače in s tuje likovne scene, ki so v ta namen ustvarili 1950 likovnih del.
- Potujoče prodajne razstave so namenjene širjenju umetnosti, ki človeka plemeniti, in dobroti, ki človeka bogati. Do sedaj je bilo 180 prodajnih razstav v Sloveniji in tujini. Od nastalih del je več kot 1150 del že prodanih, ostala so postavljena na stalnih razstavah ali plemenitijo prostore, za katere so bila namenjena.
- Tretji del projekta je konkretna

retno pomoč. Vendar če se bo sedanje gospodarsko stanje nadaljevalo, bodo rasli v lakoti in žeji po izobraževanju, kulturi, športu in drugih dejavnostih, ki so potrebne za razvoj in kakovost življenja posameznika in družbe, saj je splošno znano, da človek ne živi samo od kruha. Prodajne razstave se bodo ustavile na Zemonu, v Ljubljani, Mariboru, Gorici, Trstu in še kje. Nastala dela bo-

do v ateljeju na Sinjem Vrhu razstavljena do konca septembra, zato lepo povabljeni k ogledu in nakupu, je bila ob koncu likovne kolonije na Sinjem Vrhu povedna Jožica Ličen, duša likovne kolonije in srce delovanja karitativne dejavnosti. Organizatorke kolonije Jožica Ličen, Anamarijo Stibilj Šajn, likovno kritičarko, po rodu sta obe domačinki iz Vipavske doline, Hieronima Vidmarja, gospodarja prelepe gorske domačije na Sinjem Vrhu, predvsem pa likovne umetnike, ki so teden dni sobivali in pridno delali na Gori nad Vipavsko dolino, sem namreč obiskal tik pred praznikom Velikega šmarna, da bi se v miru z njimi pogovoril, da bi za naš tednik napravil nekaj dobrih fotografij umetnikov za arhiv, saj bomo tu-

di letos v Gorici in Trstu, kot že vsa leta doslej, imeli v gosteh prodajno likovno razstavo Umetniki za Karitas.

Anamarija je sama priznala, da se je na Sinjem Vrhu zvrstilo že izjemno veliko število umetnikov, čeprav, dodajamo mi, prav vsakega izmed njih odlično pozna, saj je v vseh dosedanjih letih o vsakem prav ona zapisala oceno in predstavitev: “Da, vsakdo od njih ima svoj likovni svet, rada jih imam, ker bogatijo nas in ves prostor”!

Prepričali smo se, da imajo tudi umetniki njo zelo radi.

“Kaj naj ti rečem? Brez besed sem. Očarana sem in navdušena. Tu je izjemno lepo, Hieronim je čudovit gostitelj, Jožica krasna, Anamarija pozorna in prijazna, z umetniki sem se takoj ujela, prelepo je, včasih se mi zazdi, da si tega ne zaslužim”, nam je zaupala tržaška likovnica Vesna Benedetič, ki sicer živi na Krasu, a je naša, toliko naša umetnica, da bo konec sep-

Vesna Benedetič (foto JMP)

tembra razstavljala v galeriji Ars na Travniku, kjer bo pred Božičem tudi razstava Umetniki za karitas. Vesna je povedala, da je po trinajstih letih prvič bila sama na Sinjem Vrhu, doma sta ostala otroka in mož, kar se ji je zdelo čudno, dan in pol je rabila, da se je ujela in začela slikati svoje akvarele, napravila pa je tudi nekaj risb.

In sedaj? Naša naloga je, da likovna dela kupimo, umetniki so jih darovali za potrebne, saj je letošnji izkupiček od prodanih likovnih del namenjen otrokom tistih staršev, ki so izgubili zaposlitev in se soočajo z materialno stisko, Jožica pa je s sodelavci garant, da bo pomoč vedno v celoti in neokrnjena prišla v prave roke!

Jurij Paljk

Koprski škof Jurij Bizjak (foto JMP)

nag sem bil in ste me oblekli...” (prim. Mt 25, 35-37). Izkupiček prodanih del bo namenjen otrokom v stiski.

Izbrani udeleženci tokratne kolonije so bili Vesna Benedetič, Milena Gregorčič, Anka Krašna, Darko Slavec, Karmen Smodiš, Bogdan Soban, Viktor Šest, Veljko Toman, Alenka Vicelj in Vinko Železnikar, iz Madžarske sta prišla zakonca Buba Posa in Ede Posa. Imeli smo tudi častna gosta, in sicer ilustratorke Jelko Reichman in kiparja Mirsada Begiča. Pridružili so se tudi strokovni sodelavci: Anamarija Stibilj Šajn, Jože Bartolj, Lucijan Bratuš, Primož Breclj, Azad in Silva Karim, Mira Ličen Krmpotič in Tone Seifert. Ob dnevu odprtih vrat so ustvarjali številni darovalci. Nastalo je 112

UMETNIKI ZA KARITAS

Borisa Pahorja ob 99-letnici je počastila Ljubljana Neverjetna množica in navdušenje za tržaškega pisatelja!

Tisti, ki smo se v torek, 28. avgusta, odločili, da gremo v Ljubljano v najlepšo in največjo slovensko knjigarno Konzorcij, da bi prisostvovali poklonu založb Mladinska knjiga in Cankarjeva založba našemu tržaškemu pisatelju, Borisu Pahorju, ki je te dni dopolnil 99 let, smo bili pričča izjemnemu dogodku, ki v polpretekli zgodovini nima primerjave, saj sta bila knjigarna Konzorcij in predstaviten prostor pretesna, da bi lahko vsi ljudje počastili našega pisatelja. Ploskanje, navdušenje, iskreno veselje in sveča-

na tišina, ko smo pisatelja poslušali akademiki, politiki, kulturniki, pesniki in pisatelji, učitelji in profesorji, predvsem pa

potrjuje, da se naši mladi na študiju v Ljubljani še kako zavedajo svoje pripadnosti našemu narodnemu telesu, izjemno število članikarjev, reporterjev, radijev in televizijskih, preprosti bralci, vse to in več je ustvarilo vzdušje, ki nima para v sedanjem času. Ob rob zato lahko potisnemo vse ugovore, češ da je naš Boris Pahor postal le še eden od naših mitov in le še eden od naših junakov, brez katerih slovenska manjšina in slovenski narod v celoti ne moreta. Ne, slo je za veliko več, slo je za praznik, ob katerem smo lahko iskreno

veseli, tudi zato, ker so organizatorji lepega srečanja našemu pisatelju podarili krasno darilo, posebej, v temno rdeče usnje vezano knjigo *Knjiga o Radi*, kot smo tudi izvedeli iz toplih besed predsednika uprave omenjenih založb Petra Tomšiča, da pisatelj Pahor pripravlja skupaj s prof. Tatjano Rojc knjigo z naslovom *Kako sem živel*, ki bo izšla pred avtorjevo stotnico. Pisatelj se je lepo poklonil svoji življenjski sopotnici, predvsem pa, tako kot samo on zna, spregovoril o sedanjem trenutku v vseslovenskem prostoru, poževal ovacije, ko je poudaril dejstvo, da sam slovenski politični vrh ne ve, kaj bi s svojo državo, kot je tudi znova poudaril nestrinjanje s tistim delom levice pri nas, ki ločuje jezik od narodnosti, podčrtal svoje odklonilno stališče do črnega fašizma, izpostavil zmote komunizma ter medvojnega domobranstva, se izjemno lepo spomnil Franca Jeze in na predstavitvi svoje knjige toplo priporočil Jezov zbornik, ki je pred kratkim izšel pri Slovenski matici.

Nič posebnega, bo rekel tisti, ki se dogodka ni udeležil, češ da Pahorja pri nas poznamo na pamet. Ne, Boris Pahor je bil v Lju-

Boris Pahor in Zdravko Duša (foto JMP)

bljani izjemen v svoji navidezni preprostosti, ko je, kot vedno, govoril prosto in se ni bal jasno in glasno povedati, da je naše slovensko izjemno dragoceno. Predvsem pa je naš Boris Pahor znova dokazal, da je v Sloveniji domala edini danes, ki mu prisluhnejo vsi, tudi tisti, ki se z njim ne strinjajo v vsem, kar je bilo lepo vidno na predstavitvi.

Iz našega prostora pa je gotovo najbolj prepoznaven ter spoštovan lik pokončnega izobraženca, kar naj daje misliti predvsem našim predstavnikom! Urednik založbe Zdravko Duša se je zares potil, ko je moral z veliko muko po dveh urah le prekiniti pogovor z našim pisateljem; občutek smo imeli, da bi Boris Pahorja ljudje spraševali do večera, zaradi neposrednosti, preprostosti, a jasnih misli, poštenosti, iskrenosti in predvsem zaradi jasne, modre, preudarne, kritične besede, ki sloni na trdnem življenjskem delu.

Na mnoga leta, gospod pisatelj! Ostanite taki tudi v prihodnje! Na svidenje ob izidu vaše nove knjige ob stotnici! S tem voščilom smo se v Ljubljani tudi razšli, pisatelj pa je še dolgo dajal intervjuje in podpisoval knjige. Ja, večni mladenič je. Naj tako tudi ostane!

Jurij Paljk

Pisatelj Pahor prihaja skozi množico na predstavitev (foto JMP)

S 3. strani

"Premajhni smo ..."

V veri se človek ne sprašuje manj, ampak več. Vera in radikalnost njenega spraševanja poglobljata človeka v njegovi človeškosti. V tej drži je človek sposoben pristnega sočutenja do vsakega človeka. Naše življenje ni stanje, temveč dogajanje. Nismo si sami postavili tal, temelja; v tla, trdnost presežnega temelja lahko samo zaupamo. Biti na poti pomeni biti na način, da zmoreš vedno znova zapustiti ustaljenost in tvegati nov začetek. Sodobna kriza duhovnosti kliče po novih razločitvah in odločitvah, ki so nove samo toliko, da so v novem času zveste izvorni poklicnosti. Cerkev, ki je romarica, sprašujoča in odprta, želi s sodobnim človekom deliti veselje in upanje, žalosti in skrbi; ta bližina ni možna v pokroviteljski drži vedočega, temveč dialoške odprtosti sprašujočega, je sklenil dr. Klun. /DD

Slovenci, doma in za nekdajno mejo, imamo več kot eno konstrukcijo preteklosti in se vrtimo okrog vprašanja, katera konstrukcija je najbolj resnična. To je napačno vprašanje, ker o resničnosti konstrukcije ne

moremo nič gotovega povedati. Mogoče pa je odgovor na to, katera konstrukcija preteklosti je najboljša za razumevanje prihodnosti. Tako je bilten Drage uvedel predavanje, ki ga je slovenski minister za šolstvo, izobraževanje, kulturo in šport dr. Žiga Turk imel na sklepnem nedeljskem predavanju Študijskih dni. Moderator prof. Marijan Kravos je ob začetku izvajanja gosta pojasnil, da je njegovo predavanje dobilo končni naslov Šele pred kratkim. Glasil se je namreč *Iskanje izgubljenega moralnega kapitala*. Minister, po izobrazbi tehnik, je svoje navajanje osnoval na široki paleti družboslovne in filozofske literature. Ta mu je bila podlaga, da bi odgovoril na vprašanje, zakaj se slovenska družba sedaj nahaja v globoki vsestranski (finančni, politični in moralni) stiski. Idej, kako ta kočljivi trenutek prebroditi, je bilo kar nekaj, a doslej se nič ni premaknilo. Zakaj in kaj bi bilo potrebno zato postoriti, da bi v jedra slovenske države zapihal vedrejši veter?

Poglabiti bi se morali namreč v

izginotje moralnega kapitala slovenske družbe. Predavatelj je ugotavljal, da so na Slovenskem razlike v razumevanju sveta večje kot drugod. Obenem vsi rojaki ne pripisujejo moralnim temeljem enake veljave. Ne nazadnje v slovenski preteklosti so levičarski in desničarski krogi premalo sodelovali. Več je 'sedanjosti', ker je več 'preteklosti': zato imamo danes v

ni, celo napačni. Minister Turk je izhajal iz vzorca ameriškega misleca in znanstvenika Jonathana Haidta, ki je vrednote zahodne družbe razdelil na te pojme: skrb (zlasti s socialnega vidika), poštenost, svoboda, pripadnost, spoštovanje avtoritete in svetost. Ti temelji so povsem enakopravni. Ljudje, ki se prepoznavajo v levičarskih taborih, čutijo v sebi prve tri po-

Predavatelj je ugotavljal, kako več moralnih temeljev omogoča večjo prisotnost socialnega in moralnega kapitala v vsaki družbi, ne nazadnje tudi slovenski. Pravo načelo ni zato "ne stori drugemu to, kar ne bi želel, da bi kdo tebi to storil", ampak "ne storiti drugemu, kar on noče, da se mu stori".

Slovenska družba je bila v preteklosti dokaj tradicionalna, v njej je namreč sobivalo vseh šest pojmov. Danes pa so pojmi pripadnosti, spoštovanja avtoritete in svetosti izrinjeni: dejansko niso sestavni elementi državnega čuta, so pa obratno načela, ki slovensko družbo delijo. Dogodek, ki je tem pojmom odvzel pravico do 'slovenskega državljanstva', je bila revolucija. Odtlej se je slovenska družba ustavila pri najnižjem skupnem imenovalcu, kar danes onemogoča tvorni dialog. Tovrstna omejitev kopičenja moralnega kapitala prinaša ogromno škodo. V drugih zahodnih državah, po mnenju ministra Turka, ni take delitve (dovolj je pomisliti, kako so t. i. velike koalicije drugod po Evropi po drugi svetovni vojni botrovali državnim uspehom). Da bi v matični domovini končno vložili celotni moralni kapital v oblast in tako slovensko družbo

in državne institucije ter državo samo rešili kriznega stanja, bi bilo po mnenju predavatelja potrebno jasno in brez izgovorov obsoditi revolucijo (ločiti dediščino NOB od komunističnega prevzema oblasti), poveriti domovinsko pravico pojmom pripadnosti, spoštovanja avtoritete in svetosti (razumeti in sprejeti, da so komu prirojeni tudi drugi temelji) in, ne nazadnje, priznati drug drugemu, "da smo ob različnih vrednotah vsi dobri ljudje". Med debato se je poleg Jelke Cvelbar, Lučke Susič, Andreja Capudra, Gabrijela Devetaka in drugih diskutantov oglasil Martin Breclj, ki je ločitev med levičarji, katerim bi pripadale 'le' vrednote socialne skrbi, poštenosti in svobode, ter desničarji, ki bi bili sposobni se odzvati vsem šestim vrlinam, ni strinjal, saj je tovrsten biologem pretiran; obenem je tudi dejal, da je bilo revolucionarno dogajanje na Slovenskem slabo, sicer tudi odgovor nanj ni bil brez krivde. Predavatelj je sogovorniku sicer priznal, da so našteje vrline prisotne pri vseh, res pa je, da se pri pripadnikih levičarskih nazorov izraziteje kažejo prvi trije pojmi kot pa ostali. Ta seznam je bil zgolj prikladen teoretični model, da bi lahko danes presodili položaj slovenske družbe. / IG

Nedeljsko popoldansko omizje: Marijan Kravos in minister Žiga Turk

Sloveniji več resnic. Vsak tolači namreč svojo resnico in koncepte, ki so vezani na realnost, na podlagi principa uporabnosti: vsak torej živi v svojih miselnih vzorcih in meni, da so vzorci npr. političnih nasprotnikov neprimad-

jme, desničarji pa nosijo v sebi prizadevanje do vseh šestih. Taka razdeljenost je celo prirojena, moralni čut pa je prizadet, ko se ta razklanost v družbi polarizira in je čutiti, da je seštevek teh pojmov (3 proti 6) orodje/orožje nasprotnih si barikad.

Draga mladih

Razmišljanje ob 100-letnici rojstva Jožeta Peterlina

Ob bogatem programu 47. študijskih dnevov Draga 2012 so na prizorišču pod sotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah v soboto zjutraj stopili mladi obrazi. Društvo Mladi v odkrivanju skupnih poti (Mosp) je postreglo z okroglo mizo Drage mladih, na katero so povabili teologa, filozofa in družbenega analitika Ivana Štuhca, novinarja in kulturnega delavca Iva Jevnikarja ter mladega goriškega časnika Andreja Černica.

Repentabru, režiral in bodril slovenski živelj z vrednotami demokracije, krščanstva, domoljubja, družbene angažiranosti in družinske odgovornosti. Sadovi njegovega neutrudnega dela so še danes vidni v številnih družbenih dejavnostih in ustanovah, ki se sučejo okrog ul. Donizetti. Slovenska prosveta je samostojno zaživela leta 1950, v tistem času se Radijski oder, Slovenski kulturni klub je ustanovil septembra 1956, prva številka revije Mladika je izšla leta 1967, bil je pobudnik nastanka Društva

močno razlikuje. Dveh življenjskih kontekstov se zaradi globokih razlik ne da primerjati, povezujejo pa ju vrednote, ki nespremenjeno navdihujejo mlajše generacije. Jevnikar je poudaril obnovljen pomen dialoga in povezovala med tremi Slovenijami (matična, zamejska in zdomska), utemeljil figuro, dejavnosti in sodelavce prof. Peterlina ter zahtevno ozračje, v katerem je deloval. Ivan Štuhc se z Drago srečuje že od leta 1977, ko se je prav tu rojeval potencial za slovensko osamosvojitvev. Odpiranjmu miselnega prostora je sledil tudi preko Drage mladih, za katero je motivacija v zadnjem času opešala. Zloglasni kritični in intelektualni potencial mladine, ki je v preteklosti, vsaj navidezno, preraščal družbene in politične pregrade, danes zamenujejo hedonistična zamegljenost, nihilistična etika, tekmovalni individualizem in družbena neodgovornost, pikri utilitarizem in razvajenost tistega, ki že ima vse. Štuhc je razmišljal o prednosti manjšine, ki dnevno živi "mejno situacijo" in se zaveda, da idealni niso samoumevna stvar, se spraševal o vlogi altruizma v Sloveniji in brskal po psiholoških in vzgojnih razsežnostih mladinske problematike. Govore je končal Andrej Černic, ki je kot angažiran predstavnik mladih uokviril problematiko med pojma dinamičnosti in apatije. Ob tehnoloških spremembah v organizaciji in izvajanju kulturnih ter prosvetnih dejavnosti je opozoril na spremenjene razmere na trgu dela, ki zahtevajo fleksibilnost, mobilnost, periodičnost in konkurenčnost. Ti elementi morajo, po njegovem mnenju, stopiti tudi v društveno delovanje. Društva bodo lahko samo s povišanjem kakovosti prepričala prejazposlene in fragmentirane mlade k izbiri te ali one dejavnosti. Ob koncu so komentariji pozornih poslušalcev dokazali, da je okrogla miza zelo uspela in da bomo tudi letos lahko spremljali bogato mladinsko dejavnost.

Peterlinova nagrada in Peterlinov zbornik

Pred sklepnim nedeljskim popoldanskim predavanjem so prireditelji Študijskih dni letos prvič podelili nagrado, posvečeno ustanovitelju temeljev katoliške kulture v Trstu. Jože Peterlin je bil namreč osebnost, ki je svoje življenjske moči naravnal na neutrudno kulturno delo, sadovi katerega so še danes živi in dejavni. Prav zato so se njegovi nasledniki pri organizacijah, ki imajo sedež v poslopju na Donizettijevi ulici, odločili, da bodo s Peterlinovim priznanjem nagradili osebnosti in ustanove, ki s svojim delom plemenitijo vrednote krščanstva, demokracije in slovenstva. Letošnja nagrajena sta istrski publicist in kulturni delavec Milan Gregorič ter Slovensko prosvetno društvo Mačkolje, ki je eno najbolj delavnih in zvestih članic Slovenske prosvete.

ponudbo z družabnostjo. Kmalu je prerasel v množično prireditve in je danes po petdesetih letih eden najbolj priljubljenih vaških praznikov na Tržaškem. Poudariti gre, da je mešani zbor Mačkolje leta 1977 s takratnim dirigentom Svetom Marcem nastopil ob poimenovanju Peterlinove

Peterlinovo nagrado prejema Milan Gregorič (foto IG)

Milan Gregorič je nagrado prejel za dolgoletno delo na področju osveščanja slovenske javnosti o problemih zahodne meje, slovenske Istre in zamejstva. S svojimi komentarji in razmišljanji v dnevnem in revijalnem tisku ter z udeležbo na debatnih večerih v naših društvi pomaga utrjevati slovensko narodno identiteto in državljansko zavest na Primorskem – piše v utemeljitev. Čeprav je meja globoko pogojevala njegovo mladost, je ni nikoli priznal kot sredstvo ločevanja kultur in oviro v iskanju dialoga in zblizevanja s sosednimi narodi ter krepitvi odnosov med manjšino, zdomstvom in matičnim narodom.

dvorane in odkritju kipa Jožeta Peterlina. Predsednik Slovenske prosvete Marij Maver je še pred podelitvijo nagrade predstavil dragoceno publikacijo, ki dopolnjuje obstoječo literaturo o vsestranskem delu Jožeta Peterlina. Maver je v svojem posegu poudaril zlasti Peterlinovo ljubezen do gledališča. Njegove recenzije predstav, ki jih je skrbno sestavljal od prve uprizoritve Slovenskega narodnega gledališča v Trstu 2. decembra 1945 vse do svoje smrti 1976, so takoj po njegovi smrti zbrali v knjigi z naslovom Slovensko tržaško gledališče 1945-1976. "Pričujoča knjiga – Peterlinov zbornik – dopolnjuje prikaz njegovega dela v povojnem Trstu", je dejal. Zbornik prikazuje delo, ki ga je Peterlin opravljal na Tržaškem kot gledališki človek. "Toda Peterlin ni bil samo to. Bil je tudi vzgojitelj, oranizator, voditelj. Ta plat njegovega življenja je manj znana, ker ni tako otipljiva in vidna". Organizacije namreč, ki jih je ustanovil z mladimi ljudmi, ki jih je vzgajal na gimnaziji, še danes živijo in delujejo. "Slovenska prosveta, Slovenski kulturni klub, Društvo slovenskih izobražencev, Draga,

Nagrado prejema Robert Tul v imenu SPD Mačkolje (foto IG)

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje pa je Peterlinovo nagrado prejelo za dolgoletno in nepretrgano delo na prosvetnem področju in za zvestobo slovenski besedi in pesmi. O tem priča sama zgodovina društva. Še pred uradno ustanovitvijo je s svojim cerkvenim pevskim zborom sodelovalo na Taboru Slovenske prosvete leta 1950 na Repentabru. Društvo je bilo uradno ustanovljeno 5. maja 1952 in je tako letos proslavilo svojo šestdesetletnico. Svoječas je prirejalo "slovenske večere" s kulturnim in duhovnim programom, za katerimi je stal takratni župnik Stanko Janežič, leta 1963 pa so prvič pripravili Praznik česenj, ki je združeval kulturno

to so sadovi njegovega dela in o tem predvsem govori ta zbornik". Da je ob vsem tem delu zelo cenil in na prvo mesto postavil družino, tudi o tem priča knjiga, ki je opremljena z bogatim fotografskim gradivom iz njegovega življenja na Dolenjskem, v Ljubljani in na Tržaškem. "Poleg referatov s simpozija, ki je bil v Trstu leta 2006 ob 30-letnici njegove smrti, prinaša zbornik tudi nekaj izvirnih Peterlinovih besedil, ki so tokrat prvi objavljena. S tem zbornikom", je dejal Marij Maver, "nam je Jože Peterlin bližji. In bolj kot se nam njegova oseba v času odmika, bolj se nam njegov lik približuje predvsem po zaslugi njegovega dela". / IG

Andrej Černic, Ivan Štuhc, Jernej Šček in Ivo Jevnikar (foto M. Maver)

meljilo na razmišljanju ob 100-letnici rojstva prof. Jožeta Peterlina (1911-1976). Rodil se je na Vinjem Vrhu pri Beli cerkvi na Dolenjskem, gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, nato študiral in leta 1941 diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Tam je bil najprej prefekt v Marijanišči in kot gledališki kritik sodeloval pri Slovenscu, delal je tudi kot tajnik na teološki fakulteti in bil imenovan za člana odbora slovenskih radijskih oddaj ter za urednika za narodoslavje. Leta 1945 je preko Koroške in taborišča v Monigu pri Trevisu prišel v Trst, kjer je začel oživljati vzgojno, kulturno in prosvetno življenje mesta v zalivu, s posebno pozornostjo na gledališču in motivaciji mladih. V povojnem času pod zavezniško vojaško upravo je ob Srečku Baragi, Vinku Beličiču in drugih na nogo postavil slovensko šolstvo, organiziral množične prireditve na

slovenskih izobražencev, iz katerega so se razvili vsakoletni študijski dnevi Draga: "Peterlinova dediščina" je bogata in na nas je, da bo rasla še naprej. Draga mladih, ki je lani praznovala dvajsetletnico, stopa v prehodno obdobje, saj ni izvezeta iz globalnih sprememb v mišljenju, vrednotah in življenjskem slogu mladih. Vrnila se je kljub vsemu na Opčine v obliki okrogle mize, pri kateri smo se spraševali, v kakšni obliki in zakaj je vredno, da se Draga mladih in kulturno udejstvovanje naše mladine oplaja s svežimi močmi in z obnovljeno zagnanostjo. Veliko število uglednih gostov in mladih, ki se skozi sezono ukvarjajo z družbenimi dejavnostmi, so dokazali zanimanje za ponujeno tematiko. Novinar deželnega sedeža RAI Jevnikar je vsebinsko orisal Peterlinov kontekst in današnji čas, ker se od takratnega v marsičem

ŠKEDENJ Vprašanje železarn

Nihče nima prave rešitve

Ko smo čakali škedenjskega kaplana g. Dušana Jakomina pred njegovim domom pred cerkvijo sv. Lovrenca, se je pogled razprostiral vse do mesta, na nasprotni južni strani je bilo tudi videti, kako so se miljski hribi gredli v vročem avgustovskem jutru. Ne nadoma pa se je za streho poslopja v 'neposredni razdalji' prikazal bel dim škedenjske železarne. "Belina dima je odvisna od tega, kako material hladijo s sladko vodo", nam je povedal g. Jakomin, ko nas je sprejel in nam prikazal dragocen pisni in fotografski material o železarni, ki ga zbira že vrsto let.

Kaže namreč, da so krajevne javne ustanove zapisale zloglasno škedenjsko tovarno dokončni smrtni po letu 2015. Ta odločitev pa nosi v sebi kopico novih vprašanj, od usode delavske sile, ki bo do takrat še zaposlena, do možne korenite preureditve tovarniške dejavnosti ali pa bonifikacije področja: zlasti za zadnja dva vidika bo potrebno investirati gromotna sredstva. Prav zato je tržaški župan Roberto Cosolini prejšnji teden pisal ministru za okolje Corradu Celiniju in ministru za razvoj Corradu Passeri. V sporočilu je župan naprosil sogovornika za sestanek, na katerem bi dokončno in predvsem skupno ugriznili v kisló jabolko. "Potrebujemo takojšnji nastop za reševanje škedenjskega vprašanja. To lahko počnemo z aktivno soudeležbo obeh ministrstev", je zapisal župan Cosolini in se navezal na izjavo o namenih občine same in tržaške pokrajine glede nadaljevanja železarske dejavnosti, ki jo predlaga min-

istrstvo za razvoj. Cosolini pa v isti sapi pojasnjuje, da hipoteza o 'čistem železarstvu' zahteva korenito preorganizacijo domala vseh struktur, ne pa zgolj manjših posegov. Prav zato se župan v pismu navezuje na normo glede ponovne produktivne ureditve kriznih industri-

Na mizi je bil že odprt neki star zvezek, ki je za nas postal pravi dragulj, ko nam je g. Jakomin razložil, da predstavljajo tiste rumenkaste strani uradni zapisnik o začetnem obratovanju železarne: "Rodila se je kot podružnica jeseniške železarne". V lep opisnem avstro-ogrskem

Foto IG

jskih področij, ki je vključena v seznam nujnih zadev za ponovno rast države. Te norme je lahko deležno tudi območje škedenjske železarne: potrebne so namreč investicije za tamkajšnje okoljsko sanacijo in hkratno gradnjo novih infrastrukturnih in inštalacij ter posledična prekvalifikacija in ponovna zaposlitev delavske sile. In ravno ta vidik najbolj žuli g. Jakomina. "Kaj mislijo storiti s tem področjem po letu 2015? Na besede bonifikacije ne nasedam več. Tovrstni posegi stanejo preveč. Ali so bonificirali prodorče nekdanje rafinerije Aquila? Žal, bo bolj verjetno, da se bodo po območju zapuščene železarne plazile podgane še veliko let ...", je grenko pristavil škedenjski kaplan in še dodal, da glede tega vprašanja "nihče nima prave rešitve".

slugu je bil zapisan datum 24. novembra 1897. "Ta zvezek mi je pred petnajstimi leti poklonil nekdanji tajnik podjetja Italsider". G. Jakomin nam je obrazložil, da je železarna v prvih letih oziroma desetletjih življenja zaposlovala tudi nekvalificirane delavce. "To so bili kmetje iz bližnjih vasi, tudi istrskih, ki so ob prihodu ladij romali v Škedenj, da bi z garaškim delom v tovarniškem velikemu rezali družinam debelejšo rezino kruha. Delali so najmanj dvanajst ur, v nevarnih pogojih so se staljene kovine, ki so jo usmerjali v ozke talne branše, branili le s parom nizozemskih lesenih cokel". Kako pa g. Jakomin doživlja trenutne polemike in dokončen razplet glede obratovanja železarne? "Tej polemiki sem se načrtno izogibal, da se ne bi spustil v

polemiko z gibanjem, ki skrbi za zdravje Škedenjcev. Pognali so se namreč v nepremišljeno kampanjo proti železarni, ne da bi pri tem ponudili pravnih rešitev. Vsi dobro vemo, da onesnaževanje zaradi obratovanja še kako obstaja. Ta tema pa je postala politično obarvana ob vsaki volilni kampanji". Po besedah g. Jakomina železarna ni nerazdružljiva enota, ampak skupek treh različnih dejavnosti. Pri tej sta ob goli železarniški dejavnosti soudeleženi podjetji Sertubi in Elettra. G. Jakomin je prepričan, da se te dejavnosti lahko še naprej razvijajo vsaka zase. "Poleg tega onesnaževanje ni razporejeno povsod enako, obstajajo dejansko nekatere cone, ki so bolj podvržene temu kot druge. Res je, da obstaja problem delcev prahu, ki škodujejo zdravju: obenem je včasih zrak nasičen s smradom po "gnilih jajcih" in žveplu, zdravstvene analize

za merjenje škodljivosti pa niso bile povsem pošteno izvedene. V času lastništva Italsider je bila tovarna opremljena s primernimi napravami, ki so nadzorovale onesnaževanje in dejansko zmanjševale njegove učinke. "Problem onesnaževanja je postal bolj hud, odkar je železarna postala zasebna last. Ker ni bilo interesov pri nas v Trstu, so se nad tovarno 'spravili' najprej podjetniki iz Lombardije (Lucchini), nato Rusi in še drugi. Zaradi filozofije splošnega varčevanja so naprave v železarni polagoma zastarele, kar je botrovalo vse večjemu onesnaževanju. Vse do danes". Grenka je bila sklepna ugotovitev škedenjskega kaplana: "Železarna je bila v zadnjih letih zelo rentabilna, kapital, ki bi lahko služil za posodabljanje naprav, pa je romal daleč od tod ..."

IG

Miklavca, sobo S. Radovič sta z ročnimi deli napolnili Liliana Jelen in Martina Briščak, v Kavarni Gruden pa je svoja tihotižja predstavila domačinka Sonja Trobec. Prav kavarniški prostori imajo uspešno v gosteh umetniške izdelke skozi vse leto, saj v prijetnem okolju združujejo ljudi in njihove umetnine. Predsednica Škerkova ob izjemno uspešnem prazniku sv. Roka poudarja, da šagra ni več dovolj. SKD Gruden iz leta v leto razvija kulturni in vsebinski program, ki s svojo kakovostjo odločilno vpliva na uspeh in obisk. Prostori sedeža, ki se jih poslužujejo številne organizacije, nudijo sodobno zatočišče za številne aktivnosti; kmalu bo poskrbljeno še za zadnja dela ureditve akustike v dvorani; to delo spremlja arhitekt Faganell. Nova sezona je pred vrati. Pevski dejavnosti z otroško in mladinsko skupino, mešanim zborom in izjemno uspešnim dekliskim zborom Kraški slavček društveniki dodajajo uspešne delavnice joge in pilatesa, jezikovne tečaje angleščine in slovenščine, prvič letos pa tudi delavnice baleta in plesne tehnike, ki poteka od 3. do 8. septembra.

Jernej Šček

Obvestila

Bazovica 2012. Osrednja spominska svečanost bo v nedeljo, 9. septembra, ob 15. uri na bazovski gmajni.

Knjižnica Dušana Černeta, Donizettijeva 3 v Trstu, obvešča, da je v poletnem času odprta po tem urniku: ponedeljek, torek in četrtek od 8.30 do 13.00; sreda od 8.30 do 16.00; petek od 8.30 do 13.30. Poletni urnik velja od 18. junija do 9. septembra 2012. Za izjemne primere

lahko pokličete na tel. št. 040-662407.

Nudim likanje in čiščenje. Kličite na tel. 0038640153213.

Po poklicu sem ekonomist. Z veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih. Kličite na tel. 0038640153213.

Darovi

V spomin na g. župnika Viljema Žerjela darujeta Nadia Hrvatini 20 evrov in Grazia Gherdol 50 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

Romanje v Medžugorje

Letošnje jesensko romanje bo od 5. do 8. oktobra 2012. Odhod v petek zjutraj iz Rožne Doline, prihod na romarski kraj zvečer istega dne. Na romanju bodo vsakodnevna večerna sv. maša, vzpon na hrib Križevac, molitev na Hribu prikazovanj, obisk "Cenacolo" in Majčinega sela. Vrnitev domov bo naslednji ponedeljek v večernih urah. Za potovanje zadostuje veljavna osebna izkaznica tako za slovenske kot italijanske državljane. Romarji s Tržaškega po dogovoru vstopijo v avtobus na Kozini. Vpisovanje pri g. Darkotu v Gorici, tel. 0039-481-882395 ali 0039-481-32121; pri ga. Ani (SLO): 05-3022503; pri župniku v Zgoniku, tel. 040 229166. Pred odhodom se priporoča molitev devetdnevne.

VINOGRADNIŠTVO Afera Prosecco in letošnja trgateg

Zgradba brez temeljev ne stoji na nogah

"Po našem mnenju je Festival penine Prosecco DOC v sklopu letošnje regate Barcolana zadnja točka na seznamu prioritet", nam je povedal predsednik konzorcija vin Kras Sandi Škerk, ko se je mudil pri pripravi na letošnje trgateg. Škerk je bil namreč prisoten na srečanju, ki so ga priredili in javni podporniki množične regate sklicali prejšnji teden na sedežu Trgovinske zbornice, da bi predstavnikom medijev predstavili novost letošnje jadralske manifestacije. Od 11. do 14. oktobra bo namreč v prostorih nekdanje ribarnice na tržaškem nabrežju potekal prvi festival penine Prosecco DOC: glede na to, da se bo takrat po predvidevanjih mudilo v Trstu okrog 300 tisoč ljudi, bo ta dogodek, ki bo pod isto streho zbral pridelovalce in poslovneže iz številnih evropskih držav, nedvomno vtil elana že itak uspešni znamki Prosecco. Goto se bodo s tem dodatno okoristili 'veliki' pridelovalci peničega vina, ki jih

koristilo, na tak ali drugačen način". Sandija Škerka smo prejšnji teden zmotili v ključnem trenutku vsakega vinogradnika. Vprašali smo ga, kako bodo letošnje vremenske razmere vplivale na trgateg. "Najprej smo začeli trgati sorto savignona in sivega pinota, nato se bomo lotili še malvazije in vitovske. Jagode v južnejših vinogradniških legah so dozorele prej kot tiste na severnejših vino-

Sandi Škerk

žal pri nas ni ... Resnici na ljubo bo festival penine Prosecco kamenček v mozaiku obvez protokola, ki je omogočil uvedbo zaščitene znamke: naj spomnimo, da je bil podpis protokola jeziček na tehnični za koriščenje imena znamke, poimenovane po vasi na kraškem robu. Dejansko pa je dokument ostal zgolj seznam obljub, ki doslej še niso bile izpolnjene. Zato velja poudariti bridko misel Sandija Škerka: "Vsak izmed nas ve, da hiša brez temeljev ne more stati. S tem dogodkom pa bi radi nekateri zgolj olepšali zgradbo, ki dejansko ne stoji na 'nogah'". Predsednik konzorcija vin Kras namreč ugotavlja, da "vinogradov glere pri nas še ni. To je neobhodno potrebno izhodišče, da bi bili lahko tudi krajevni vinogradniki s potrebnimi investicijami za razvoj vinogradov vključeni v poslovanje s Proseccom. Verjamem pa, da se bo z dogodkom v nekdanji ribarnici lahko naše mesto

gradih: trgateg na teh področjih je zato lahko počakala nekoliko dlje". Škerk nam je še povedal, da so vinogradi na manjših površinah dokaj trpeli, "zorenje je bilo zato počasnejše in neenakomerno, dugače pa bi si trenutno upal trditi, da bo letošnja letina še kar dobra". Grozdi so sicer tokrat obrodili več jagod, manj pa bo v njih soka zaradi pomanjkanja padavin v prejšnjih mesecih. "To pomeni, da bomo letos imeli do deset odstotkov manj mošta in posledično vina". Zlahtna kapljica pa bo prav zato najbolj kakovostna. "Tokratno vino bo bolj polno. Vino po tradiciji vre deset dni na jagodah. Ker so letos jagode manjše, bomo imeli več lupine na isti količini mošta. To je pozitivno, saj nam glivice, ki so prisotne v grozdu in na lupini, zagotavljajo kakovost končnega proizvoda. Ne bi pa rad govoril preuranjeno: kot vedno bomo končno oceno o kakovosti in količini letine imeli šele ob kletarjenju ..."

IG

Po prazniku sv. Roka zagnano v novo sezono

V Nabrežini "su c'li naši mosti"

Čeprav je Veliki šmaren že za nami, je zdaj, v začetku nove sezone, ravno pravi čas za pogovor z dolgoletno predsednico SKD Igo Gruden iz Nabrežine Marizo Škerk, ki je z zagnano "ekipo" v zadnjem desetletju ustvarila pravi kraški bisser. Nabrežinska ustanova je primer dobre društvene prakse, saj je z dobrimi strateškimi odločitvami, neutrudno voljo, dialogom med odborniki ter vztrajnim prostovoljnim delom postavila na noge zlata vredno infrastrukturo ter jo napolnila s kakovostno vsebino.

Tradicionalno praznovanje vaškega zavetnika sv. Roka je tudi letos od 11. do 16. avgusta ponudilo veliko zanimivosti, ki so nastale v sodelovanju z ostalimi vaškimi organizacijami. Godbeniki so za uvod povabili kolege iz češkega mesta Kolina, v Grudnovi hiši je svoje fotografije z naslovom Morje in Kras razstavljal Janko Kovačič, krožek Včerajšnja dekleta je pripravil razstavo ročnih umetniških del. V nedeljo je SK Devin povabil jubilaranta Borisa Pahorja k predstaviti nove knjige, ki je z

naslovom Knjiga o Radi izšla pri Cankarjevi založbi. Na dvorišču pri Štropovih se je z energije polnim pisateljem pogovarjala Tatjana Rojc. ŠD Sokol je poskrbelo za športni in zabavni program na svojem igrišču, medtem ko so na Placu plesali in peli. Sedež SKD Gruden je kar mrgolel

Foto Kroma

od življenja. V dvorani so po lanskoletni razstavi o osnovnem šolanju v občini ugotovili, da lahko poglobijo tematiko industrijske šole, t. i. "avviamento", ki je delovala od 1946 do 1962. Profesor Zvonko Legiša je predstavil bogato razstavljeno gradivo za-

voda, v katerem so se dekleta učila kuhati, šivati, delati ročna dela in voditi gospodinjstvo, bilanco, fantje pa so "gulili" kamnoseštvo, mizarstvo in mehaniko. Zgodovinsko razstavo so bogatili predmeti in fotografije s podstrešja nižje srednje šole ter številnih posameznikov, ki so po-

brskali po domači "šari". Razstava, ki jo dopolnjujejo likovni izdelki številnih umetnikov, bo odprta še dva tedna po začetku šolskega leta; nanjo so vabljeni tudi skupine solarjev. Drugo nadstropje sedeža so krasili kraški akvareli Marjana

Kaj nas uči padli angel Lance Armstrong?

Kriptonit in superjunaki

Zgodba o Lancu Armstrongu ni samo zgodba o (profesionalnem) samomoru najboljšega kolesarja vseh časov (če izznamemo "prazgodovino" Bartalija in Coppija, ki je ne moremo primerjati z modernim kolesarstvom). Ne, v tem primeru lahko govorimo o samomoru nekega športa, kolesarstva. Dobe sedno.

Armstrong ni bil namreč samo kolesar, bil je Kolesar z veliko začetnico. In zato je njegov dokončni padec v Dantejev peklenški krog častihlepnih za sabo na pot v peklo močno vleklo ves šport. Pravezaprav je bilo težko verjeti, da se bo protidopinška komisija tako resno lotila prve ikone svetovnega kolesarstva. Tako resno, da so nepremagljivemu Američanu odvzeli vseh sedem naslovov na Touru šele sedem let po zadnji zmagi na Grand bouclu. Neverjetno, predvsem ker si je Armstrong "na bojnem polju" prislužil status nedotakljivosti. Kaj s tem mislim? Preprosto: dejstvo, da so Armstrongu dokončno odvzeli vseh sedem zmag na Touru, je profesionalnemu kolesarskemu gibanju verjetno povzročilo več škode, kot je bilo koristno zaradi pokončne države ameriške protidopinške agencije, ki je delovala v smislu: "Poglejte, če smo obsodili celo Armstronga, pomeni, da so pred našim zakonom res vsi enaki". Armstrongova zgodba "padlega angela" pa je prava anomalija, ki se ne sklada z utečenim ritmom vrhunjskega športa. Zakaj?

Profesionalni šport in njegovi oglaševalci namreč živijo od posameznikov - vrhunjskih športnikov, ki jih lahko spretno marketinške akcije spremenijo v junake z nadnaravnimi močmi Supermanovega ali Hulkovega kova. In to ne samo v individualnih športih, ampak tudi v ekipnih. Dejstvo, da ves svet danes obžuje nogometno Barcelono, ni vezano na izjemno tica-taca igro popolnega nogometa, ki jo je izdelal Pep Guardiola in jo je uredila celotna ekipa. Ne, božanska razsežnost Barce je v očeh javnosti, ki si želi stripovskih superjunakov, vezana (izključno) na njegova mesija, Lionela Messija. Messi je res trenutno najboljši nogometaš na svetu, a za popol-

ni nogomet Barcelone sta poleg Argentince enako zaslužna vsaj še dva izjemna nogometaša, Xavi in Iniesta. A vseeno je vsak nov El Clasico (tekma Real Madrid - Barcelona), pa čeprav odloča o še tako pomembnih tekmovanjih, vse bolj samo neko prijetno sceno ozadje za veliko pomembnejši osebni dvoboj: Lionel Messi ali Cristiano Ronaldo.

Človeška psihologija je včasih res hena: tudi pri ekipnih športih, kjer bi se morali posamezniki podrediti potrebam ekipe in bi moral imeti trener popolno svobodo, da z razpoložljivimi igralci sestavi najboljši trenutni kolektiv,

la leta 1998 zaradi domnevne zadržitve med nočnim epileptičnim napadom. Protidopinška komisija pa ni nikoli ničesar dokazala. Mnogi so zelo skeptični tudi nad današnjimi dosežki, ki jih na 100 in 200 metrov postavlja Usain Bolt, Carl Lewis je takoj po olimpijskih igrah v Pekingu tako komentiral njegove rezultate: "Bolt je lahko tudi najboljši sprinter v zgodovini. Ampak ko neko preteče 100 metrov v 10.03 sekunde v eni sezoni in je njegova znamka že v naslednji 9.69, si je potrebno postaviti določena vprašanja". A tudi Boltu protidopinška komisija doslej ni dokazala ničesar.

Vprašanje, ki se seveda postavlja, je tole: je za Mednarodni olimpijski komite v večjem interesu dokazati morebitno krivdo nekega športnika ali je bolj koristno biti soudeležen pri grajenju nesmrtnega super junaka?

poprečni gledalec/potrošnik išče in si želi samo izstopajočega superjunaka, s katerim se lahko poistoveti. In marketing te superjunake vseskozi potiska v ospredje: kako si lahko drugače razlagamo, da je poškodovani Roberto Baggio odšel 120-minutni finale svetovnega prvenstva proti Braziliji leta 1994? Ali zakaj je (brazilski) Ronaldo klavrnin šel na igrišče v finalu svetovnega prvenstva 1998 proti Franciji, ko se je komajda držal na nogah? Preprosto, oba sta bila "stripovska superjunaka" tistega časa in sta morala tako tudi obnašati: in jasno je, Superman, Batman ali Hulk niso nikoli tako močno poškodovani, da ne bi mogli premagati nasprotnikov.

"Stripovski superjunaki" so tako izraziti tudi v individualnih športih. In ker gre za novodobne Clarke Kente ali Petre Parkerje, jim tudi na najvišji ravni marsikdaj spregledajo kako dvomljivo potezo v postopku preobrazbe. Se še spomnite Florence Griffith, neverjetne ameriške šprinterke, ki je že 24 let nositeljica svetovnega rekorda na 100 in 200 metrov? Njeni dosežki iz leta 1988 so še danes za vse šprinterke povsem nedosegljivi. O steroidih in drugih poživilih se je vseskozi šušljalo, posebej ko je Griffithova umr-

Michael Phelps si je v Pekingu rekordno osmo zlato kolajno (s tem je porušil rekord sedmih zlatih kolajn plavalca Marka Spitzza v Münchnu leta 1972) prislužil s pomočjo organizatorjev: na 100m delfin se je ciljano plosčica prej dotaknil njegov tekmelec Milorad Čavić, a je zmaga vseeno pripadla Phelpsu, "ker je plosčič prej z zadostno močjo udaril Phelps", se je glasilo uradno pojasnilo časomerilca Omega. Med vrsticami pa bi lahko še prebrali: "In brez osmega zlata bi Phelps ne mogel postati živa legenda že v Pekingu". Zdj pa si zamislite, po čem bi se svet spominjal olimpijskih iger v Pekingu, če ne bi bilo Phelps in Bolta. Organizatorji takih tekmovanj lahko samo upajo, da se prav njim zgodita taka čudeža, kakršna sta bila Bolt in Phelps. In so seveda k uredničenju takih čudežev pripravljivi tudi sami nekoliko pripomoči. Da se čudež le zgodi prav njim. Padlihi angelov (ob Armstrongu lahko v to kategorijo uvrstimo še Bena Johnsona ali Marion Jones) pa je v primerjavi z vsemi epškimi zgodbami športnih junakov res le za vzorec. "The show must go on" je nekoč pel Freddie Mercury, a ne?

Andrej Černic

Kratki

Vallimpiadi 2013: športno v Nadiške doline

Projekt Vallimpiadi 2013, ki ga prirejajo krajevna športna društva v sodelovanju z občinami Špeter, Savodnje, Podbonesec, Srednje, Dreka, Grmek in Sv. Lenart, bo letos od 6. do 9. septembra na številne lokacije

povabil ljubitelje različnih športnih panog, ki jih gojijo v Nadiških dolinah: od teka, gorskega kolesarstva, do športnega plezanja, nogometa in ostalih disciplin. S to prireditvijo bi radi za več dni imeli v gosteh turiste, ki so željni telesnih aktivnosti.

Praznik Matajurja, turistični cilj

Petdeset let je minilo, odkar so na vrhu Matajurja postavili kapelo v čast

Kristusu Odrešeniku na mestu, kjer je od leta 1900 stal zvonik. Dogodka so se spomnili v nedeljo, 2. septembra, na vsakoletnem prazniku na simbolni gori Benečije. Tu je po besedah Ivana Trinka "najlepši razgled v videnski pokrajini", je pa tudi priložnost za turistični in ekonomski razvoj.

Spodbuden vpis, težave z infrastrukturo

Dvojezična šola v Špetru pred novim šolskim letom

Pred vrati je novo šolsko leto, ki ga v Benečiji pričakujejo z mešanimi občutki. Dobili smo spodbudne vesti o rasti šloobvezne populacije v dvojezičnem centru v Špetru, ki pa se dodajajo obstoječim težavam, predvsem prostorske narave.

Pouk v vrtcu, osnovni in srednji šoli z dvojezičnim učnim programom bo potekal razkropljeno v začasnih prostorih. Vrtec in prvi razred osnovne šole bosta delovala v študentskem domu, staro učiteljske bo imelo v gosteh ostale razrede osnovne šole, srednja šola pa ostaja kot lani na sedežu špeterske Gorske skupnosti. Ravnateljica Živa Gruden pravi, da se dela na sedežu dvojezične špeterske šole v ul. Azizza še niso začela. Tako občinske kot državne oblasti zagotavljajo, da bodo obnovitvena dela končana pred začetkom naslednjega šolskega leta. "V fazi odobritve je celoten obnovitveni načrt, v dveh mesecih naj bi

določili tudi izvedbo projekta, nato upamo, da se bodo dela začela", pravi ravnateljica. V poletnih mesecih so s pomočjo mladih sodelavk katalogizirali in uredili knjižnico, kar bo olajšalo učne programe v teh razmerah. V š. l. 2013-14 naj bi se dvojezični pouk vrnil "do-

rešila problem umestitve prvega razreda osnovne šole. Grudnova komentira tudi rast vpisa v špeterski dvojezični center. "Ostajamo zvesti učnim načrtom in močno povezani z območjem, ohranili bomo šolabus in občolske dejavnosti, npr. beli in zeleni teden v Sloveniji. Raven šolske ponudbe bo ostala visoka", pravi ravnateljica, ki zadovoljno pozdravlja tudi projekt odprtja slovenskih jasl v Podbonescu, v sodelovanju z občino Kobarid. "Če se otroci že od malega učijo dveh jezikov, bo to pomagalo na njihovi nadaljnji šolski poti in v življenju. Pomemben temelj dvojezične vzgoje ostaja sicer družinsko okolje. Prav bi bilo, da bi tudi v družinah, v katerih eden od staršev ne zna slovenščine, gojili in uporabljali slovensko besedo". Živa Gruden ob tem poudarja osnovno vlogo beneškega narečja, na katerem se lahko gradi učenje knjižne in dobre slovenščine ter bogati jezikovna struktura Slovencev na Videmskem.

Živa Gruden pravi, da se dela na sedežu dvojezične špeterske šole v ul. Azizza še niso začela. Tako občinske kot državne oblasti zagotavljajo, da bodo obnovitvena dela končana pred začetkom naslednjega šolskega leta. "V fazi odobritve je celoten obnovitveni načrt, v dveh mesecih naj bi

Živa Gruden

Jernej Šček

Tabor najmlajših članov tržaške SZSO V Zagonu pri Postojni je zaživel Dežela Narnije

Letošnja poletna dogodivščina najmlajših članov Slovenske zamejske skavtske organizacije, točneje Krdela črnih tačk, ki združuje otroke od Opčin do Devina, se je začela, ko so prešli domov skrivnostno pismo z vozovnico. V njem je angleški kralj Albert Jurij VI. določil, naj vsi mladoletni odidejo od doma v varnejše kraje, saj je London v veliki nevarnosti pred nemškimi letalskimi napadi. Vlak je odpotoval s postaje Opčine square, potem ko je angleški funkcionar preveril prisotnost, prebral kraljevi odlok in zaupal prisotnim, da jih bo na končni postaji čakal Digory. Po ogledu Pivke jame je skupina šestintridesetih volčičev in volkuljic v spremstvu šestih voditeljev v Zagonu pri Postojni zaman iskala Digoryja... Medtem pa je Lucy našla čarobno omaro, skozi katero je vstopila v čudežno deželo Narnije. Tam jih je sprejela gospa Bober. Medtem ko je skupino pospremila na varno, je prisotnim razložila, kaj se dogaja v Narniji: "Od nekdaj je tu vladal pravični in plemeniti lev, kralj Aslan, dokler ni oblasti nasilno prevzela hudobna Ledena kraljica, ki ne spoštuje drugih in misli, da lahko o vsem odloča sama. Kdor misli drugače od nje, tega takoj okamni s svojo čarobno palico".

Šele na svojem domu oz. na tabornem prostoru je spregovorila o stari prerokbi, ki pravi, da bodo hudobija, nepravilnost in bolečina izginile iz Narnije, ko bodo prišli dve Evinii hčeri in Adamova sinova iste krvi, to se pravi štirje človeški bratje. Takrat se bo vrnil tudi Aslan. Iz strahu, da bi se to zgodilo, pa je kraljica ukazala, naj ji takoj sporočijo, če kdorkoli vidi človeka, da ga takoj okamni. Na srečo so med potniki na vlaku bili štirje bratje in sestre: Susan, Lucy, Peter in Ed-

mund. Volčiči so preko igre odkrili, v katerem brlogu oz. Sotoru bodo spali; v njem so našli tudi narnijska oblačila, steklenice za točkovanje, pesmarice in totem svoje skupine: bili so minotavri, kentaavri, favni, sirene, sfingve in nereide. Teden je bil tako pester, da je minil prehitro: vsak dan so volčiči zbirali rastline in jih vpi-

sprejela gospa Bober. Medtem ko je skupino pospremila na varno, je prisotnim razložila, kaj se dogaja v Narniji: "Od nekdaj je tu vladal pravični in plemeniti lev, kralj Aslan, dokler ni oblasti nasilno prevzela hudobna Ledena kraljica, ki ne spoštuje drugih in misli, da lahko o vsem odloča sama. Kdor misli drugače od nje, tega takoj okamni s svojo čarobno palico".

Dan po prihodu h gospi Bober so se vsi preizkusili v delavnica za odkrivanje Narnije. Isti dan je Ledena kraljica ugrabila Edmunda. Zvečer pri tabornem ognju pa se je oglasil sam kralj Aslan, ki je obljubil, da bo naslednji dan poslal lisico, ki bo otrokom pomagala premagati Ledeno kraljico. Tako so se v petek odpravili z izkušeno lisico do porušenega gradu, kjer so našli zemljevid, in še dalje do vedeževalk vseh časov. Z njuno pomočjo so rešili vse preizkušnje in našli skrinjo. V soboto je potekal dan duhovno-

sovali v herbarij, morali so se potruditi za dežurstva, in sicer pripraviti zgradbo in program tabornega ognja, pomagati v kuhinji, pripraviti duhovno misel, pisati dnevnik in paziti na čistočo ter pripraviti jutranjo telovadbo. Dan po prihodu h gospi Bober so se vsi preizkusili v delavnica za odkrivanje Narnije. Isti dan je Ledena kraljica ugrabila Edmunda. Zvečer pri tabornem ognju pa se je oglasil sam kralj Aslan, ki je obljubil, da bo naslednji dan poslal lisico, ki bo otrokom pomagala premagati Ledeno kraljico. Tako so se v petek odpravili z izkušeno lisico do porušenega gradu, kjer so našli zemljevid, in še dalje do vedeževalk vseh časov. Z njuno pomočjo so rešili vse preizkušnje in našli skrinjo. V soboto je potekal dan duhovno-

sti pod vodstvom g. Antona Bendenčiča, ki je daroval tudi sv. mašo za dan obiskov, ko so si morali vsi obiskovalci, tako starši kot tudi njihovi sorodniki, izdelati zapetnico, s pomočjo katere so premagali Ledeno kraljico. Energija in nestrpnost vzdušje sta se stopnjevala do večera, ko so si izven tabornega prostora sami spekli hrenovko in twist - nekvašen kruh - ter odšli reševati ugrabljenega Edmunda. V ponedeljek so se vse skupine, in sicer hrast, rešelica, regrat, smreka, leska in kopriča, spopadle na športnem dnevu v raznih disciplinah, v katerih so vadili svoje spretnosti. Naslednji dan jih je

namreč čakal veliki boj s kraljico. Zaradi dobrega in posrečenega bojnega načrta so jo premagali in jo vsi skupaj objeli. Tako se ji je odtalilo ledeno srce in je spet postala dobra. V sredo so se zato vsi skupaj odpravili do Predjamskega gradu, kjer je kraljica kronala štiri brate in sestre za prince in princeze. Zadnji dan je minil v podiranju zgradb in Sotorov ter čiščenju tabornega prostora. V zadnjem zboru so nato vsi udeleženci zapeli pesem slovesa in se napotili polni novih dogodivščin in neizbrisnih spominov proti domu. Na avtobusu so se spominjali trenutkov kopanja v reki Nanoščici, petja himne pri tabornem ognju, festivala skečev in zlatih bobrov ter si prepevali pesmico: "Vlak pelje v Narnijo...".

Metka Šinigoj

Vlada pripravlja reforme

Zmanjšati želi krizo in politične napetosti v Sloveniji

V Sloveniji začetek novega šolskega leta pojmujejo kot znamenje prihajajoče jeseni. V ponedeljek, 3. septembra, se je v osnovnih šolah prvič zbralo okoli 161.000 učencev, od tega približno 19.000 prvošolcev, srednje šole, med katerimi je največ gimnazij, pa bo obiskovalo 76.560 dijakov raznih smeri in učnih programov. Od tega števila bodo šole v prve letnike sprejele skoraj 21 tisoč dijakov in dijakov. Šole bodo delovale po ustaljenih navadah in usmeritvah, pri čemer pa opozarjajo, da tudi v Sloveniji šolanje oz. izobraževanje ni več poceni. Prvošolčka je s šolsko torbo, pisali, delovnimi in navadnimi zvezki in drugimi potrebščinami težko opremiti z manj kot 150 evri. K sreči pa si več kot 96% osnovnošolcev učbenike brezplačno izposodi iz šolskih skladov.

Prvič pa se je v Sloveniji dogodilo, kar se je vse doslej zdelo nekaj nemogočega, da je ob začetku novega šolskega leta manjše število učiteljev, profesorjev, vzgojiteljev in uslužbencev drugih poklicev izgubilo zaposlitev. To je bilo potrebno zaradi upadanja števila učencev in dijakov, pa tudi spričo združevanja šol in drugih organizacijskih sprememb na področju vzgoje in izobraževanja v Sloveniji. V politiki pa je največja novost ta, da je vlada spremenila svojo usmeritev, tako da je poleg pripravljanih proračuna za naslednji dve leti začela snovati nov pokojninski zakon in spremembe delovnopravne zakonodaje. Gre za reforme, o katerih se bo vlada pogajala in se poskušala sporazumeti tudi z opozicijo, sprejeli pa naj bi jih

že od letošnje jeseni. Slovenija bi z usmeritvijo k reformam izpolnila zahteve evropske komisije in se morda izognila zadregi, da bi morala zaprositi za finančno pomoč mednarodno skupnost.

Vendar, tudi če bo vlada pripravila novo zakonodajo s področja upokojevanja in delovnih razmerij, ni gotovo, da bo v parlamentu dobila zaupnico. Zato razmišlja o tehnični vladi, ki bi jo usmerjali iz Bruslja, ali pa o novi vladi, ki bi jo sestavil Zoran Jankovič, predsednik stranke Pozitivna Slovenija. Ta je na preteklih volitvah prejela največje število glasov in ima, menimo, moralno pravico, da poskuša ponovno sestaviti vlado. Pri tem pa v opoziciji in

Zdenka Čebašek-Travnik

posamezniki na spletnih omrežjih še naprej napadajo predsednika vlade, ga žalijo, ponižujejo in mu grozijo. Janeza Janše so na spletu in v nekaterih občilih, na primer v tedniku Mladina, preimenovali v Tomaža Majerjca, ki mu pripisujejo vse najslabše, kar se je zgodilo, ali se bo morda še pripetilo v Sloveniji. Dodajamo, da na družabnih om-

režjih posamezniki žalijo tudi druge znane osebnosti, kot so nekdanji predsednik države Milan Kučan, sedanji državni poglavar dr. Danilo Türk ter predsednik nekdanjih partizanov dr. Janez Stanovnik. V javnosti so pričakovali, da se bosta za prepoved nizke ravni prispevkov na spletu zavzeli in morda tudi posredovali Informacijska pooblaščenka Nataša Pirc-Musar ter varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek-Travnik, a se nista odzvali, vsaj ne z jasnimi stališči. Bolj nevarni in morda celo v skladu z revolucionarnim duhom pa so pozivi k nekakšnim uporom zoper sedanjo vlado. Janko Lorenci je v tedniku Mladina zapisal, "da sta naraščajoče protestništvo in tu-

htevajo odstavitev vlade, ustanovitev tehnične vlade, razpustitev parlamenta in ukrepe za odpravo najbolj perečih problemov v Sloveniji. Kot poroča portal siol.net, je poziv z naslovom Za Slovenijo nastal v posebnem "štabu", v katerem so bili tudi posamezniki blizu urada predsednika republike. Vendar je ta svojo vpletenost odločno zanikal. Politična kronika beleži zlasti kampanjo za volitve novega predsednika države. Med trinajstimi kandidati za izvolitev je po izidih anket še zmeraj najbolj uspešen sedanji predsednik dr. Danilo Türk. Sledijo mu Borut Pahor in z večjim zaostankom Milan Zver, Barbara Brezigar, zdaj državna sekretarka na ministrstvu za notranje zadeve in usklajevalka kampanje za izvolitev Milana Zvera, je dejala, "da Milan Zver lahko zmagaja in da bo to dobro za vse". Duhovnik Janez Turinek pa je v tedniku Reporter zapisal, "da v Sloveniji še nikoli nismo imeli predsednika, ki ga ne bi vodili strici iz ozadja. Moj kandidat za predsednika Slovenije bi bil gospod Valentin Inzko, koroški Slovenec".

Med zanimivimi dogodki v tekoči kroniki beležimo, da je zgodovinarica in arhivistka Barbara Žabota napisala knjigo o Kongresnem trgu v Ljubljani. Ta je v zgodovini našega naroda imel ključno vlogo ne zgolj kot protokolarno in protestno središče, temveč tudi kot izjemen zgodovinski, kulturni, urbani in arhitekturni prostor. Nastanek Kongresnega trga v središču Ljubljane sega v začetek 19. stoletja.

Med zanimivimi dogodki v tekoči kroniki beležimo, da je zgodovinarica in arhivistka Barbara Žabota napisala knjigo o Kongresnem trgu v Ljubljani. Ta je v zgodovini našega naroda imel ključno vlogo ne zgolj kot protokolarno in protestno središče, temveč tudi kot izjemen zgodovinski, kulturni, urbani in arhitekturni prostor. Nastanek Kongresnega trga v središču Ljubljane sega v začetek 19. stoletja.

Marijan Drobež

Kratke

Na gradu Kromberk spominska slovesnost "Škabrijel 1917-2012"

V spomin na 95-letnico bojev na Škabrijelu Društvo soška fronta in Goriški muzej vabita v soboto, 8. 9. 2012, ob 16. uri na grad Kromberk k spominski slovesnosti "Škabrijel 1917-2012". Kulturni program bodo sooblikovala vojaško-zgodovinska društva, ki ohranjajo spomin na prvo svetovno vojno. Sledil bo brezplačen voden ogled razstave "Naši gorski strelci", v grajskem parku pa bo didaktičen prikaz življenja v vojaškem taboru med prvo svetovno vojno (uniforme, oprema in orožje vojakov na soški fronti). Pogostitev za vse udeležence!

Kulturni dom Nova Gorica ob koncertni ponuja tudi razstavno in filmsko dejavnost

Kulturni dom Nova Gorica je iz koncertne hiše, ki v letošnji sezoni ponuja osem koncertov, v 31 letih delovanja prerasel v kulturni center, ki pod svojim okriljem združuje glasbeno, likovno in filmsko umetnost. Kulturno dogajanje bodo tudi v novi sezoni popestrili s številnimi abonmajskimi in drugimi dogodki.

"V teh nemirnih in nepredvidljivih časih, ko je dogajanje v naši družbi vse prej kot optimistično, naša privrženost umetnosti ostaja neomajna z željo, da v prostor, v katerem delujemo, prinašamo več duhovnega bogastva, pozitivne energije in upanja", je na nedavni predstavitvi nove sezone povedala direktorica Kulturnega doma Nova Gorica Pavla Jarc. S kakovostno ponudbo jim je v letu 2011 uspelo v Kulturni dom Nova Gorica in na druga prizorišča privabiti skoraj 48.000 obiskovalcev. Med njimi je bilo več kot 300 abonmentov koncertne ponudbe, povečalo se je tudi število obiskovalcev na prireditvah Glasbene mladine in Mednarodnega srečanja saksofonistov. Dober obisk beleži tudi Mestna galerija, med razstavnimi dogodki so bile zelo dobro obiskane predvsem spominske razstave Silvestra Komela. Abonmajska koncertna sezona tudi letos prinaša osem koncertov priznanih slovenskih in tujih izvajalcev klasične glasbe. Veliko glasbenih dogodkov bodo ponujali tudi v drugih abonmajih, kot so Grajske harmonije, Glasba iz vrhov svetega Frančiška, Art sredica, Dnevi stare glasbe in Jesenski glasbeni tris. Bogata bo tudi izvenabonmajska ponudba, tokrat s štirimi koncerti za vse glasbene okuse.

Mednarodno srečanje saksofonistov, ki ga v Novi Gorici pripravljajo med 26. junijem in 7. julijem prihodnjega leta, bo prineslo že sedmo mednarodno tekmovanje saksofonistov, ki vzbuja veliko zanimanja tudi v tujini. V Mestni galeriji Nova Gorica v novi sezoni pripravljajo osem razstav, v začetku decembra pa pripravljajo tudi 13. mednarodni festival novomedijske umetnosti Pixelpoint.

Mala dvorana Kulturnega doma Nova Gorica je tudi to sezono prizorišče umetniškega filma. Glavno teži filmskega programa nosi abonma Filmsko gledališče, poleg tega organizirajo še druge kratke zaokrožene filmske cikle neodvisne filmske produkcije ter oblikujejo ponudbo kakovostnega mladinskega filma v Filmskem vrtljaku. Filmska ponudba to sezono obsega 18 predstav v filmskem abonmaju in več filmskih predstav v abonmajih za otroke. Gledalcem bodo na ogled ponujeni tudi različni študentski filmi Visoke šole za umetnost Univerze v Novi Gorici. Kulturni dom Nova Gorica bo v letošnji sezoni pripravil tudi bogat vzgojno-izobraževalni program, v sklopu katerega je najmlajšim obiskovalcem na voljo več umetniških delavnic in različnih koncertov.

Gledališka predstava Deliri u dvjeh Teatra na konfini

V nedeljo, 9. septembra, ob 20. 30, bo na ploščadi pri Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica predstava Deliri u dvjeh Eugena Ionesca v izvedbi Teatra na konfini. SNG Nova Gorica ponuja to komedijo absurda brezplačno kot vabilo k vpisu letošnjega

abonmaja, ki bo potekal pod geslom Sol življenja. Predstava bo na sporedu še 22. septembra, tokrat na malem odru SNG Nova Gorica kot darilna predstava za abonente (število vstopnic je omejeno). Predstava je druga izvedba te Ionescove igre v Sloveniji. Prva je bila v Primorskem dramskem gledališču v Novi Gorici pred sedemnajstimi leti. Ionesco je eden izmed avtorjev, ki je odločilno oblikoval svetovno dramatikino in gledališče dvajsetega stoletja. Zdi se, da njegova dela s časom pridobivajo aktualnost in da so vedno bolj in bolj odraz sodobnega časa in bivanjske problematike današnjega človeka.

Cena pogonskih goriv leti v nebo

Slovenija v spirali hudih podražitev

Bolj kot novice o domnevnih sinovih slovenskih škofov in kardinalov, ki so bile doslej zelo pomanjkljive, a so vseeno obvladovale poročanje medijev, bi morale slovenske državljane veliko bolj skrbeti druge novice, pravzaprav dejstva, ki jih posamično najdemo med manj izpostavljenimi medijskimi vsebinami. A ko jih združimo v enoten okvir, nam ponujajo zatrašujočo vsebino.

Začarani krog nižje potrošnje
Najprej podatek o padcu slovenskega gospodarstva po prvih šestih mesecih letošnjega leta. Slovenski BDP se je po drugem četrtletju namreč skrčil za cele 3 odstotke glede na leto pred tem. To pomeni, da je gospodarstvo še vedno in še bolj kronični bolnik in da se ni sposobno dvigniti na noge. Gospodarstvo nima dodane vrednosti, ne ustvarja presežkov, hkrati pa tudi potrošniki ne "opravljajo" svoje naloge. Gospodinjstva, družine in tudi posamezniki si privoščijo vse manj. Ekonomija se tako ne vrtila: ker na eni strani ni potrošnje, na drugi nujno ni prihodka. Navadni državljani se namreč prilagajajo vseskozi novim okoliščinam, ki jih neposredno pogojujejo. Na primer, povprečno zmanjševanje plač. To je bil namreč glavni razlog za precej nižjo povprečno potrošnjo gospodinjstev v višini

približno 3 odstotkov. Skratka, gre za začaran krog. Zaradi krize delodajalci zaposlenim režejo prihodke, posledično ima tudi povprečni zaposleni manj sredstev na razpolago za nakupe. In zaradi tega se je povpraševanje po dobrinah, ki jih proizvajajo podjetja, seveda zmanjšalo. Skrivnost stagnacije gospodarstva tiči v glavnem v tem cikličnem zaporedju dogajanj.

Rast črnega zlata v nebo

To pa še ni vse. Ker je BDP precej manjši od pričakovanja, so nižji tudi prihodki v državne blagajne. Državo mora to nekako nadoknaditi. Virov za takojšnjo vrnitev druge usihajočih državnih prihodkov pa je izjemno malo, v glavnem bi to lahko bilo zviševanje davkov. K temu je treba pripomniti, da je Janševa koalicija že od začetka mandata zagovarjala odločitev, da ne bo dvigovala davkov, ker se ji to ne zdi primeren pot za rešitev krize. Tako se davki na dohodnine fizičnih oseb ali davki za podjetja v letošnjem letu res niso dvignili. Se je pa tudi v Sloveniji, tako kot v večini drugih držav, močno občutilo drugačno, posredno obdavčevanje državljanov. Govorimo seveda o rasti cene goriva, ki je tudi v Sloveniji v zadnjih letih doživel izjemen porast. Še leta 2000 je bilo mogoče 50-litrski rezervoar z bencinom napolniti s približno 25 evri (!), če ustrežno pretvo-

rimo takratno vrednost tolarja. Za 50 litrov dizla je bila takratna cena malenkost nižja od 30 evrov. Že res, da je bil tudi standard v Sloveniji takrat precej nižji, a primerjava z današnjimi cenami je naravnost grozljiva. Goriva so od takrat začela strmoglavo rasti: 50 litrov natočenega bencina je prvič prekoračilo vrednost 40 evrov že leta 2002, dizel je to vrednost dosegel šele leta 2004, preko 50 evrov sta oba tipa goriv (še vedno govorimo o 50-litrskem točenju) poskočila v drugi polovici leta 2005. Sledila je strma rast, ki je v prvi polovici leta 2008 pripeljala dizel do približno 65 evrov za 50 litrov, bencin pa do vrednosti 60 litrov. Po padcu, ki je bil eden od prvih učinkov krize ob koncu istega leta (50-litrski rezervoar bencina in dizla se je pocenil za približno 15 evrov). Od leta 2009 pa ponovno strmi vzpon do sedanje vrednosti, ko v Sloveniji za 50 litrov bencina plačate 80 evrov, za isto količino dizla pa nekaj več kot 70 evrov.

Slovenija ugodnejša od Italije, a še vedno zelo draga

Ko se peljemo čez mejni prehod v Mirnu ali Rožni Dolini (v Gorici) oz. v Sežani ali na Škofijah (za Tržaško), da bi avtomobilu natočili bencin, je naša najpogostejša ugotovitev: "Še dobro, da imamo Slovenijo". Da, to nedvomno drži. Onkraj meje za vsak

liter bencina oz. dizla še vedno prihranimo približno 30 centov, kar je približno 15 evrov za 50-litrski rezervoar. Razlog za to pa ni dejstvo, da je Slovenija za goriva cenovno ugodna država. Ne, problem tiči v tem, da je Italija med najdražjimi državami, kar se tiče bencina. Pred Italijo sta samo še Norveška in Turčija. Slovenija je s povprečjem 1,562 evrov za liter 95-oktantskega bencina na 17. mestu. Cenejši bencin imajo (z izjemo Italije) vse sosednje države: Madžarska (1,558 evrov/liter), Avstrija (1,470 evrov/liter) in Hrvaška (1,463 evrov/liter). Skratka, naša predstava o poceni slovenskem bencinu je vezana samo na izjemno visoko ceno goriva v Italiji. Sedanja vlada je pred volitvami sicer obljubljala, da bo znižala ceno bencina do vrednosti, ko bo slovenski bencin za 10 odstotkov cenejši od najcenejšega sosednjega bencina. To je danes seveda utopija: zaradi današnjega ritma življenja so namreč davki na gorivo med najbolj gotovimi viri zaslužka, ker se ljudje avtomobilu pač ne morejo odpovedati. Ob tem je dražji bencin seveda tudi posledica zelo negotovih razmer na bližnjem vzhodu.

Stranski učinki dražjega bencina

Povprečen državljan pa dražjega goriva ne bo občutil samo v trenutku, ko se bo odpravil na črpalno, da bi natočil. Posredno bo dražje gorivo plačeval še na vrsti drugih potrošnih dobrin. Pravzaprav čisto vsakič, ko bo izstopil iz trgovine. Zakaj? Podražitev goriva bo namreč vplivala na ceno

transporta vsakega izdelka, to povišanje pa se bo na koncu prevailo na potrošnika. Poglejmo tudi tukaj na nekaj vidnih primerov v Sloveniji, ki se tičejo dveh osnovnih dobrin, pšenice in mesa. Mesni izdelki so se v Sloveniji začeli občutno dražiti že v tem tednu, in to za 12 do celo 25 odstotkov. Tudi v tem primeru so med vidnejšimi vzroki podražitev hudi skoki cen surovin: med krivci sicer niso samo izredni stroški transporta, ampak tudi krme (to predvsem pri perutnini), predvsem koruze in pšenice.

Njun transport je seveda povsem odvisen od rasti cene bencina, hkrati pa je na ceno žitaric usodno vplivala tudi letošnja suša. To seveda vpliva tudi na ceno tistih primarnih izdelkov, ki jih človek vsak dan nakupuje v trgovini. Moka bo tako v Sloveniji v kratkem dražja za 10 do 15 odstotkov. Kaj to pomeni? V kratkem lahko pričakujemo tudi občutno podražitev kruha, testenin in vsega najnujnejšega za osnovno prehranjevanje. Kako vzpodbudno...

Andrej Černič

Fotografska razstava v nekdanji tržaški ribarnici

Afganistanski zapiski fotografkinje Monike Bulaj

Na slikovitem prizorišču nekdanje tržaške ribarnice, v Salonu čudes, je na voljo razstava *Nur - Svetloba* poljske fotografkinje Monike Bulaj, ki živi v Trstu. V enkratni postavitvi, ki s svojimi pajčolanastimi strukturami in arhitekturo spominja na staro baziliko, so razstavljene poduhovljene črno-bele, sijajne barvne fotografije in tudi slike velikega formata, ki jih je fotografkinja posnela med svojim večmesečnim bivanjem v Afganistanu. Ker smo vajeni šokantnih in

ima za sabo mnogo reportaž, knjig in razstav o temi verskega življenja in navad narodov iz Sredozemlja in Azije, sodeluje z italijanskimi in tujimi časopisi (La Repubblica, Corriere della Sera, Il Piccolo, National Geographic, Courrier International, Gazeta Wyborcza), imela je preko 60 razstav v Evropi in ZDA (pred leti tudi v Trstu v gledališču Miela) in bila deležna več nagrad, med temi EU za judovsko kulturo, Chatwin, Lucchetta-Hrovatin in Tomizza. Njeni posnetki očarajo zaradi

spremljajo ob tem mimohodu.

Tržaška občina je tokrat, s pomočjo več pokroviteljev (sklada Fondazione CRTrieste idr.), priredila razstavo evropskih razsežnosti. Po gostovanju v Benetkah in Rimu bo tržaška postavitev razstave NUR na ogled vse dni v večernih urah od 17.00 do 23.00 (ob sobotah in nedeljah neprekinjeno od 10.00 do 23.00) do nedelje 23. septembra, ko bo ob 18. uri vodeni ogled z avtorico Moniko Bulaj. Ostale nedelje pa so predvideni ob 11.00 ogledi z vodičem, umetnostnim zgodovinarjem Luco Bellocchijem. Fotografije Bulajeve so postavljene tudi v "afganistanskih prehodih" v tržaškem zgodovinskem jedru v ulicah S. Sebastiano, Crosada, Teatro Romano in Punta del Forno.

Od 7. do 9. septembra bo na sporedu v avditoriju nekdanje ribarnice posvet o sodobnem Afganistanu z udeležbo znanih strokovnjakov, predstavnika mednarodnega rdečega križa iz Kabula Alberta Caira,

dramatičnih reportaž po televiziji in časopisju, nas bo presenetila občutena empatija njenega pogleda, sakralna uprizoritev prizorov iz vsakdana, bodisi oddaljenih vaških skupnosti, trgov s pravadnimi obredi kupcev in prodajalcev, bodisi pogumnih afganistanskih deklet, ki obiskujejo šolo kljub prepovedi s smrtno grožnjo, s katero jim pretijo talibani.

Monika Bulaj, po zgledu Ryszarda Kapuscinskega, svojega "velikega učitelja pisanja", kot ga sama opredeljuje, ni iskala varnih poti v spremstvu uradnih predstavnikov oblasti in vojakov, pač pa se je pomešala z domačini in se vozila z avtobusom, taksijem, tovornjakom, na konju in yaku. Spoznala in fotografirala je sufije, to je tolerantno vejo muslimanov, ki jo sovražijo Talibi. Po poteh, ki vodijo od meje z Iranom do Kitajske, je šla mimo Herata, Kabula, Pamirja, naselij Kirgizov in nomadskih plemen Kuči. S svojo Leico je posnela intimne prizore in portrete v bolnišnicah (organizacije Emergency), mošejah, javnih kopalnicah, šolah, zapori in tudi hišah krajanov, ki so jo sprejeli z velikim gostoljubjem.

Monika Bulaj (Varšava 1966)

estetske povednosti, a so obenem tudi dragocen antropološki spomenik in vir za poznavanje oddaljenih kultur. Vsako fotografijo spremlja ročno napisan zapis iz njene beležnice, ki predstavlja neločljiv sestavni del umetniškega dela. V tržaški postavitvi lahko občudujemo sugestivne barvne portrete mladih deklet in žena, črno-bele krajinske kompozicije in interjerje, kjer objektiv ujame na profilih portretirancev redke svetlobne odseve, ki spominjajo na Caravaggiove mojstrovine. Učinkovita zvočna kulisa, glasovi iz bazarjev in z ulic Kabula, petje otrok in sufitskih mistikov, jok žena, meketanje ovac in drugi značilni zvoki afganistanske dežele nas

afganistanske princese Soraye Malek, fotografa in častnikarja Maria Dondera, časnikarja, specializiranega v mednarodnih zadevah, Emanueleja Giordane, nekdanjega veleposlanika v Pakistanu in Afganistanu Enrica De Maia, antropologa in orientalista Giovannija Pedrinija, raziskovalca in novinarja Giuliana Battistona, uradnega glasnika islamskega kulturnega središča v Trstu in FJK Sergia Ujcicha, alžirskega sociologa, ki predava v Italiji, Fuada Khaleda Allama, same Monike Bulaj in številnih drugih, med temi bolničarke tržaškega Burla Rosselle Vatta, ki je delala kot prostovoljka v Emergencyjevi bolnišnici v Anabah v Panjširju.

Davorin Devetak

27. mednarodni literarni festival Vilenica

Letos v znamenju pisateljev kot nomadov

Mednarodni literarni festival Vilenica poteka pravkar, namreč med 5. in 9. septembrom, na 19 prizoriščih po Sloveniji in Italiji. Programski vodja festivala Gašper Troha je na dobro obiskani predstavitvi na vrtu

teljem in kulturi neprijazne čase in zato pozval književnike, naj vztrajajo pri svojem nenehnem iskanju resnice.

Na literarnih branjih bo sodeloval tudi letošnji slovenski avtor v središču Boris A. Novak, čigar prevod njegove pesniške

tudi prisotni. Na letošnji Vilenici bo tudi 10. mednarodni komparativistični kolokvij pod naslovom Prostorski obrat v literarni vedi. Letošnja dobitnica pisateljske štipendije SEP in DSP v vrednosti 5000 evrov je Ajla Terzić iz BiH, ki je za svojo

Foto JMP

Društva slovenskih pisateljev v Ljubljani v torek, 28. avgusta, povedal, da bodo na 39 branjih imeli v gosteh 42 avtorjev z vsega sveta, kot vodilno temo pa so letos izbrali "avtorje nomade". Na okrogli mizi Srednjeevropske pobude (SEP) 6. septembra v Lipici je prišla tema najbolj do izraza, udeležil se je tudi letošnji veliki vileniški nagradenec David Albahari, v Kanadi živeči pisatelj judovskega rodu in srbskega jezika.

Festival odpira aktualne teme, ki se pojavljajo na literarnem področju, poleg tega pa ponuja vrsto branj izredno zanimivih avtorjev, ki jim velja prisluhniti. "Nikomur, ki bo prišel, ne bo žal", nam je v Ljubljani obljubil Gašper Troha, medtem ko je pesnik Venko Taufer, dolgoletni vodja festivala, v svojem nagovoru predvsem osvetlil pisa-

zbirke *Mojster nespečnosti* (*The Master of Insomnia*) je s pomočjo festivala izšel v zbirki Slovenian Literature Series ameriške založbe Dalkey Archive Press, o njem pa je nekaj več povedal Aleš Debeljak.

Letošnje Vilenice se udeležuje približno 100 gostov, poleg avtorjev imajo v gosteh zajetno število založnikov, urednikov, literarnih agentov, prevajalcev in drugih soustvarjalcev festivala. Novost letošnjega festivala so bile tri pisateljske in prevajalske rezidence v avgustu, na katere so bili povabljeni irski in italijanski avtorji ter prevajalci. Letošnja zbirka Antologija Vilenica je posvečena sodobni hebrejski književnosti. Pod naslovom "En zo agada" (To ni pravljica) je urednik in prevajalec Klemen Jelinčič Boeta zbral dela 25 avtorjev, nekateri so na festivalu

kratko prozo in eseje prejela številne nagrade, objavila pa je tudi pesniško zbirko in dva romana. Ob veliki nagradi, ki jo bodo Albahariju v soboto, 9. septembra, podelili v jami Vilenica, bodo podelili še vileniški kristal za najboljši prispevek v zborniku Vilenica 2012. Vilenico so predstavili tudi v Trstu, kjer so napovedali tudi nastope Maje Hardelap v Repnu, predvsem pa gostovanje slovenskih avtorjev na festivalu knjig v Pordenonu (Pordenonelegge.it), kjer bodo pod vodstvom Mjake Sosiča nastopili Miroslav Košuta, Aleš Šteger, Miha Obit, Miljana Cunta, Tibor Hrs Pandur ter Dejan Kobal, predstavili pa bodo tudi prevod dela *Tito, amor mijo* Marka Sosiča, na pisateljsko rezidenco pa bo šel Dušan Šarotar.

JUP

Nadiške doline FilmVideomonitor

Vrača se FilmVideoMonitor, ki je posvečen najbolj zanimivi slovenski filmski produkciji. Letos bodo organizirali poseben večer FilmVideoMonitorja v Nediških dolinah z naslovom Benečijema: pregled filmov v treh etapah, ki bo potekal v septembru med Špetrom in Sovodnjami.

Vsi filmi v programu tematizirajo Benečijo, izhajajo pa iz zelo različnih izkušenj, namenov in pripovednih tehnik. Kot že v prejšnjih letih bo tudi letos posebna pozor-

nost namenjena ponovno odkritim amaterskim filmom.

Program:
Četrtek, 6.9.2012 - Špeter, občinska dvorana, ob 17.30, premiera filma Cronaca perduta (prvi del), režija Paolo Comuzzi, Andrea Tragoni; ob 21.00 Cronaca perduta (prvi del) ponovitev; prisotna bosta avtorja.
Četrtek, 13.9.2012 - Sovodnje, večnamenska dvorana

osnovne šole, ob 21.00, Cronaca perduta (drugi del).

Četrtek, 27.9.2012 - Špeter, Slovenski kulturni center, ob 21.00, Avventura, tretji razredi nižje srednje šole Dante Alighieri v Špetru, šolsko leto 1970-71. Glasbena

spremljava v živo: Glasbena matica iz Špetra. Sledi Prostor v tej galaksiji (Un posto in questa galassia), režija Alvaro Petricig, izvirna verzija s podnapisi v italijanščini.

Slomškov zavod s premiero predstave My Fair Lady

Zavod Antona Martina Slomška je v sklopu Evropske prestolnice kulture (EPK) in v izvedbi katoliških glasbenih šol v četrtek, 30. avgusta, v športni dvorani pripravil premiero muzikala My Fair Lady. Predstavo je režiral Horst Zander, naslednji teden pa bo gostovala še v partnerskih mestih EPK v Velenju, Slovenj Gradcu, Murski Soboti in na Ptujju.

Nosilec projekta je Zavod Antona Martina Slomška, za izvedbo pa bo poskrbelo pet katoliških glasbenih šol: Glasbena in baletna šola Antona Martina Slomška iz Maribora ter glasbene šole Zavoda sv. Stanislava iz Ljubljane in Rakovnika, samostana sv. Petra in Pavla na Ptujju in beltinške glasbene šole.

Predstavo je režiral Horst Zander iz Avstrije, režiser najpomembnejših evropskih opernih hiš in festivalov, ki je bil tudi dolgoletni sodelavec velikega dirigenta 20. stoletja Herberta von Karajana. Za dirigentskim pultom bo dirigent in skladatelj

Damijan Močnik, izvajalci - orkester, zbor in solisti - pa so perspektivni mladi glasbeniki, med njimi tudi nagradjeni domačini in tujih tekmovanj. My Fair Lady je eno izmed temeljnih del klasičnega muzikala, ki je na Broadwayju pridobil laskav status najdlje izvajane predstave. Besedilo je po knjižni predlogi Pygmalion Georga Bernarda Showa napisal Alan Jay Lerner, avtor glasbe je Frederick Loewe. S svojo pristno zgodbo in zapomniljivo melodiko je zanimiv tako za glasbene poznavalce kot za širše občinstvo. Muzikal bo izveden v slovenskem jeziku.

Zgodba se začne, ko britanska jezikoslovca, profesor Henry Higgins in polkovnik Hugh Pickering, poslušata govorico ulične prodajalke cvetja z izredno močnim dialektom, značilnim za nižji socialni sloj. Higgins je s polkovnikom sprejel stavo, da bo dekle Elizo Doolittle v šestih mesecih naučil pravilne izgovorjave, jo spremenil v damo z lepim aristokratskim naglasom ter jo popeljal na ples.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebnostne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 4. septembra, ob 14. uri.

Nekdo gotovo suče niti našega življenja Sreča v nesreči

Dogodek iz mladih let, ko sem s prijateljem štopala v Pirenejih, se mi skozi vse življenje vrača v spomin. Vroče avgustovsko popoldne je bilo, v Španiji, kjer sva se potepala, še bolj vroče in še bolj soparno. Počitnice so se bližale koncu, in če odkrito povem, sem bila že pošteno sita toplega španskega vetra, ki mu pravijo fon, gromozansko velikih, številnih in nadležnih španskih mravelj, štopanja na soncu in španske umazanije ob poteh, v mestih in na podeželju. Pireneji in republika Andorra so bili eden izmed naših zadnjih ciljev, predvsem moj prijatelj, ki je bil zvedav in poln energije, si je želel tja. Če bi bilo po mojem, bi se kar vrnila domov. Štopala sva v zgodnjem popoldnevu, ob ozki gorski cesti, po kateri je vozilo le malo avtomobilov. Siesta pač. Mimo naju je privozila bela katrica, upala sva, saj se v ktrah navadno vozijo mladi, odprti ljudje, ki nimajo nič proti štoparjem. Avto pa je oddrvel mimo in midva sva razočarano mahala za njim. Kakšna smola, sva pomislila, saj sva vedela, da bova še lep čas čakala na naslednjega voznika. Ta je pripeljal mimo naju šele čez pol ure. V čisto enaki, beli katrici, le da je tokrat avto prijazen ustavljal. Pomislila sva, da ni tako hudo in bova izgubljeni čas nadoknadila. Pa ni bilo tako, avto je po rebri navzgor poskakoval, hropel in se končno tudi ustavil. Svečke. Medtem, ko je prijatelj pomagal vozniku čistiti svečke (mobitelov in hitre intervencije tedaj še

pri nas ni bilo, kaj šele v Pirenejih), sem jaz sedela v senci in razmišljala o tem, kakšno smolo imava, kako nam je vse to pokvarilo dan, in se spraševala, kdaj bova sploh prišla do Andorre. Res nimava sreče, sem bila prepričana.

Fanta sta avto končno le pripravila do tega, da je odpeljal, prišli smo do prve bencinske črpalke in tam je bilo treba še zamenjati svečke. Čas pa je hitel in midva sva bila mlada in željna dogajanja. Kakšna smola se naju drži, sva tarnala.

Končno smo se odpeljali proti Andorri, čisto blizu cilju smo že bili, ko smo na cesti opazili gručo ljudi, poškodovan avto in rešilec. Najin voznik je nekaj razložil v španščini, midva pa sva zagledala belo katrico, ravno tisto, ki se ni ustavila. Ob njej je ležalo nekaj, kar je bilo pokrito z belo rjuho ...

Razumela sva, da bi se v tej zmečkani pločevini lahko končala tudi najina pot, najine sanje in najina mlada želja, da bi čim prej videla Andorro. Srečna sva bila ... pa še kako srečna ...

V življenju se nam redno dogaja, da tarnamo nad svojo nesrečo in ne znamo ceniti tega, kar imamo, denimo zdravja, življenja, ljubezni svojih najbližjih. Človek je nagnjen k pesimizmu in negativnemu mišljenju, vedno več bi hotel imeti in nikoli ni zadovoljen s tem, kar ima. Zdravje pa znamo ceniti šele, ko ga izgubimo ali smo na tem, da ga izgubimo.

Tako kot v študentskih letih pa

me je nevidna roka obvarovala najhujšega tudi pred dobrim tednom. Z mozem preživljava zelo težko, utrujajoče obdobje, ponoči veliko razmišljava in ma-

me je nevidna roka obvarovala najhujšega tudi pred dobrim tednom. Z mozem preživljava zelo težko, utrujajoče obdobje, ponoči veliko razmišljava in ma-

vzpona, čutila sva utrujenost, pa prenaledla sva se in mučila naju je žeja. Vseeno sva v Lepeni sedla v avto, ne da bi vsaj nekaj minut posedela v koči, mudilo se

me je nevidna roka obvarovala najhujšega tudi pred dobrim tednom. Z mozem preživljava zelo težko, utrujajoče obdobje, ponoči veliko razmišljava in ma-

je zbudil ropot, zbudila sem se in videla, da avto stoji na robu cestišča. Guma, kajne, sem vprašala moža, ki je slonel na volanu in si zakrival obraz z dlanmi, ne da bi si upal ven. "Ne, avto, zaspal sem in zadel v nasproti vozeči avtomobil".

Pogledala sem ga in ugotovila, da ni ranjen, niti jaz, niti psički, ki sta še vedno utrujeni spali. Ozrla sem se po cestišču, nekdo ob poškodovanem črnem Meganu je vpil proti nama in krilil z rokama. Torej tudi drugi voznik ni ranjen, mi je takoj prišlo na misel. Bila sem nenavadno mirna. Brez prevelike prizadetosti sem pogledala naš komaj štiri mesece star Roomster in razumela, da se z njim ne bova odpeljala domov. Odšla sem k drugemu vozniku, ga skušala pomiriti, mu razlagala, da priznavava krivdo, da bova škodo poravnala, da nam je žal, a je še vedno vpil. Avto je namreč istega dne pripeljal iz delavnice, saj je pred tednom dni nekdo drug ravno tako zadel vanj. Pa vseeno sem mu skušala razložiti, avto je av-

to, vsi smo živi, življenje pa je največja dragocenost. Ni hotel razumeti, a vseeno ni poklical policije in nam tako prijazno prihranil globo zaradi prekrška. Čez pol ure so naš Roomster odpeljali na popravilo, ker imava popolno kritje zavarovanja, ne bo tako hudo, midva pa sva vse natovorila v nadomestni Citroen in se končno odpeljala proti domu. Zadnji sončni žarki so osvetljevali vrhove nad Soško dolino. Prihajal je večer in dišalo je po senu. Citroen je počasi in previdno vozil proti Gorici. Jaz sem skozi okno opazovala pokrajino, ki se mi je v tem večeru zdela lepša kot kdajkoli. Spet sem se spomnila na ljubelega Pavčka in tudi meni se je iz srca utrgal tih in jecljajoč "HVALA" ... Napisan z velikimi črkami.

Hvala za življenje, ki mi je bilo ponovno podarjeno, hvala za ta sončni zahod, hvala, da ga lahko preživljam s tistimi, ki jih imam rada. Hvala za vse, predvsem za srečo, ki me tudi tokrat ni pustila na cedilu.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

124

"A veste, da Karla Mayja iščejo samo taki gospodje, kot ste vi?" me je pred dnevi prijazno nagovorila prodajalka v knjigarni, ko sem za sina le našel nekaj Mayjevih knjig. Namuznil sem se, lepo mi je bilo, da gospa ni rekla, da iščejo Mayjeve knjige moški srednjih let, tisti "taki kot vi" mi je bil ljubiši.

"Iščete sanje, mladost!" sem pomislil, a rekel sem le: "Ma, dejte, no!"

"Ja, ja, samo taki gospodje, kot ste vi, iščejo knjige Karla Mayja in se potem hudujejo, ker jih njihovi otroci ne berejo!" je bila odločna gospa, ki me pozna že vrsto let, saj večkrat grem pogledat k njej, kaj se med knjigami najde iz druge roke.

Zagledal sem Cankarjeva zbrana dela in že ob pogledu nanje mi je gospa vdano rekla: "Cankarja pa ne marajo, nihče ga ne mara, tu imam njegova dela že dolgo, pogledajte, tudi druga zbirka je tu!"

"V zameno pa radi berejo Bevka, po Francetu Bevku pa kar povprašujejo, zanima tudi vas?" je vprašala.

Ne, Bevk me ni zanimal, sem bil pa vesel, da v Novi Gorici povprašujejo po Bevku, saj je končno le živel v mestu, ki se je takrat komaj rojevalo, to mi je bilo všeč.

"A veste vi morda, zakaj Cankarja ne marajo?" me je neviljivo vprašala, pozna me že nekaj let, večkrat zavijem k njej in brez nepotrebne skromnosti lahko rečem, da sem dobra stranka, niti enkrat samkrat nisem šel iz njene knjigarne praznih rok.

"Gospa, po moje Cankarja ne marajo zaradi filma Na klancu, saj se spominjate, ne, tistega obupnega filma in scene, ko uboga, revna, sestradana Francka teče za vozom v blatu in dežju in voza ne dohiti, ne? Po moje zaradi tiste preklete revščine in Franckinega teka za vozom ne marajo Cankarja. Kdo bi pa rad tako tekel, a?" sem na glas razpredal našo slovensko travmo, ki ji ni videti konca, a se o njej na pošten način ne spregovori, niti danes ne.

"Se vam zdi, gospa, da bi kdo danes rad imel Francko v blatu, njen brezupen tek za vozom, danes, ko hodimo udobno na morje in pod senčnikom beremo knjige, dejte no, si predstavljate, da bi danes kdo nesel sabo na morje v avtu njegovo Na klancu?" sem še dodal.

Gospa se je začela prešerno smejati na glas, med isrenim smehom si je obrisala solze in mi je rekla: "Ma, dajte, pridite še k meni, da me boste še tako razveselili, tako se nisem že dolgo nasmejela!"

Seveda sem vzel Cankarjeva dela, jih doma skrbno zložil na hčerkino knjižno omaro, tudi grafično so lepo oblikovana, nikoli ne veš, Tina ima sicer radaknjige, a vseeno...

Karla Mayja, šest njegovih "zelenih knjig" pa sem dal v sinovo sobo, na mizo, čez poletje namreč ni in ni našel prave knjige, take, ki bi ga povlekla, kot tudi jaz ne. To, da sem mu kupil "zeleno" Mayjeve knjige tudi zato, ker jih sam v otroštvu nisem mogel kupiti, ampak sem si jih hodil sposojat k sosedom, da sem tudi sam sanjal z njim, je seveda druga zgodba, ki jo pozna tudi žena Adriana, in sem iskreno vesel, da nikdar ne reče nobene, ko vidi, da prinesem take knjige domov otrokom. Niti globoko ne vdihne več, pred dnevi sem na večer iz dneвне sobe pod utico ujel samo to, da je rekla hčerki Ivani, da je že "zrolana, tako, kot reče tata", a sem tudi to opazko zavestno preslišal. Ivana Cankarja imam rad, zaradi veliko stvari, vsako leto preberem kaj njegovega, včasih tudi samo nekaj črtic, včasih kako njegovo manj znano novelo, občudujem imeniten jezik, se vedno znova čudim nad neverjetno čistostjo njegovega pisanja, a razumem, zakaj ga ne marajo in ne maramo v sedanjem času, ki prinese na uspeh, na blišč, zabavo, lepo, udobno življenje. Mislim, da ne lažem, če povem, da skoraj vsako leto na kak deževen popoldan preberem njegovo črtico Stotnik in vedno znova me obide srh, ko se Cankarjev stotnik zazre vame s svojim mrtvaškim obrazom.

Odmevno evropsko prvenstvo je povežalo Novo Gorico in Gorico

Kajakaštvo na Soči

Skupni čezmejni goriški prostor je te dni spet zaživel v odmevni slovensko-italijanski prireditvi. Med Gorico in Novo Gorico, pravzaprav na Soči med Pevmo in Solkanom, namreč poteka mladinsko evropsko prvenstvo v kajakaštvu na divjih vodah. Or-

ročno vodo se podajajo mladinci in mlajši člani, posebno ugledna je prisotnost le-teh, med katerimi je že ničkoliko takih, ki so že tekmovali na olimpijadi v Londonu. Slovenska in italijanska odprava sta v spustih že osvojili več kolajn, do konca prvenstva pa pričakujeta še dodat-

ni gost odprtja pa je bil dobitnik zlate olimpijske kolajne v slalomu v kajaku na divjih vodah Daniele Molmenti. Pordeončan, ki je sploh prijatelj društva Šilec in vsestransko pozitivna športna osebnost, je na nedavnih Igrah na Otoku povsem zaslužen slavlil zmago v tekmi, v kateri je javnost pričakovala zlasti uveljavitev Slovenca Petra Kauzerja, najboljšega na svetovni jakostni lestvici v zadnji sezoni, ki pa je ponovno pogorel in zasedel komaj šesto mesto. Odprtja se je udeležil tudi prvak v spustu na divjih vodah Nejc Žnidarčič.

Prireditve je doživela tudi zanimivo čezmejno predstavitev na goriški Občini, kjer so poudarili prav duh prijateljstva in povezovanja med narodi. Skupni goriški prostor so predstavili kot zgled te dobre prakse.

Ob tako mogočnem športnem dogodku je vidno mesto v nedeljo imela tudi 27.

Soška regata, ki jo skupaj prirejata KK Soške elektrarne in KK Šilec. Veslaški spust s kajaki in kanuji iz Solkana v Podgoro je tradicionalno srečanje privrženecv iz vsega Posočja in iz širšega slovenskega in italijanskega prostora. Udeleženci, letos jih je bilo okrog 150, so si po končani preizkušnji lahko kar z gladine reke ogledali osrednje boje evropskega prvenstva v ekipnem spustu. Sklepno nagajevanje nastopajočih na uspeli manifestaciji je bilo v Pevmskem parku, kjer je priznanja med drugimi delil tudi pokrovitelj vsakoletne regate, predsednik ZŠSDI Jure Kurfersin.

HC

ganizacijo pod okriljem združenja ECA (European Canoe Association) so zaupali italijanski in slovenski zvezi, pa tudi krajevnim društvom, ki se ukvarjajo s kajakom in kanujem. Pomembno vlogo pri uradni mednarodni prireditvi, ob kateri dela in najrazličnejših zadolžitve ne manjka, imata tudi Združenje slovenskih športnih društev v Italiji in štandreški Kajakaški klub Šilec.

Celinsko prvenstvo, ki je v naše kraje privabilo približno 130 talentiranih mladih športnikov in prihodnjih olimpijcev iz 16 držav, je pomemben dogodek. Do nedelje so tekmovali v spustu in sprintu, zdaj pa so na vrsti divjevodaši slalomisti. V de-

na odličja.

Poleg omenjenih zamejskih športnih organizacij sodelujejo pri ambicioznem projektu občini Gorica in Nova Gorica, Dežela Furlanija Julijska krajina, goriški pokrajinski odbor mednarodnega olimpijskega komiteja CONI in na Soči najbolj dejavno veslaško društvo, Kajak klub Soške elektrarne iz Solkana. Uradno odprtje evropskega prvenstva je potekalo na Trgu Evrope Transalpina. Poleg županov obeh Goric sta športnike nagovorila sam predsednik evropske kajaške zveze Albert Woods in slovenski minister za šport in izobraževanje Žiga Turk. Glasbene trenutke je prispeval pevec Magnifico, slavno-

Ja, Cankar je bil car, bi danes zapisal.

Ko mi je prijateljica, zdravnica Marjana Opelt te dni med eno operacijo in drugo napisala, da so na letošnji Dragi na jutranjem predavanju ugotovili, da smo očetje odsotni ("Nimamo očetov"!), sem nazaj zapisal samo: "Ah, ecco, sem vedel, da nas ni!" in takoj pomislil na Cankarjevega (odsotnega) očeta, a to je že druga zgodba, ne?

Ali pa ne?

Ne vem.

Meni se zdi, da kot oče sem, tu in zdaj, čeprav mi vsi dopovedujejo, še posebej strokovnjaki vseh vrst, da me ni.

Ja, tudi sam ne maram Franckinega teka za vozom, tistega filma ne bi smeli v šolah kazati mladostnikom, ki so razvajeni (tudi) z ameriškimi filmi, zares ne. Ker se mulci režijo, posmehujejo in natolcujejo, ker ne dojamajo, ker je Francka z vozom predaleč od našega, današnjega sveta.

Tisti prizori so zares mučni in težki, pravzaprav gre po moje za tipično slovensko (intelektualno?) teženje, ob katerem sam neznanstvo trpiš; sam ob tistem nemogočem filmu vedno pomislim samo na še en obupen slovenski film, in sicer na Boj na Požiralniku, kjer kraljuje, ponovno ter znova, revščina.

Ja, zaradi tega arhetipa revščine na kmetih večina ne mara Cankarja in ne njegove skodelice kave in ne njegovega maminega kruha in tako naprej. Uveljavil se je celo izraz "cankarjanska mati", v sebi nosi slabšalni pomen, o tem ni dvoma, a je to krivica, tako za Cankarjevo mater kot za pisatelja samega.

Zanimivo je tudi, da ne maramo teh podob niti tisti, ki smo podobno revščino v otroških letih okusili na lastni koži. Včasih pomislim, da ima prav prijatelj Andrej Malnič, ki mi včasih, zadnje čase manj, ker najbrž vidi, da s tem svojim izgubljenim kmečkim svetom ne težim več, preprosto pove, da nimam rad dela na zemlji, in me s tem vedno znova prizadene, a sem vseeno toliko pošten, da mu to priznam, nerad pa razlagam, zakaj je tako. Morda imam rad Cankarja tudi zaradi teh zadev, ki bi nujno rabile dober sodoben roman, ki ga na Slovenskem še ni, o neizkričani, zamolčani, pozabljeni bolečini, na dno naše podzavesti potisnjeni bolečini slovenskih ljudi, ki smo izgubili, zapustili kmečki svet, zemljo, izgubili jezik in vse, ko smo šli na lepše (!!!) v svet.

Čudno je bilo to dolgo letošnje vroče poletje, zares čudno.

Večkrat sem se spraševal, kaj sploh počnem tukaj, a to ni nič novega, bi rekli tisti, ki me poznajo.

Ko sva v enem najbolj vročih poletnih dni to poletje s prijateljem Davorinom le odšla skupaj jemati zadnje slovo od najine skupne prijateljice, ki je odšla pred časom, mnogo prezgodaj, v večnost, a se njenega pogreba oba zaradi upravičenih razlogov nisva mogla udeležiti, čeprav so naju nanjo vezala mladost in družjenje, knjige, ogromno knjig, skupno življenje in še več, sem mu na Krasu na prijateljčinem svežem grobu samo preprosto rekel: "Dej, zmoliva en očenaš in greva!"

In sva tam zmolila očenaš in zdravomarijo, rekla najini prijateljici, ki je odšla v večnost v najinih letih, naj počiva v miru, se molče razgledala po vaški Božji njivi ter sežganem Krasu in še bolj molče odšla naprej do moje alfe.

Neki krog sva sklenila, pravzaprav ga nisva midva, ampak ga je življenje.

Ko sem potegnil iz od suše dobesedno sežgane kraške vasi, je Davorin odrešujoče rekel: "Pejdi, dej, greva kej pojest, ma nekaj ribiškega, prav?"

Ko je ujel moj nejevernini pogled, je samo dodal: "Ma vem jaz, kam bova šla, prav?"

Vodil me je v nekdanjo slovensko ribiško vas.

Davorin ve, da imam rad morje.

Ker morje ve, ker morje zna.

Razširjeno deželno tajništvo stranke Slovenske skupnosti v Devinu

Reforma pokrajin je nevarna igra proti slovenski narodni skupnosti

Vlada prof. Maria Montija je 6. julija odobrila zakonski odlok št. 95/2012 o ureditvi porabe javnih sredstev, t. i. "spending review". Senat in Poslanska zbornica sta nato zakonski odlok potrdila. 15. avgusta je italijanski Uradni list objavil zakon, s katerim je vladni odlok stopil v veljavo. Posebno pozornost je vzbudil 17. člen zakonskega odloka 95/2012, kjer je predvideno zmanjšanje števila pokrajin. V njem so določeni kriteriji, po katerih se lahko ena pokrajina ohrani ali pa jo je treba združiti z drugo. Po novem naj bi nove pokrajine morale imeti najmanj 350.000 prebivalcev in meriti vsaj 2.500 kvadratnih kilometrov. To pa za deželo Furlanijo Julijsko krajino pomeni ukinitvev pokrajin Gorica in Pordenon. Tržaška pokrajina bi se rešila, ker je Trst glavno mesto dežele. Videmska pokrajina pa ustreza navedenim kriterijem. Ukinitvev pokrajin je torej eden izmed posegov za omejitvev

ništva, na katerega so bili povabljeni tudi izvoljeni upravitelji SSK. Zasedanje je potekalo v torek, 28. avgusta 2012, v dvorani pevskih zborov v Devinu. Omizje, ki je izreklo politična in upravna stališča, so sestavljali Damijan Terpin, Igor Gabrovec, Mara Černic in Maurizio Vidali. **Damijan Terpin: reforma pokrajin je nevarno krčenje** Zasedanje razširjenega deželne- ga tajništva se je začelo s posegom deželne tajnika SSK Damijana Terpina, ki je takoj povedal, da predstavlja reforma pokrajin zelo nevarno krčenje in Slovenci se premalo zavedamo resnosti stanja in namer, ki so prisotne na državnem in dežel- nem političnem prizorišču. Ukinitvev krajevnih javnih uprav je velik problem za narod- ne skupnosti, ki imajo ravno v teh organih največ možnosti za sodelovanje pri izvajanju zaščit- ne zakonodaje in pri upravljanju ozemlja, na katerem živijo. Terpin je poudaril, da se v SSK za- vedajo potrebe po reformah za-

zaščite, ki se kaže na ravni pred- stavnosti Slovencev v pokrajins- kih organih. Ob tem je izrazil zaskrbljenost, ker je na deželnem političnem prizorišču veliko nejasnosti in v samih strankah so precejšnja nasprotna gledanja. **Maurizio Vidali: potrebujemo pokrajine z večjimi pristojnostmi** Maurizio Vidali, predsednik Pokrajinskega sveta za Tržaško, je svoj poseg začel s statističnimi podatki, ki kažejo, da so pokrajine tisti organ krajevnih javnih uprav z najnižjimi stroški. Bistveno večji strošek predstavlja Parlament in dežele. Določila reforme so sporna, saj naj bi po novem pokrajine dobile drugo- stopenjsko raven upravne enote. To pomeni, da bi pokrajini ne volili. Pokrajinske predstavnike bi imenovali župani. Pri tem bi Slo- venci veliko izgubili, saj bi od možnih predstavnikov lahko do- bili največ enega. Vidali je tudi podal poročilo o sestanku UPI (Unione Provincie Italiane) z vla- do, ki se ga je udeležil.

ratično predstavništvo v tržaškem pokrajinskem svetu. **Mara Černic: nobenih reform na račun slovenskega predstavništva** Goriška pokrajinska podpred- sednica Mara Černic je svoj poseg začela z ugotovitvijo, da Ita-

razjasniti

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec je v svojem posegu povzel potek avdicij, ki potekajo pri posebni deželni komisiji. Poudaril je kot sporno dejstvo, da hoče vlada ukiniti pokrajine preko zakonskega odloka. Pravno je to nemogoče. Podčrtal je, da je vsem jasno, kako so reforme po- trebne, vendar je čas zelo neugoden, saj vse stranke že gledajo na volitve, ki bodo naslednje leto. Pričakujejo tudi bolj enotno stališče Demokratske stranke. Njena deželna tajnica in kandidatka za predsednico dežele Debora Serracchiani je dejala, da bo

Italija, če bi prišlo do ukinjanja katere izmed občin na slovenski obali. Pri tem je podčrtal primer ustanavljanja občine Ankaran. Drago Štoka, predsednik SSO, je pozval člane SSK, naj vztrajajo pri spoštovanju mednarodnih pogodb in pomenu prisotnosti Slovencev za statutarno avtonomijo Dežele FJK. Peter Černic, občinski svetnik v Sovodnjah, je poudaril pomembne vloge, ki jih pokrajine opravljajo za majhne občine, ki se veliko naslanjajo na pokrajinske strukture za urejanje številnih zadev. Mario Brescia, nekdanji predsednik rajonskega sveta v Štandreu, pa

Maurizio Vidali, Damijan Terpin, Mara Černic in Igor Gabrovec

lija potrebuje reformo javne uprave. Sedanji italijanski javni sistem je neučinkovit, preveč je dvojnikov in navzkrižja pri pristojnostih. To se lahko reši z jasno preureditvijo pristojnosti, ne pa z ukinjanjem pokrajin, kar bi državo stalo bistveno več. Pomembno bi bilo, da bi se dežela držala svoje zakonodajne dejavnosti ter prepustila pokrajinam in občinam konkretno upravljanje ozemlja in uslug. Žal pa gre razprava v popolnoma drugo smer. Pokrajine so postale grešni kozel in namesto trezne ter strokovne obravnave problema smo priča populističnim izjavam. Mara Černic je tudi predstavila svoj poseg na avdicijah, na katerih je zastopala Pokrajino Gorica, kar je pomembno priznanje. Poseg je osredotočila prav na prisotnost slovenske narodne skupnosti, ki bi bila najbolj oškodovana, če bi dežela uveljavila izvajanje določil vladnega zakonskega odloka 95/2012. Pri tem je dodala, da ne razume stališča za ukinitvev pokrajin, ki ga zastopa goriški župan Ettore Romoli. Brez goriške pokrajine bi Gorica izgubila status glavnega mesta pokrajine in celo vrsto institucij ter struktur. Postala bi navadno obrobno mesto brez prave vloge in pomena.

Igor Gabrovec: politika se mora

mnenje o reformi pokrajin povedala v naslednjih dneh. V razpravo so se nato vključili še drugi člani tajništva in izvoljeni upravitelji. Pokrajinski tajnik za Tržaško Peter Močnik je označil ukinjanje pokrajin kot udrihanje po najšibkejših. Tako početje je neustavno, ker ukinja demokratično ureditev, saj prizadene ravno voljo volivcev ter pri tem ne upošteva specifične ozemlja. Bolj bi bila potrebna preureditev pristojnosti in pokrajinam bi morali zaupati večje upravne kompetence. Na koncu je še nekoliko izzivalno poudaril predlog, da če bi do reforme prišlo, naj se Dežela FJK oblikuje po zgledu Južne Tirolske in ima dve avtonomni pokrajini. Pokrajinski tajnik SSK za Goriško Julijan Čavdek je podčrtal veliko škodo, ki jo je goriškimi Slovincem prizadela ukinitvev rajonskih svetov. To bi se ponovilo, če bi prišlo do ukinitvev pokrajin. Slovenci ne moremo sprejeti še dodatnega krčenja naših predstavnih mest. Brez njih bi postali navadna folklorna skupnost. Čavdek je predlagal vodstvo SSK, naj o tem seznanijo tudi evropske poslance, ki spadajo v skupino EFA, in naj koga izmed njih povabijo na obisk, da se seznanijo s stanjem. Rajonski svetnik Marko De Luisa je omenil vzajemnost s Slovenijo in se pri tem vprašal, kako bi ravnala

je bil mnenja, da je potrebno o tem dogajanju obvestiti organe Republike Slovenije. Milko Di Battista, občinski odbornik v Števerjanu, je poudaril pomen pokrajin pri sodelovanju z majhnimi občinami. Na koncu je potek srečanja povzel deželni tajnik SSK Damijan Terpin in napovedal, da bo SSK dala pobudo, da se o tej temi čim prej skliče zbor slovenskih izvoljenih predstavnikov. Nekaj pogovorov in dejanj je bilo že narejenih, kar je pozitivno. SSK pa mora do tega dne izoblikovati dokument, ki bo strnil mnenje SSK. Dokument mora vsebovati naslednje točke: predvidene reforme prizadenejo samo Slovence; katerekoli spremembe morajo upoštevati prisotnost slovenske narodne skupnosti in pri tem spoštovati državno zakonodajo in mednarodne pogodbe; ustaviti je treba negativno so- sledje, ki se je pričelo z ukinjanjem gorskih skupnosti in rajonskih svetov ter se nadaljuje proti pokrajinam; slovenska narodna skupnost ne more biti ob forumu za upravljanje; upravna avtonomija je ključna za učinkovito izvajanje zaščite; na vprašanje obstoja goriške in tržaške pokrajine je potrebno opozoriti vse pristojne organe Republike Slovenije.

Julijan Čavdek

stroškov državne uprave. V javnosti pa se je obnovila živahna razprava glede prihodnosti pokrajin, kjer so se pojavila različna mnenja. Obenem je bilo postavljeno ustavno vprašanje, saj so pokrajine zapisane v ustavi. Rzsodba ustavnega sodišča naj bi bila znana 6. novembra. Pri tem je pomembno vedeti, da je javno mnenje za ukinjanje pokrajin, proti temu pa so javni upravitelji. Dežela Furlanija Julijska krajina, ki ima na tem področju avtonomijo, je začela postopek za reformo pokrajin. V Deželnem svetu FJK so ustanovili posebno paritetno komisijo, ki mora pripraviti osnutek reforme. Komisija je začela dela v drugi polovici avgusta in sedaj potekajo avdicije, na katerih nastopajo tudi predstavniki slovenskih organizacij civilne družbe ter slovenski izvoljeni predstavniki v pokrajinskih svetih Gorice in Trsta. V razpravo o reformah pokrajin v deželi FJK se je aktivno vključila tudi Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji. Na pokrajinski ravni zastopata SSK Mara Černic, podpredsednica Pokrajine Gorica, in Maurizio Vidali, predsednik Pokrajinskega sveta za Tržaško. Poleg njih sedijo v obeh ustanovah še drugi Slovenci, kar zagotavlja slovenski narodni skupnosti pomembno politično predstavništvo. Prav pokrajine so na ravni izvajanja zaščite, ki jo predvideva državna in deželna zakonodaja, naredile največ. To pa je bila spodbuda, da je SSK sklicala zasedanje razširjenega deželne- ga taj-

radi finančnih težav, vprašanje pa je, ali so napovedani rezi upravičeni. Pri tem se je Terpin vprašal, zakaj prihaja do rezov tam, kjer živimo Slovenci, medtem ko ostajajo nedotaknjene pokrajine v Dolini Aosta in na Južnem Tirolskem. Že to predstavlja verjetno neupravičeno diskriminacijo, ki bi morala biti poudarjena v Parlamentu. Na pobudo SSK so poslanci R. Nicco (Dolina Aosta) in S. Brugger ter K. Zeller (SVP) septembra lani predstavili dnevni red, ki ga je Parlament sprejel in v katerem piše, da zakonski in vladni ukrepi za omejevanje javnih izdatkov nikakor ne smejo prizadeti načela varstva slovenske narodne skupnosti v FJK, ki sloni na mednarodnih dogovorih in sami državni in deželni zakonodaji. Žal je to do sedaj edini tak poseg. Deželni tajnik Terpin se je nato osredotočil na pristojnosti Dežele FJK. Na podlagi statutarne avtonomije, ki jo FJK ima predvsem zaradi prisotnosti slovenske narodne skupnosti, bi morala bolj aktivno poseči. Upravno razdelitev lahko ubrani tudi na podlagi mednarodnih pogodb, kar velja še posebno za Tržaško. Poleg tega pa sta tu tudi dve evropski konvenciji, ki ščitita manjšine, od katerih je eno Italija že ratificirala, za drugo pa poteka v Parlamentu postopek ratifikacije. Terpin je končal svoj poseg, tako da je podčrtal odločno prizadevanje SSK za ohranitev sedanje pokrajinske upravne ureditve. Katerakoli morebitna reforma pa ne sme znižati sedanjega nivoja

Vidali je ožigosal ravnanje velikih občin, ki zagovarjajo ukinjanje pokrajin. Za ohranitev pa so male občine, ki ravnajo preko pokrajin dobijo pomembno pomoč za upravljanje določenih struktur in uslug. Pri tem je omenil, da je na avdicijah pri posebni deželni komisiji predstavil uspešen priziv, ki ga je SSK leta 1995 predstavila za bolj demok-

30. romanje treh dežel na Sv. Višarjah Od letos dalje samo vsaka tri leta

V znanem in priljubljenem romarskem svetišču na Svetih Višarjah je v soboto, 18. avgusta, potekalo jubilejno, 30. romanje treh dežel, pri katerem vztrajno sodelujejo verniki iz Italije, Slovenije in Avstrije. Ob prazničnem vzdušju in številnih gostih so napovedali, da od letos dalje to tradicionalno srečanje treh narodov ne bo potekalo več letno v enem od Marrijinih svetišč sodelujočih škofij, temveč vsaka tri leta na simbolično polnem stičišču prijateljstva, na Sv. Višarjah. Romanje treh dežel se je začelo leta 1982 po vizionarski intuiciji videmskega nadškofa msgr. Alfreda Battistija, ki je v neslutnih časih začutil potrebo po povezo- vanju romanskega, slovanskega in germanskega sveta in ustvarjanju skupne Evrope, čemur bi lahko kristjani nudili odloči-

len doprinos. Pobudo, ki se je začela na enem najbolj ostrih in zgodovinsko vetrovnih področjih srednje Evrope, sta podprla takratni ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar in celovski škof Egon Kapellari. Trije narodi se od takrat dalje ob tej priložnosti združujejo, saj, kot je letos dejal videmski nadškof Andrea Bruno Mazzoccatto, "ni dovolj, da se strinjamo zgolj o skupni valuti ali o skupni organizacijski strukturi, da do- sežemo globoko povezanost med različnimi kulturnimi tradicijami". Evropski narodi bodo res združeni samo s "skupno dušo", pa čeprav različni v svojih kulturnih tradicijah. "V 30. letih se je veliko spremenilo. Meje, ki so se takrat

zdele trdne in večne, so se zdro- bile in Evropa je stopila na novo, skupno pot. Žal je upanje v združen evropski prostor kaj kmalu naletelo na velike težave, ki smo jim danes vse bolj priča", je dodal msgr. Mazzoccatto. Odg. urednik Doma msgr. Marino Qualizza z nezadovoljstvom komentira napovedano novost, da bo romanje od letos dalje potekalo vsaka tri leta na Svetih Višarjah. Ob veselju, da ostaja

združitev Evrope težavna. "Če ne bomo ob skupnem denarju in institucijah ovrednotili še skupno krščansko dušo, bodo zmagali nacionalni interesi, ki bodo v kratkem zadušili ideale evropskih očetov", še razmišlja v Domu. Medosebno spoznavanje in srečevanje je ob molitvi kot "hrana" za ljudi, posebno za Beneške Slovence, ki najbolj občuteno živijo obmejnost in tremejnost. Tega si predvsem v videmski pokrajini želijo še naprej, saj "ne bi radi živeli samo s spomini". Qualizza dokazuje, da Beneški Slovenci s pogumom in angažiranostjo gledajo na prihodnost svojih krajev in svojih ljudi. Slovesno mašo v treh jeziki so ob videmskem nadškofu vodili celovski škof Alois Schwarz, koprski škof Jurij Bizjak, ljubljanski metropolit Anton Stres, škof Stanislav Lipovec iz Celja in naslovni videmski nadškof Pietro Brollo.

množična prireditvev na idiličnem vršcu, piše, da je to "ne samo romanje treh dežel, ampak romanje v treh deželah". Morda so taka srečanja še bolj potrebna prav v času, ko postaja pot do